LINGVAE SANCTAE RVDIMENTA

AD VSVM

SEMINARI

NEAPOLITANI

VERSIBVS CONCINNATA

ACCEDIT

EXERCITATIO GRAMMATICA

IN CAP. XXII. GEN.

אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי :

Psal. XLIX. 5.

NEAPOLI MDCCLXXXI.

Apud Vincentium Vrsinum

Superiorum permissu.

AD SEMINARI NEAPOLITANI ADOLESCENTES.

SApientissimo Majorum vestrorum consilio, Adolescentes Optimi, provisum est, ut, quo instructissima vobis litterarum omne genus supellex pararetur, per liberalium artium disciplinas omnino ex praescripto arripiendas, primo traducti; ad severiorum deinceps Musarum commercia admoveremini. In qua quidem optime constituta studiorum ratione, nihil illi prae oculis magis habuerunt, quam ut Ecclesiae commodis, ad cujus vos dignitatem, & ornamentum adolescitis, unice prospicerent. Haud laevus scilicet illis augurabatur animus, futurum, ut a vobis in publicam aliquando lucem prodeuntibus, eos sibi fructus carperent universi, qui a lectissimo plantario forent exspectandi.

Porro inter omnia scientiarum artiumque

que ſtudia, quibus vos illi traditos voluerunt, ut non poſtremus Hebraicis quoque litteris, quibus ſedula per vos opera impenderetur, locus eſſet, decrevere. Hinc factum, ut praeter domi natos, longe etiam clariſſimi ad vos viri arceſſerentur, & in Hebraicis diſciplinis ſubactiſſimi, quibus ingerentibus penitiora ebiberetis divini hujus eloquii documenta, quae dein ad nepotes tranſmiſſa, certa apud vos fixaque ſede conſiſterent.

Neque his duntaxat finibus eorum ſe tenuit providentia. Quandoquidem non ſolum ut annuus illis labor tranſmitteretur, ſed vobis etiam dum in illis eſſetis, ut aliqua a ceteris rebus vacatio eſſet, faciendum cenſuerunt. Nimirum cum, ex inſtituto, duplex eſſet per vos quotidie litterarium penſum percurrendum: placitum illis eſt, ut a veſpertino exſolveremini, quo hujuſmodi culturae otioſius vacaretis.

Quae cum ita ſint, Adoleſcentes opt. jam ipſi per vos videtis Majores veſtros, cum ad Hebraica vos deduxerint, cumque iis excolendis certam rationem, modumque poſuerint, magnum aliquid ſpectaviſſe, Illud ſcilicet, ut poſt abſoluta feli-

liciter humaniorum litterarum, & Philosophiae curricula, ad sacros Codices, tanquam ad metam finemque laborum, vester per varia antehac dilapsus animus, approperaret; eo parta omnia litterarum ornamenta conveheret; in iis tandem veluti in caelesti quadam voluptate, & deliciis abditus conquiesceret. Vt inde vobis iter sterneretur ad exhortandum in doctrina sana (quae vestra praecipua instituti ratio est) & eos, qui contradicunt, arguendos.

Has autem potissimas vestri muneris partes, ad quas divina vos beneficentia vocavit, & Majorum vestrorum sedulitas curavit effingere, quî rite perfungemini, nisi linguae ingenium, qua libri, ad nos divinitus missi, sunt conscripti, perspectum habeatis? Inde vobis desumenda hortationum argumenta, quibus ad sanitatem redeant, quos harum rerum fluxarum studium & insania cepit: inde corrupti mores ad sanctitatem componendi: inde virtutum omnium semina animis hominum sunt mandanda, & quodammodo inserenda. Haec autem omnia si a genuinis fontibus hauriatis, vix dici queat, quam futura sint splendidiora, & potentiora.

 Enim-

Enimvero, Adolescentes, Hebraica ipsa volumina divina benignitate a temporis edacitate, & adversariorum corruptelis (quidquid alii contra senserint) numquam non servata, nobisque veluti per manus tradita; mirum quot niteant nativis coloribus, quanto schematum & troporum splendore intermicent! Quantam vero putatis sententiarum gravitatem, quantam loquentis majestatem? Ea quidem profecto tanta est, ut *sermo Dei penetrabilior omni gladio acuto* praedicetur, & habeatur.

Hujusmodi autem colores, & convenientiam orationis sua vi & venustate tantopere promicantia, si aliena manus suscipiat effingenda, nae illa Apellaeas tabulas (si parva licet componere magnis) sibi sumserit imitandas. Hebraica quippe cum in Graeca aut Latina jura admittuntur, aut intercidunt, aut ex parte debilitata enervantur.

In hanc rem possent sexcenta congeri exempla, si statuti brevitati limites paterentur, sed ut multa paucis complectamur, unius Hieronymi sententiola satis esto: saepe dolentis scilicet se plus vice simplici *vim sermonis* (Hebraici) *non ex-*

pres-

pressisse. Haec eadem & incomparabilis Origenes conqueſtus ſaepe fuerat: & acutiſſima Auguſtini mens perviderat. Hic enim in Hebraicis licet peregrinus & hoſpes tum hoc nomine, tum (quod caput erat), propter *Latinorum interpretum infinitam varietatem, Latinae linguae hominibus* Hebraeae & Graecae propoſuit neceſſitatem.

Haec cum Majoribus veſtris alte inſediſſent: operae pretium eſſe duxerunt, ſi cum primis Hebraicarum litterarum elementis divinorum librorum vobis lectio conjungeretur, atque in laboris partem alicujus non indiligentis interpretis commentaria advocarentur: vel, ut quid inter utriuſque linguae habitum intereſſet pernoſceretis: vel ut animo illud fixum haereret, tantam litterarum amplitudinem non ad ingenii oſtentationem, aut ad ſuperbientis animi ferociam, ſed ad veſtram, & ad aliorum doctrinam vobis eſſe comparandam. Summo igitur in vos collato per eos beneficio abuti videamini, ſi alia mens, alius vos animus ſiniſtrorſum abripiet. Nimirum, ſi hac lingua principe poſthabita, ad verſiones, alienis quippe oculis ſpectaturi, vos ipſos conferetis.

Praeterquamquod in ipſius providentiſ-

simae Matris Ecclesiae voluntatem, cui illi obsecundarunt, admissi criminis rei peragemini, si Graecas & Latinas praetendentes quoad ejus fieri potuit elaboratissimas, ipsam Hebraicam veritatem negligetis. Illa enim nostri Parens amantissima nullo non tempore, Hebraica, tamquam e caelo sibi demissa Cimelia, venerabunda suspexit, & observavit. Tabulas quippe Testamenti, quibus disjectae nationis adivimus hereditatem, & sanctissime servandas, & unius Dei providentia esse factum putavit, ut illae per cuncta terrarum, gente simul palante, differrentur, quo Judaeorum codicibus probaretur, quod cum legeretur in nostris, a nobis fortasse putaretur esse confictum.

Quae igitur isthaec injuria est non ferenda? Haeccine in linguam illam reverentia qua Deus ipse tabulas illas condidit & obsignavit? qua nostri parentes primi (quod melior fert sententia) Angeli, Patriarchae, Christus ipse (prout ea ferebant tempora, & linguae ratio) certissimam illam Promissorum fidem, & veritatem nobis praebuerunt? An inter postrema omnia amandanda, quod ipsi orbi condito sit aequaeva? an deducendum illi funus,

quod

quod misera gens in suis jaceat ruinis consepulta? Atqui si hujus excidio nostra increverunt, quid est, Adolescentes, quod litteras, & verba fortunatissima longe ante optatissimae felicitatis nuntia, nostris oculis percurrere refugiat animus?

Quod si Hebraicis Litteris nuntius sit idcirco mittendus, quod interpretem habeant: jam de Latinis Graecisque disciplinis, in quibus vestra desudat industria, actum esse debet. Harum enim cum interpretes non inelegantes sint ad manus, quid est quod tamdiu cum illis consuescatis, tantum inde voluptatis capiatis, ut nunquam a vobis velitis distractas; ab Hebraica vero institutione, specioso interpretum nomine, vobis putetis abhorrendum? An ea si non meliori, pari certe apud vos loco esse debet?

Equidem cum haec in Hebraeas litteras fastidia (ne fucos verius dicam) aut mecum ipse reputo, aut aliunde accipio, imperare mihi vix possum, Adolescentes, quin miserrimam illarum apud nos conditionem doleam; apud nos, inquam, qui sana prae nobis ferentes fidei documenta, nullo sumus modo illis comparandi, qui lamentabili bello indicto a nobis nostrisque per summam

mam indignitatem discesserunt. Atqui belli auctor, & fax Lutherus hoc uno telo tantum sibi virium comparatum sensit, ut affirmare non dubitaverit, *se exiguam suam linguae Hebraeae notitiam omnibus mundi gazis putare anteferendam*. Quod turbulentissimi hominis effatum tam alte in conjuratorum pectora descendit, ut toti se eo conferentes, praelium a duce commissum continenter persequantur, & extinguendum, nisi Deus aderit, prope desperemus.

Superbissima gens nihil intentatum, Adolesc. opt. relinquit, quo sua constabiliat, nostra labefactet. Rejecta Vulgati auctoritate saepissime ad Hebraica nos provocat. Nos cerebrosos, Christi, Sponsae, humanique generis hostes, servitium Pontificium, veritatis corruptores, compellat. Nulla, prope dicam, pagella procedit ex infinitis, quos emisere, libris, in qua non lacessant, non invadant, non, quasi parta victoria triumphent. Id saepe experti, Adolescentes; & quo rem illi aliquando perduxerint unius Hebraicae voculae diligentiori trutina, vobis ipsi testes estis. An illos gratulabundos abire patiemini? An turpe vos victos (avertat Deus triste

triste omen) non dolebitis? An vestrae fidei sanctitas , an decus paternum vestros animos non tanget ?

Nec segnius a Rabbinis , qui primi erant nominandi, bellum nobis apparatum est . Atque hi quidem loco cum sua gente moti capitale in nos odium exercentes , quantas innectunt captiunculas; quot monstrosas verbis affingunt notas, quibus ipsa Catholicae fidei arx, & Caput Christus Dei Filius, quem mortalibus amictum exuviis inter homines olim versaturum tanto ante tempore, vatum carmina cecinerant, impetatur! Nimirum hoc uno concusso fundamento, cetera ruinoso concidant lapsu necesse est. Nostrumne in haec acutissima tela , hebescet ferrum , torpebunt manus?

At enim alienae partis hominibus Vulgati versione (quae sola inter Latinas ex Patrum Tridentinorum Decreto obtinet auctoritatem) & immensis doctissimorum virorum commentationibus factum est satis . Verum (ut quod extremum est , ad id primum respondeatur) in gravissimo Religionis negotio , praeterquamquod turpe est alienos labores & certamina desidiose spectare;

re ; qui vobis innotescet , Adolescentes, nisi excussis utriusque partis momentis, quo inclinet victoria? profecto si ad Hebraicarum vocum notiones, unde aliquod Catholicum dogma extundatur, tota redeat quaestio ; aut Hebraica calleatis necesse est: aut turpiter silendum. Silere autem vestra loci dignitas non patitur.

Quod vero ad alterum caput attinet. Res vobis est cum hostibus pertinacissimis, & Vulgato ipsi Interpreti infensissimis. Frustra, ubi cum illis concurritur, auxilium ab eo petetis, qui ipse in discrimen adducitur. Illi enim tanti Interpretis auctoritatem, aut omnino rejiciunt, aut, (suis recens natis unice adhaerescentes) non pro eo, ac par est, venerantur. Vnum igitur vobis perfugium superest: paria scilicet in hostem arma pertractare. Immo necesse est. Vobis enim, qui Catholici gloriamini, eae datae sunt partes, ut antiquissimi Interpretis (qui nostrae fidei fundus est) decus, & nomen, anteactis quidem seculis commendatissimum; post Tridentinorum vero PP. decreta, etiam sacrosanctum, ab illorum criminationibus tueamini, & sanctissimi Senatus auctoritatem ab infanda petulantia vin-

vindicetis. Id autem per vos praestabitur; si versionem illam non iis obsitam maculis ridendisque erroribus (in his potissimum , quae ad fidei summam pertinent) quos illi injuriosius criminantur, vestro studio, laboribusque in gradu suo retinebitis: & leviuscula illa peccata (si peccata sunt dicenda) quae post Sixti V. & Clementis VIII. accuratissimam correctionem, de industria *relicta sunt ad Populi scandalum vitandum* , ipsi per vos, dignoscentes, condonanda nobilissimo Interpreti , cum ipsi non leviora admiserint, contendetis.

Agite porro, Adolescentes optimi, in hanc, quae per majores vestros decreta vobis provincia est, alacres incumbite, impigreque gerite. Neque enim fas est ut ipsi, quos abscondit Deus in abscondito faciei suae, ab ea propius contuenda absistatis, & per interpretem cum eo colloquia feratis, cujus Legati estis olim ad homines mittendi. Ad sacram ipsam Aedem, intra cujus venerandos parietes, Tabulae Testimonii asservantur, pro vestro amplissimo gradu accedendum est. Eo vos praeterquam Majorum vestrorum praeconcepta spes, mandataeque muneris partes

tes pro dignitate conficiendae, ipſa quoque advocat Eccleſiae auctoritas. Nimirum ea Viennae collecta in coetum, inter ceteras maximas res, hujus, quae vobis jam ſiſtitur, cognatarumque linguarum non ſolum ut publice praecepta traderentur, verum etiam ut illarum Doctores honorifice alerentur, graviſſime decrevit. Eo Clementis V. ſingulare in Hebraicas diſciplinas ſtudium: eo denique Paulli V. incenſiſſima in illas voluntas, qui Clementis veſtigia ſequutus publice datis litteris ſcivit, ut in cujuſque ordinis collegiis hujuſmodi lectiones inſtituerentur & haberentur: *ſcholareſque ut alacrius huic ſtudio incumbant volumus*, inquit, *& decernimus ut in promotione ad Doctoratus gradus, & ad alios ſui ordinis bonores, illi, ceteris paribus, praeferantur*. Haec omnia ne ad irritum cadant veſtra opera, Adoleſcentes, per Deum immortalem, providete.

ALE-

ALEXIO SYMMACHO MAZOCHIO

V. C.

Neapolitanae Eccleſ. Can. Regio S. Script. interpreti

IGNATIVS CALCIVS.

PRima Rudimenta Hebraei ſermonis, avitis
Quo ſchola more ſolet miſſis ambagibus, aptos
Ingeniis puerum in verſus elementa coercens
Grammatices; animo inſedit perſcribere; quando id
Apprime ex uſu eſſe, diu experientia monſtrat:
Ima tirones praecepta ut mente reponant.
Rem ſic inſtitui, niſi me dementia cepit,
Ne praeeat quicquam, quod pone ſequentia poſcat,
Vt noſci queat: at procedunt ordine cuncta
Pene Geometrico, in tenui ſi dicere fas eſt.
Sed Tu, *MAZOCHI, rerum tutela mearum,*
Et decus omne meum, Hebraico qui fonte dediſti
Divini eloquii cupidum me haurire fluenta,
Sacratumque adytum penetrare (haud gratia facti
Vnquam aboleſcet, pars maneat mihi dum ultima vitae)
Hoc quodcunque, meum Tibi quod teſtetur amorem,
Accipe: noſce tua hic monita & praecepta: catuſque,
Haec ſi ſcripta putas ſtudioſae profore pubi,
Ante videre diem quam pergant prodita formis,
Ipſe, quibus mea conſueſti, conſperge lituris,
Sicubi, uti fit, ſcribentem mens laeva fefellit.
Sin operi invita me inſudaviſſe Minerva
Duxeris; ignis edat, fumoſum urgere caminum
Dum trepidat, chartaſque ſibi depoſcit ineptas.
Teque juvet, grati me animi monumenta dediſſe
Velle. Viro hoc etenim ſatis eſt fortique bonoque,
Qualem Te merito colit haec & praedicat aetas,
Cetera quum deſint; nec enim omnia poſſumus omnes.
Vive diu ſoſpes, priſcis decus addite ſaeclis.

ALE-

ALEXII SYMMACHI MAZOCHII

EPISTOLA

AD AVCTOREM.

IGnati, vini Thasii mihi dulcior haustu,
Suavior ambrosia: per & ossa utriusque parentis
Te, per & obtestor quodcumque sacratius usquam est;
Ne me versiculis (qui sat tibi divite vena
Injussi veniunt) precor infestare caducum &
Decrepitum. Quid enim? quid sub prelo eliciturum
Pumice de sicco speras? haud proficis hilum.
Heu oblita mihi tot carmina: pigra senectus
Omnia corrasit, mentem quoque. Praeterit an te
Quot curae circum saliunt latus & caput urgent
Obstipum senio? Vel nuper cum voluissem
Me excutere & conari aliquid; ter & amplius ungue
Demorso, & caeso pluteo, atq. Heliconide ad usque
Ravim plus vicibus sexcentis rite vocata;
Reddebat mihi pluma nihil, nisi vel pede claudum,
Vel quod retrogradi referebat brachia cancri.
Quod si balbutire tamen sit tanta libido,
Si ringi fando singultim singula, demum
Si mutire jubes; cedo quo mihi summa redibit
Carminis ingrati? quid vis tibi? Nempe malignus
A me judicium furtim exprimis Hexametrorum,
Sermonis queis tu Hebraici praecepta canebas.
Omnia ad obrussam sint nec ne exacta; negasque
Sparsurum in vulgus, nisi me sponsore vadato.
Ridiculum! quasi non sic nolentibus excutiantur
Laudes ingratis; Pulchra omnia, mira, superba,
Plena leporis, io! & quae quis dicere possit?
Sed tamen amoto ludo: Tibi conscius ipse es,
Quo studio juvenes exposcant, edere quae tu
Dudum es pollicitus. Quae tu qua fronte negabis;
O bone, tam cupidis? Imo si presseris ultra;
Nae tu peccaris tironum in commoda. Namque
Omnia procedunt hic belle: sedibus apte
Quaeque reposta suis; sapiensque aliena recidis,
Ut sibi succosae sint hic plena omnia frugis.
Dignum opus esse reor sane laudarier, & cui
Tironis manus injudaverit, unice aventis
Fonte ex illimi latices haurire beatos.
Dixe tui esto haec, Ignati, censura libelli.

LIN-

LINGVAE SANCTAE RVDIMENTA

CAPVT I.

De Ratione legendi.

Litterae, & Accentus, & Puncta invecta sequenti
Aevo, apud Hebraeos rationem rite legendi
Conficiunt: nomen, formam, & quae cuique poteſtas
Litterulae Auſoniis collatae, hic exhibet index.

Legendi Ratio, Litteris, Punctis, & Accentibus apud Hebraeos continetur. Litterae conſonantes duae, & viginti numerantur. Vocales vero quatuordecim, quae vocantur Puncta, longo poſt Chriſtum natum intervallo a Maſorethis inventa. Accentus denique quid ſint, quidque praeſtent, ſuo loco agemus.

L I T T E R AE

Nomen.	*Figura.*	*Vis.*
Aleph	א	*ſpiritus tenuis.*
Beth	ב	bh *vel* v *conſonans,vel* b.
Ghimel	ג	gh *vel* g.
Daleth	ד	dh *vel* d.
He	ה	h *ſpiritus aſper.*
Vau	ו	v *conſonans.*
Zain	ז	z *leniſſimum.*
Chet	ח	ch *vel* h *ſp. aſperior.*
Teth	ט	t
Jod	י	j *conſonans.*
Caph	כ ך	ch *vel* c.
Lamed	ל	l
Mem	מ ם	m
Nun	נ ן	n
Samech	ס	ſ
Ain	ע	h *ſp. denſiſſimus.*
Pe	פ ף	p *vel* ph.
Tzade	צ ץ	tz
Koph	ק	k *vel* q.
Reſc	ר	r
{ Scin	שׁ	ſc
{ Sin	שׂ	ſ
Thau	ת	th *vel* t.

Quae

Quae heic ſiſtuntur legentibus litterae, ſi roget quis, Hebraici ne fundi ſint, an aliunde arceſſitae, is ſciat, pleroſque duce Hieronymo in Prologo Galeato Chaldaeas definiviſſe, cum per Captivitatis Babylonenſis tempora Hebraicae plane obſoleverint: eaſque porro ipſas eſſe, quibus Eſdrinus Textus fuerit conſcriptus. Quid igitur, inquies, de genuinis Hebraeorum litteris factum? Diſperierunt ne? minime. Sed inter Samaritanos incolumes ſtetere. Cum enim Salmanaſar his devictis debellatiſque eo colonias induxiſſet, unde vetus incola pulſus exciderat, accidit, ut vix in eorum ſedes advenae ſeſe intulerint, cum immiſſis divinitus Leonibus (quod veri Dei colendi rationem non tenerent) miſere infeſtati fuerint, III. Reg. XVII. 32. 33. 34. Ad tantam cladem avertendam miſſus Iſraëlitici generis ſacerdos, qui diſciplinam, praeceptioneſque ad ſummi Numinis cultum pertinentes, traderet. Hic advecto ſecum Hebraicis litteris ſcripto codice, (quas Judaei ante deportationem ſuam cum Samaritanis communes habuerant) mandatas partes

explevit. Has cum in patriam Babylonenses exsules restituti Samaritanis eripere nequissent, Chaldaicis, quibus jam insuerant, quam assumptis a Samaritanis Litteris, cum quibus multis de caussis capitale odium exercebant, sacra volumina exarata voluerunt. Mutui odii caussas fuse exsequitur Millius Diss. XIV. Litterarum communionem Judaeos inter & Samaritanos attingit Benedictus Arias Montanus in de Siclo, inque rei argumentum numum profert, in cujus antica facie haec circumscribitur Samaritanis elementis Epigraphe, *Sekel Israël*, *siclus Israël*; in postica, *Jerusalaim Kedossah*, *Jerusalem sancta*: latius tamen rem diducit Ludovicus Cappellus Cap. IV. de punctorum Hebraeorum Antiquitate.

Litterae Gutturales אחהע *Abchab*, &
Labiales בומף *Bumaph*.

Guttur Ahchah *profert*, *at* Bumaph *summa labella*.

Litterae, quae in fine dictionis ad explendum versum dilatantur,
אהלמרת *Abalmarth*.

De-

Desinat ad normam ut versus, laxentur Ahalmarth.

Litterae finales.

Chamnephatz *aliam vult vocum in fine figuram;*
Productis etenim describi tractibus optat.
Litterae כמנפצ *Chamnephatz* in fine dictionum scribuntur ךםןףץ

PVNCTA sive VOCALES.

Quatuor & denis signantur Puncta figuris:
Quinque etenim lente; raptim totidem; incita cursu
Perquam praepropero prae his Puncta quaterna feruntur.

Vocales communes *a, e, i, o, u* quatuordecim figurarum diversitate libuit Masorethis designare; quarum quinque producto sono proferuntur, quinque brevi, quatuor brevissimo.

V O C A L E S.

Longae		*Breves.*
Kametz	a	Pathach

 Tze-

Tzere	ֵ	e	ֶ	Segol.
Chirek long.	ִי	i	ִ	Chirek.
Cholem *seu* Vau-cholem	ֹ *vel* וֹ	o	ֳ *vel* ָ	Kametz-chatuph.
Schurek	וּ	u	ֻ	Kibbutz.

BREVISSIMAE.

Sceva simplex ְ e.

TRIPLEX SCEVA COMPOSITUM.

Cateph Patach	ֲ	a.
Cateph Segol	ֱ	e.
Cateph Kametz	ֳ	o.

Haec quidem debemus Masorethis. Quinam autem sub hoc nomine lateant, Esdrane cum collegis, quasi scilicet illi haec appinxerint, an alii quipiam anno circiter Christi quingentesimo; ab exciso vero Templo Zorobabelico 436. collecti in coetum ad Tiberiadem, unde Tiberienses dicti; magno certatum est animo inter ambos Buxtorfios & Ludovicum Cappellum: illis horum antiquitatem a *Concilio magno*, cujus Esdra prin-

princeps, repetentibus: hoc eorumdem aetatem ultimam non ultra Tiberienses producendam, contendente. Singula cujusque momenta non spernenda quidem aequa lance pensent, quibus & otium & harum rerum studium est; tum eo concedant, quo se a gravioribus perductos argumentis sentiant. Huic autem labori si velint parcere, pro certo illud habeant; hujusmodi deliciarum amatores, potiora in hoc negotio habuisse momenta Cappelli; qui sententiam suam primo ab Elia Levita in lucem productam, magno argumentorum apparatu fecit conspectiorem.

Quae si omnia recte se habent: illud jure quaeritur, quo modo Hebraica non insignita punctis percurrere Hebraei potuerint. Sane quidem nullo horum adminiculo impeditissimam sacrorum voluminum lectionem ultro concedimus: at in subsidium advocatis litteris (quod statuunt nonnulli) אהוי *Ahevi*, quae vocalium loco essent, quaeque *Matres Lectionis* a Grammaticis vulgo appellantur, legendi difficultati occursum est. Enimvero Jod modo in *E*, modo in *I*, Vau contra vel in *O*, vel in *V* concedente: Aleph porro *A*, si

alterum Aleph aut He pone sequeretur, *E*, si Jod subiret (quod patet in איריץ אהריץ אאריץ Eretz, Aretz) He denique *A*, *I*, *O*, *E*, prout varie verborum conjugationes· & nomina antecedit, vel certas consequitur eorumdem personas, vicem gerente ; rite efferendi perlegendique, dum lingua vigeret adhuc staretque, fiebat copia . Illi porro jam jam inclinatae, maximisque interseptae, quod ad pronunciandi rationem spectat, incommodis, allatum per Masorethas opportune auxilium est punctis subrogatis , queis & ad vitam pristinam revocaretur , & facilis ad eam pateret accessus . Tanta per strenuos illos punctationis duces & auctores avitaeque traditionis statores , & Hebraeo Eloquio, & sanctis Litteris, & quod potissimum est, universis in posterum earumdem studiosis parata sunt commoda & utilitates .

§. I.

Quomodo Puncta vocalia cum consonis proferantur.

(1) *Vocalem semper praecedat Consona* : (2) *tantum* *Ain*

Ain, *Chet*, *aut He cum puncto in fine locata*
Pathach, furtivum *quod dicitur*, *usque praeibit*.

E X E M P L A.

(1) Hebraei secus ac Latini a dextera ad sinistram scriptionem instituunt, Punctaque vocalia inferne subjiciunt consonantibus; has autem usque proferunt ante Puncta, cum legunt. Itaque scribunt ex. gr. בָ, דָ, proferunt vero *ba*, *da*. Punctum Cholem tantum superne imponunt litteris, ut בֹ, נֹ, at proferunt *bo*, *no*.

(2) Verum ע, ח, ה, in fine vocum pronunciantur post (-), quod *furtivum* sive *suffuratum* dicitur, ut נֹבֵעַ *nobeah*, *scaturiens*; שָׂמֵחַ *sameach*, *hilaris*; גָּבֹהַּ *gaboah*, *sublimis*: non vero *nobeha*, *samecha*, *gaboha*.

A D M O N I T I O.

Advertendum est, aliquando punctum in שׁ etiam pro Cholem litterae ante-

ce-

cedentis usurpari, ut מֹשֶׁה *Mosce*, *Moses*; quemadmodum punctum in שׁ adhibetur pro Cholem ipsius שׁ, ut יָשֹׁר *jasor*, *Principem se geret*.

§. *II.*

Litterae Quiescentes יהוא *Jehu*.

(1) *Littera nulla silet*; Jehu *est tantummodo mutum*. . .

(2) *Vau silet in Cholem* (*vocalis dummodo nulla Subsit*) *&* *in Schurek*: *haec praeter*, *profertur ubique*.

(3) *Jod silet in Tzere*, *in Chirek*, *in Segol*, *in Au*.

E X E M P L A.

(1) Litterae dicuntur *silere*, *quiescere*, *mutae* esse, cum non pronuntiantur; at dicuntur *moveri*, seu *mobiles* esse, cum proferuntur. Quiescunt autem hae quatuor.

Aleph, ut ראשׁ *rosc*, *caput*: נָא *na*, *quaeso*.

He

He, ut פֹּה *po*, *hic*.

(2) Vau silet tantum in Cholem, & in Schurek, ut טוֹב *tob*, *bonus*, (si vero sub Cholem subsit vocalis, profertur; sic יְהוָֹה *Jeova*, *Deus*); טוּב *tub*, *bonitas*.

Saepe (ו) compendii gratia amovetur a Vau-cholem; tunc superne litterae antecedenti inscribunt Cholem, ut in §. antecedenti adnotatum est; sic בֹּ, pro בּוֹ.

(3) Jod denique mutum est in Tzere &c., ut עֵין *ben*, *oculus*: שִׁיר *scir*, *canticum*: גֵּיא *ghe*, *vallis*: יָדָיו *jadau*, *manus ejus*.

§. III.

Mappik.

Mappik est punctum, in medio quandoque quod optat
Jod, atque He sibi figi, quo moveatur utrumque.

Litterae ה, ac (י) recensentur inter quiescentes, ut dictum est: ubi vero analogia postulet, ut proferantur; puncto, quod *Mappik* dicitur, instruuntur, ut יָהּ *Jah*, *Deus*; צִיּוֹן *Tzijon*, *mons Sion*, nam

nam ſine Mappik proferrentur *Ja*, & *Tzion*.

§. *IIII.*

Diphthongi.

Ex (1) *Vau*, & (2) *Jod diphthongos ſibi format Hebraeus.*

E X E M P L A.

(1) Diphthongorum ex Vau:

(ָו) *au*, (ַו) *au*, (ֵו) *eu*, (יו) *iu*;

ut עֵשָׂו *Heſau*: קָו *kau*, *linea*: שָׁלֵו *ſcaleu*, *tranquillus*: פִּיו *piu*, *os ejus*.

(2) Diphthongorum ex Jod:

(ָי) *ai*, (ַי) *ai*, (וֹי) *oi*, (וּי) *ui*;

ut אֲדֹנָי *Adonai*, *Dominus*: שָׂרַי *ſarai*, *principes mei*: גּוֹי *goi*, *gens*: גָּלוּי *galui*, *manifeſtum*.

§. *V.*

A C C E N T V S:

I. De Accentibus Grammaticis.

(1)

(1) *Soph-Pasuk : Athnach : Sakeph-katon : Rebbia, pausant*

(2) *Vocis in extremo positi, aut penes ultima tantum.*

E X E M P L A.

(1) Interpuncta, quibus periodi, earumque partes, & sententiae distinguuntur, Hebraei appellant *Accentus* : quatuor praecipuos uni voci אָב *pater* apposuimus cum eorum figura, situ, nomine, & vi.

Fig. & sit.	Nomen.	Vis.
אָבֽ׃	Soph-Pasuk	Punctum.
אָ֑ב	Athnach	Duo puncta.
אָ֔ב	Sakeph-katon	Pun. & virg.
אָ֗ב	Rebhia	Virgula.

(2) Accentus Grammatici ultimae syllabae tantum, aut penultimae apponuntur.

II. De Accentibus Rhetoricis *Methegh*, *& Makkaph*.

[1] *Lineola est* Methegh, *quae a Kametz Sceva repellit .*

[2] *At* Makkaph *binas voces compellit in unum .*

[1] *Methegh* est lineola, que interponitur inter (ָ), & (ְ), sic in voce לָמְדָה *didicit*, Accentus, qui inter primum (ָ), & (ְ) sequens intercedit, est *Methegh* : hujus usus patebit non multo post. *Methegh* ipse Silluk figuram refert: est enim in rectae lineae modum conformatus (ֽ) . Ab eo tamen distinguitur usu. Silluk enim ultimam tantum sillabam vocis, quae in extremo versu cubat, afficit: Methegh contra ubique appingitur . De eo, praeter cetera, id notandum videtur: quod si vocales breves & sceva Methegh intercedat ; illae pro longis habentur & perinde efferuntur, ac si vocalis longa praeiret : ut גְּבֻלְךָ ghebulecha *terminum tuum*.

[2] *Makkaph* est jacens lineola inter duas voces, qua veluti in unam conflantur, ut הַר־הַזֶּה *mons iste*. Huic vero Pasik adnectunt, quae virgula quaedam est duas interjacens dictiones, & fe-

sti-

ſtinam pronunciationem quaſi quodam offendiculo inhibens : ut וְאֵיבָה׀אָשִׁית & *inimicitias ponam*.

APPENDIX DE ACCENTIBVS.

Cum quae de accentibus ab auctore proferuntur acuant potius, quam ſitim expleant : ab ea eſt cauſa ut nonnulla huic pro re nata adtexere decreverimus.

Et ut, quae ab auctore belle heic poſita, ornatiora ſimul & locupletiora procedant: duplex inprimis videtur accentuum claſſis ſtatuenda. In quorum altera, *Grammatici*, ſive, *tonici* in altera *Rhetorici*, ſive *Euphonici* ſunt locandi. Tonicorum, qui ultimam & penultimam acuunt: alii ſupra, alii infra pinguntur litteram. Qui ſuperne apponuntur quatuordecim, qui inferne, undecim recenſentur. Hinc ad quinque & viginti evadunt. Ex his ſeptemdecim inſcripto nomine *regum* incedunt, octo *Miniſtrorum*. Et regum quidem in eo poſita vis, & poteſtas eſt, tum ut legentium ſpiritum ſinant interquieſcere, tum ut ſententiam in ſua membra atque inciſa, rite dirimant. Id vero prae ceteris

ris praeſtant *Soph-Paſuch*, qui *Silluch* quoque dictus, *Athnach*, *Sakeph Katon*, & *Rebhia*. Quibus, ſi placet, adhibeas *Segolta* comitem. Atque hi quidem, quos ſuo nomine modo ſignavimus accentus, a Maſorethis auctoribus ducere originem nemo unus diffitebitur, ſi ad ſpiſſiſſimas illas tenebras, quibus ſacra olim volumina obvolvebantur, animum mentemque adjecerit. Cum enim illa eſſent *unus verſus*, ut ait Elias: immo ex ſententia Cabaliſtarum, quod plane a veritate alienum, *una vox*; nihil illi habuerunt antiquius, quam, ut tributis ſanctis libris in *Legem*, *Prophetas*, & *Agiographa*, verſus quoque diſtinguerent. Primo itaque duo illa puncta craſſiora, ubi periodus conquieſceret, *ſoph paſuch*, ex munere quo fungebantur, dicta, affinxerunt. Quid vero deſignando illius membro curatum eſt? punctulum voci impoſitum. Quod membrum quia in periodis prolixioribus varie foret incidendum, idcirco bina, ternave ſuperne fixa per eos puncta fuere, quibus Rebhia & Segolta indita ſunt nomina.

Reliqui octo, qui ſub miniſtrorum nomine

mine comprehenduntur, in eo toti ſunt ut orationem continuent & uſque ad regem promoveant. Horum ſimul & Regum, nomina, & figura ſubjicienda foret, ne inanitate verborum chartas oppleſſe videremur: ſed quoniam Typographi noſtri harum notularum caritate laborant., haec tantum praemonuiſſe ſat fuit; ut ſi tirones noſtri inter evolvendos ſanctos libros, in hujuſmodi apiculos vocibus incubantes, vel in eos, iiſdem ſubjectos inciderint, (incident autem ſaepiſſime) non cerebroſe illic appoſitos eſſe, intelligant. Illi enim & cantus ſunt moderatores apud Hebraeos (quandoquidem illi non legunt ſacrum codicem ſed cantillant) pronunciationem dirigunt, ſententiaſque, quod ſupra jam innuimus, in *membra* & *inciſa* diſpeſcunt.

III. Quomodo Accentus Grammatici diſtinguantur a Rhetoricis.

(1) *Singulus accentus, ſiquando in voce cubabit*,

Grammaticum dices : (2) sin bini , extremus habetor
Grammaticus : dic Rhetoricum , qui pone recumbit .

EXEMPLA.

(1) Si unus *Accentus* occurrat in dictione , Grammaticus censendus est , sic in voce אָב *pater* unus *Accentus* ille est *Grammaticus* .

(2) Si duo *Accentus* inveniantur , qui extrema in voce est , is *Grammaticus* ; alter ad dexteram legentis *Rhetoricus* reputabitur : ita in voce לָמְדָה *didicit* , postremus *Accentus* sub ה *Grammaticus* est , alter est *Rhetoricus*.

ADMONITIO.

Adnotandum est , dictionem , quae in ultima syllaba *Accentum* habet , ut דָּבָר *verbum* , vocari *milra* ; quae vero in penultima , ut מֶלֶךְ *Rex* , vocari *milel*. Vtrumque Chaldaicae originis est : respondetque Hebraico מִמַּטָּה *infra* , & מִמַּעַל *supra*, quasi illud acuat ultimam, hoc su-

supra ultimam h. e. penultimam.

Praeterea saepe in Bibliis circellus occurrit super voce quapiam inscriptus: is designat vocem illam in textu perperam esse scriptam; ejusque puncta litteris margini appositis adhibenda esse, atque cum iis legenda: nam recta lectio in Bibliis accuratioribus in margine apponitur cum littera ק, quae compendifaciens significat קְרִי *lectum*, sive *legendum*. Ex. gr. in Psalm. LXXIII. 16. scribitur הִ֯וא, in margine vero הוּא cum littera ק juxta posita: id quod significat, vocem הוּא legendam esse הוּא. Atque haec inter lectionem, & scriptionem diversitas est, quae a Rabbinis forma Chaldaica vocatur *Keri*, *chetib*, *lectum*, *scriptum*.

A D D E N D A.

De *Keri*, & *Chetib* quae in rem Tironum maxime faciunt huc conjicienda duximus. Variae lectiones vel ad voces integras spectant, vel ad earumdem litteras.

Et voces quidem vel *solae* sunt, vel *conjunctae*. Prioris generis nonnullae abundant, nonnullae deficiunt, ut inter

legendum sint supplendae; aliae denique, quod turpe quid secum gerunt, sunt reticendae: ut aliae subire earum locum debeant. Quum igitur vox redundat, nulla tum punctatione interstinguitur: ab apposita vero hac ad libri oram notula monetur lector a vocis illius lectione esse abstinendum. Exemplo sit illud Jer. LI. 3. אֶל־יִדְרֹךְ ידרך הַדֹּרֵךְ קַשְׁתּוֹ, ubi vides alterum *Idroch* punctis exspoliatum itemque margini adscriptum כְּתִיב וְלֹא קְרִי *scriptum & non lectum*. Hujusmodi quinque dumtaxat voces in universa exstare Scriptura tradunt Talmudici, & iisdem quidem locis, quibus hodiedum legentibus occurrunt.

Quid si illae deficiunt? spatiolum intra textum vacuum relinquitur, subjectis tantum punctulis, quibus si illae adessent, forent instruendae non sine hac sollemni formula *Keri velo chetib lectum & non scriptum*. Prodeat testis idem Jerem. XXXI. 38.

הִנֵּה יָמִים ° נְאֻם יְהוָה

Dominus dicit venientes dies Ecce

subjecto legentium oculis verbo באים quod ad libri cubat extremum. Id genus vo-

ces

ces septem per Talmudicos recensentur, quem tamen paulo numerum augent Masorethae undecim numerantes.

Jam vero ad voces reticendas quod attinet monere subit, quod ubi in voces aliquanto obsceniores offendant Judaei, inter legendum, rogent honestiores. Ac tum quidem quod verbum volunt praetermissum suis nudant punctis, iis suppositis, quibus ornandum est illud, quod sufficitur; rejecta ad libri labella voce, quam subire vicem praetermissae volunt. Praeclarum hujusce rei exemplum prostat Isai. cap. XXXVI. v. 12. ubi pro שֵׁינֵיהֶם *urinas suas* legendum esse מֵימֵי רַגְלֵיהֶם monstrat *Keri* e regione positum. Hinc illud etiam colligitur vocem in legendo praeteritam binarum subrogatarum puncta gerere שֵׁינֵיהֶם quum nativa punctatio ea ipsa sit, quam supra apposuimus.

Sequuntur alterius generis conjunctae voces. Et has quidem aliquando Keri monet separandas, & separatas conjungendas. Habes utriusque rei exemplum Ex. IV.2. מַזֶּה (*quod est*) pro מַה־זֶּה, &, II. Paralip. XXXIV.5. בְּחַר בְּתֵיהֶם pro בְּחַרְבֹתֵיהֶם *in desolatis locis suis*.

Non tamen heic nos in quanta varietate litterae praecipue *Ahevi* versentur, persequemur; illam enim satis, quo de loquimur *Keri*, ad cujusque, prope dicam paginae marginem circumscripta in hanc formam ק nota, aperte designat. De iis potissimum litteris, quae & *redundantes*, *deficientes*, *permutatae*, *translatae*, *motae* dicuntur a sua nimirum voce, vel in sequentem rejectae, vel in proxime antecedentem, consulendus est praeter ceteros, Elias Levita; qui inita subductaque earumdem ratione 848. enumeravit: licet in summa erratum; cum longe plures esse, moneant harum rerum sapientes. Atque haec de *Keri*, & *Chetib* dicta Tironum commodis, quibus unice intendimus, satis sunto; qui plura peroptat, adeat v. Cl. Brian. Walton. in App. Bibl. locupletissimum Hebraicae penoris promptuarium.

§. VI.

§. *VI.*

Daghefc Forte.

(1) *Daghefc Forte voca punctum, quod confona quaevis*
[Exceptis Refc, atque illis, quas guttur anhelat]
Accipit in gremio, per quod geminabitur usque.
[2] *Praeterea hoc proprium Daghefc Forte obtinet, aegre*
Vt ferat antegredi fe fe torpentia puncta.

E X E M P L A.

[1] Cunctis confonantibus, cum geminandae funt, infigitur punctum, quod dicitur *Daghefc forte*, exceptis ר, & Gutturalibus, quae geminari nequeunt, ut מִנִּים *minnim*, *chordae*, פַּקֵּד *pakkèd*, *recenfere*.

(2) Raro autem *Daghefc forte* fequitur vocalem longam, neque nifi accentu Grammatico notatam, ut לָ֫מָּה *quare*:

סִבּוּבוֹ *circuite* : unum excipe בָּתִּים *domus*, cujus vocis *Daghesc Forte* invenitur post vocalem longam minime accentu notatam.

Nonnunquam Daghesc euphoniae causa adhibetur : ut מַה־טּוֹב *ma-ttob*, *quam bonum*.

§. *VII.*

Daghesc Forte supplendum.

Forte Daghesc celat sita littera pone gemellam,
Huic breve si praeceat Punctum ; hinc geminetur oportet.

E X E M P L A.

Cum litterae geminae se subsequuntur, quae ad dexteram est legentis, si eam praecedat Punctum breve, Daghesc Forte in se complecti intelligitur, qua de re geminanda est, ut הַלְלוּ *allelu*, *laudate*. Obiter hic advertendum, Daghesc Forte, quemadmodum hic deest, non raro alibi excidere.

§. *VIII.*

§. *VIII.*

Sceva supplendum.

[1] *Sceva subauditur , careat si litterâ Puncto*
Vocis in extremo , modo non sit littera muta ;
[2] *Tum quoque cum a Daghesc geminetur littera Forti.*

E X E M P L A.

[1] Cum littera mobilis in extremitate dictionis caret puncto , implicitum (:) habere intelligitur ; sic דָּת *ritus* , idem est ac דָּתְ ; at in בָּא *venit* sub א non supplendum est Sceva , nam littera muta est .

[2] Itidem intelligendum est (:) sub littera Daghesc Forti notata , sic רַנּוּ *cantate* , idem est ac רַנְנוּ ; sic etiam סַבּוּ *circuiverunt* idem est ac סַבְבוּ .

§. *IX.*

§. IX.

Sceva quiescens, Kametz-Catuph, & Cateph Kametz.

I. *Vocalem Sceva post longam, siquando notetur*
Grammatico accentu; & post illam quae cita fertur,
Usque silet: tum unum, aut geminum si vocis oberret
Finem. II. *Praeterea fac uti sonet* o *breve Kametz*
Ante Sceva, accentus ni intersit. III. *Denique Cateph-*
Kames erit tantum, quod littera gutturis effert.

E X E M P L A.

I. Sceva non profertur post vocalem longam accentu Grammatico notatam, ut פְּקוֹדְנָה *pekodna*, *visitate*.

Silet etiam post vocalem brevem; ut פִּקְדוּ *pikdu*, *visitate*, (nisi consonae cum Daghesc Forti, vel supplendo, subscri-

scribatur; tunc enim profertur, ut הַדְּבָרִים *addebarim*, *verba*; הַלְלוּ *allelu*, *laudate*.)

Tum si sit in fine vocis, aut unum, aut geminum, etiam quiescit; ut בָּרַךְ *barach*, *benedixit*: & יַפְתְּ *japhth*, *dilatet*.

II. Kametz ante Sceva est Kametz-Catuph sive *o* breve; ut תָּפְקֹד *topbkad*, *praeficieris*; tum etiam ante (:) supplendum; ut רָנּוּ *ronnu*, *cantate*: (excipe בָּתִּים *battim*, *domus*) וַיָּקָם *vaijakom*, *&* *surrexit*.

Si vero inter Kametz, & Sceva, vel supplendum, sit accentus seu Methegh, erit Kametz, ut חָכְמָה *chachema*, *sapiens erat*; דָּת *dath*, *ritus*.

III. Denique (ֳ) est proprium Gutturalium; ut חֳרִי *chori*, *aestus*; עֳנִי *boni*, *aerumna*.

Advertendum est, Punctum (:) post alterum (:) in media dictione proferri; ut תִּפְקְדוּ *tiphkedu*, *visitabitis*; tunc enim non Punctum breve consequitur, sed brevissimum.

AP-

APPENDIX

De usu Sceva compositi.

(1) *Compositum Sceva sibi littera gutturis usque*
Poscit, & antiquum hunc morem obtinet, ut praeeunti
Consonae idem Punctum subscribat, quo coalescit
Sceva sibi adscitum; (2) *atque illud nunc servet amice;*
(3) *Nunc indignanti similis discedere cogat.*
(4) *Interdum Cateph-Segol concrescit in unum*
Tzere; (5) *Cateph-Pathach vero Pathach obtinet unum.*

EXEMPLA

(1) Sceva compositum est Punctum proprium litterae Gutturalis; cui moris id est, ut quod Punctum adjunctum est, & componit Sceva, illud ipsum praebeat litterae praecedenti; Sic בֶּאֱמוּנָה *in veritate*; ubi sub littera ב subscribitur Punctum

ctum (ֶ) , ortum ex puncto (ֱ) , quod est sub Gutturali א ; nam ea Punctis (ֶ) & (ְ) conflatur : sic יַעֲשֶׂה *faciet* ; & אָהֳלוֹ *obolo* , [nam (ֹ) coalescit ex *o* brevi , & Sceva] , *tentorium ejus* . Atque hinc est apud Grammaticos pervulgata Regula : *Gutturalis punctat se , & litteram praecedentem* .

(2) Aliquando Gutturalis & se & litteram praecedentem notat solo Puncto componente , rejecto Sceva ; ut הֲרַגְתֶּם *occideritis* , pro הֲרַגְתֶּם .

(3) Non raro Gutturalis dat quidem litterae praecedenti Punctum componens, a se tamen id rejicit , solo retento Sceva ; ut יֶאְשְׁמוּ *vastabuntur* , pro יֶאֶשְׁמוּ .

(4) Interdum Cateph-Segol abjicitur a Gutturali , & littera praecedens solo Tzere signatur ; ita לֵאמֹור *dicendo* , pro לֶאֱמוֹר .

(1) Idipsum usuvenit Puncto Cateph-Pathach , ut & ipsum exscindatur a Gutturali , praecedens vero littera notetur solo Pathach ; ita בַּאדֹנָי *in Domino* , pro בַּאֲדֹנָי .

Advertas velim , Sceva compositum etiam aliis litteris , etsi perquam raro , sub

subscriptum inveniri ; ut הִתְבָּרְכוּ *benedicentur* .

§. X.

Daghesc Lene .

(1) *Dagbesc Lene* Bheghadhchephath *configit , ut ore*
Lenius emissa, adspiratio dura facessat;
(2) *Id , Sceva post mutum , inque orsu, sententia poscit* .

EXEMPLA

(1) Daghesc Lene dicitur punctum , quod in litteris בגדכפת infigitur, ut sine adspiratione proferantur .

(2) Infigitur autem, vel post (:) quiescens , ut תִּשְׁפֹּט *tiscpot* , *judicabis* : vel in principio dictionis ; ut בְּרֵאשִׁית בָּרָא *In principio creavit* .

Plura sunt , quae ad fastidium usque de Daghesc leni ingerunt Grammatici , quae nos ne gravi praeceptorum sarcina Tironum mentes onerentur , praetermittenda ducimus; ea tamen si cognoscere cupido

pido eſt, unum monſtramus fontem *Johannem Buxtorf. in Theſ. Gramm. cap. v.*

M O N I T V M.

Etſi quas heic ſubteximus in literas בגדכפת animadverſiones eo loci, ubi alphabetum ipſum protenditur, erant praefigendae; tamen ne longiore illic ſermone propoſita res abrumperetur, nempe, ne vixdum arrepta litterarum notio a juvenum memoria dilaberetur; ſatius tum eſſe duximus, ſi huc, ubi fortaſſe ſe dat locus opportunior, conjiceremus. Sapientis igitur lectoris erit, eo omnia haec referre, ut rite legendi efferendique litteras haſce (ſi id tanti habet) teneat rationem, cum ipſius Alphabeti exemplum, prout ab auctore proponitur, nihil per nos ſit immutatum.

Illud inprimis pro certo exploratoque habetur hujuſce punctuli inventionem, quo adſpiratio faceſſit, recentioris eſſe aetatis; excuſum enim per Maſorethas eſt in eorum gratiam, quibus lingua hoſpes evaſerat, & peregrina: illa enim incolumi, nullo nec punctuli nec Raphe auxi-

auxilio, indiguit Hebraeus ad hasce litteras spiritu densandas, vel secus. Quod hujusmodi praeceptio non ante Masorethas prodiverit; documento sunt LXX. Alexandrini interpretes, & Hieronymus, qui illas eodem semper modo qua Graece, qua latine expresserunt: non id commisuri scilicet, si quod per illos sequiori aetate invectum discrimen est, calluissent.

Et facto quidem ipso si LXXviralem & latinam Hieronymi versionem aliquando contigit volvere: eos tres illas priores literas בגד per tenuia perpetuo elementa B. Γ. Δ. B. G. D. emisisse comperies. Vt propterea pronum hinc sit colligere adspirationem ab hisce literis prorsus expungendam; atque ubi per Bh. Gh. Dh. in nostro Alphabeti exemplo significantur, per tenues b. g. d. esse reddendas.

Quae vero has consequuntur postremae litterae כפת perpetua adspiratione per utrosque fuisse donatas, traditum vulgo est. Vt propterea *Chaph* in *Chi*, vel *Ch*, *Phe*: in Graecum φ aut *F* & *Ph*: *Thau* in ϑ aut latinum *Th* semper immutaverint: quodque magis mirere, vel in illis quae

Dages

Dages leni configuntur, vocibus, id ſervaverint, quod paret in תְּקוֹעַ Θεκωὲ *Thecua*, & תֵּימָן Θαιμαν *Theman*.

Scio pleroſque in haec, quae poſuimus, argumentis inſurrexiſse non equidem contemnendis: & eſt fortaſse, qui uberiora a nobis, praeſertim quod pertinet ad litterulam *phe*, exſpectat. Vtriſque dabitur alias cumulatiſſime satisfaciendi locus: illud tamen ſatis sibi habeant in praeſentia: nobis nimirum, quidquid in illis roboris eſt, non tanti eſse, ut ab arrepta ſemel ſententia dimoveat; de *Phe* vero si quid amplius poſtulent, adeundum sibi cenſeant Hieronymum *lib. de Nom. Hebr. in Lucam. In Nom. de actis. Comm. in cap. 2. Iſaiae. Comm. in cap. 11. Danielis*. Sapientiſſimi Doctoris ſententias alibi, bene juvante Numine, proferemus.

Sed quoniam de Raphe mentionem quoque injecimus, quid illa fuerit paucis accipe. Erat illa, lineola quaedam litterae, quam adſpiratam volebant, ſuperinducta in hunc ferme modum בֿ. Hinc illae paſſim *Raphatae* audivere. Videre id licet in quibuſdam Bibliis ultimam

C anti-

antiquitatem ferentibus, & in Pagninianis: ad rem confirmandam habe exemplum unum e multis Ex. xx. 9.

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ׃

Sex diebus operaberis & facies omne opus tuum. Unum heic superest monendum nimirum, ut quae de adspiratione a בגד amovenda paulo ante edisseruimus eruditionis potius gratia dicta accipiant lectores, quam ut aliorum legendi aut scribendi rationem sibi corrigendam putent.

CAPVT II.

De Nomine.

Et Numeri & Generis recipit discrimina
Nomen
Hebraicum; Casusque notis distinguit
inertes.

Nomina Hebraica, & Genere distinguuntur, & Numero; at Casibus non item, qui semper iidem, non nisi quibusdam praefixis notis determinantur: de notis hisce mox sermo erit: nunc Genus, & Numerum paucis expediemus.

§. I.

§. *I.*

De Genere.

(1) *Et Mas, & Femella, & quod*
Commune vocatur,
Est Genus Hebraeis: (2) *Neutrum non*
ſuppetit; at Mas
Pro Neutro accipitur, ſed raro: Femi-
na ſaepe.
(3) *Hanc autem* הָ, הֶ, ית, *atque* ות *ple-*
rumque notabunt.

E X E M P L A.

(1) Tria Genera Maſculinum, Femininum, & Commune diſtinguunt Hebraei in Nominibus.

(2) Neutro carent, pro quo vel Maſculinum uſurpant, ut Gen. II. 18. לֹא־טוֹב *Non bonum eſt*; ubi טוֹב maſ. eſt: vel Femininum (quod eſt frequentius) adhibent; ut Pſ. XXVII. 4. אַחַת שָׁאַלְתִּי *unum petii*, in quo אַחַת eſt Femininum.

(3) Feminina ut plurimum deſinunt in הָ, תֶ, ית, ות; ſic צָרָה *anguſtia*; אֱמֶת *ve-*

 ritas

ritas ; גָּפְרִית *ſulphur* ; מַלְכוּת *Regnum*.

Nominum genera vel ſignificatione apud Hebraeos dignoſcuntur, vel terminatione. Significatione generis ſunt maſculini Nomina propria virorum, eorumque munia, fluviorum, montium, populorum, menſium. Feminina item ſunt earum nomina propria, & officia item muliebria, Vrbium, Regionum, & provinciarum, membrorum corporis, quorum tamen quaedam generis communis ſunt, ſed ſaepius feminini. Terminatione feminina ſunt quae deſinunt in הָ, &c. ut habet regula. Maſculina porro licet ex certis, in quas cadunt alphabeti, litteris genus deſumant ſuum, tot illa tamen fere obnoxia ſunt exceptionibus, quot ipſae eunt litterae. Omnia igitur ex Lexicis & orationis continentia ſunt deſumenda.

R E G V L A I.

Quomodo Nomina Maſculini Generis fiant Feminina.

(1) *Adde adjectivo* הָ;(2) *vel* ת, *ſic Femina fiet*. EXEM-

EXEMPLA.

(1) Adjectiva Generis Masc. praebent Femininum, addito ה ָ, ut טוֹב *bonus* טוֹבָה *bona*.

At si desinant in ה ֶ, antequam addatur ה ָ, demendum est ה ֶ; sic a יָפֶה *pulcher*, demto ה ֶ, & adjecto ה ָ, fit יָפָה *pulchra*.

(1) Si vero in [ִי] desinunt, tum ת assumunt; ut a שֵׁנִי *secundus* fit שֵׁנִית *secunda*; aut ipsum ה ָ; ut ab עִבְרִי *Hebraeus* fit עִבְרִיָּה, vel עִבְרִית *Hebraea*.

Adnotandum est, aliquando adjectivis addi ת ֶ, ut Feminina fiant; sic אַחֵר *alius*, אַחֶרֶת *alia*; quod in Participiis sollemne est.

§. II.

De Numero.

Non secus ac Hellas, Numeros tres Juda recenset.

Hebraei, aeque ac Graeci, praeter Numeros Singularem, & Pluralem, adsciscunt etiam Dualem.

REGULA II.

Numerus Pluralis, & Dualis.

(1) *Mas Pluralis in* ִים *exit* : (3) *femella requirit*
וֹת *in fine* : (3) *Dualis in* ַיִם *flectier optat*.

EXEMPLA.

(1) Singulari Masc. additur ִים, ut Pluralis fiat; sic טוֹב *bonus*, plur. טוֹבִים *boni*.

Si vero desinat in ֶה abjicitur, & ִים ponitur, ut פֶּה *os*, plur. פִּים *ora*.

(2) Singularis vero Fem. assumit וֹת in Plurali; ut אוֹת *signum*, plur. אוֹתוֹת *signa*.

At terminatio ָה & ַת, siquando occurrat, amovenda est, ita תּוֹרָה *lex*, plur. תּוֹרוֹת *leges*; אִגֶּרֶת *epistola*, plur. אִגְּרוֹת *epistolae*.

(3) Forma Dualis est ַיִם, ut יָד *manus*, Dual. יָדַיִם; sic שְׁנַיִם *duo*; cujus Fem. est שְׁתַּיִם *duae*.

Sed

Sed si ה terminet singularem, mutatur in ת, ut אַמָּה *cubitus*, Dual. אַמָּתַיִם *duo cubiti*.

Excipias ab hac regula מַלְכוּת *Regnum*, cujus plur. מַלְכֻיוֹת ; & אָמָה *ancilla*, quae servat ה in plur. אֲמָהוֹת.

A N O M A L A

(1) *Mas aliquando capit plurale* וֹת: (2) *Femina contra*
ים *sumit*: (3) *nonnulla modo flectuntur utroque*;
(4) *Plurali quaedam tantum*; *nonnulla Duali*.

E X E M P L A.

Quaedam nomina vel non idem genus in numeris servant; vel aliquo numero destituuntur.

(1) אָב *pater*; plur. אָבוֹת.

(2) אֵלָה Fem. *quercus*; plur. אֵלִים.

(3) הֵיכָל Masc. *Regia*; הֵיכָלִים, & הֵיכָלוֹת *Regiae*; אֵימָה Fem. *terror*, אֵימִים & אֵימוֹת &c.

(4) פָּנִים *vultus* sine numero Singula-

 ri:

ri : מַיִם *aqua* Dualis ſine Singulari , & Plurali .

MVTATIO PVNCTORVM

Si Nomen e Maſc. in Fem., vel e Sing. in Plur. aut Dual. inflectatur .

(1) *Quum Genere, aut Numero mutantur Nomina , mutant*
Pathach , & Kametz , Segol , cum Tzere , Cholemque ;
(2) *Sceva etiam , geminum ne occurrat vocis in orſu .*

(1) Nomen apud Hebraeos, tum cum Genus mutat , aut Numerum , Puncta quoque mutat; ſed fere quinque tantum: nimirum (ַ), (ָ), (ֶ), (ֵ), (ֹ) ; atque ea quidem in penultima in Sceva fere mutantur: ſi vero ſint in ultima, varietatem ſubibunt prout in Regula IV. notabitur .

(2) Sceva quoque mutatur ; ſed eam ob cauſam , ne duo Sceva initio maxime dictionis concurrant ; tumque dextrum Sceva mutatur in (ָ) , aut (ַ) , aut (ִ); ut דְּבָרֵי *verba* , pro דְּבְרֵי ; quae mu-

mutatio accidit nonnunquam in media dictione ; ut אֲרוֹמִמְךָ *extollam te*, pro אֲרוֹמְמְךָ.

At si dextrum Sceva sit compositum, tunc solvetur, solumque Punctum adscitum unde coaluit, manebit ; ut חַכְמֵי *sapientes*, pro חֲכָמֵי ; עֶגְלוֹ *vitulus ejus*, pro עֱגְלוֹ.

REGVLA III.

Mutatio Punctorum in penultima.

[1] *Pathach, Kametz, Segol, Tzere penultima : Cholem,*
Cui subeat Segol, simplex in Sceva feruntur ;
(3) *Compositum at fient, eadem si guttur anhelet.*

EXEMPLA.

[1] Puncta [-], (ּ), (ֶ), (ֵ), & (ֹ), quod praeeat Puncto (ֶ), in penultima syllaba mutantur in (ְ) ; ut נַעַר *puer*, נְעָרִים *pueri* ; דָּבָר *verbum*, דְּבָרִים *verba* ; מֶלֶךְ *Rex*, מְלָכִים *Reges* ; קוֹמֶץ *pugillus*, קְמָצִים *pugilli* ; סֵפֶר *liber*, סְפָרִים *libri*.

(2) Si

(2) Si vero ſubjiciantur Gutturalibus, in Sceva compoſitum mutantur, ut חֶרֶב *gladius*, חֲרָבוֹת *gladii*; אוֹמֶר *dictum*, אֲמָרִים *dicta*; עֵגֶל *vitulus*, עֲגָלִים *vituli* &c.

EXCEPTIO.

Excipe Punctum (ֵ) ante litteram quieſcentem, quod uſque manet; ut. הֵיכָל *templum*, plur. הֵיכָלִים, & quaedam ſimilia, ubi (ֵ) penultimum non mutatur: quemadmodnm nec mutatur (ָ) penultimum in voce חָרָשׁ *artifex*, plur. חָרָשִׁים *artifices*; & in quibuſdam aliis uſu addiſcendis.

REGVLA IV.

Mutatio Punctorum in ultima.

(1) *At Kametz, Cholem, nec non Tzere ultima (ſed quum*
Tzere poſt Kametz ſubit) invariata manebunt.

(2) *Corripit at Puncta haec Dagheſc, affinia ſupplens.*

(3) *Sed Pathach aut Segol poſtrema in Kames abibunt.*

(4)

(4) *Forma* (ִ) *per Tzere cum Jod coalescit in unum.*

E X E M P L A.

(1) Puncta (ָ), (וֹ), si in ultima syllaba sint, non mutantur; sic דָּבָר *verbum*, דְּבָרִים *verba.*; קוֹף *simia* קוֹפִים.

Punctum (ֵ) ultimum manet quoque, sed praecedente (ָ); ut שָׁכֵן *vicinus*, plur. שְׁכֵנִים. Si vero non anteeat Kametz, mutatur in (ְ), ut רוֹכֵב *eques*, plur. רוֹכְבִים.

(2) Si vero Voces, cum in postrema parte augentur, postulant Daghesc Forte, tunc Punctum longum praecedens in breve affine mutandum est; nimirum (וֹ) in (ֻ), (ָ) in (ַ), (ֵ) in (ִ); ut אֲדֻמִּים *rufi*, ab אָדוֹם; גְּמַלִּים *cameli*, a גָּמָל; קִנִּים *nidi*, a קֵן.

(3) Puncta (ַ) aut (ֶ), nam saepe ob Gutturalem (ַ) adhibetur pro (ֶ), in ultima syllaba mutantur in (ָ); ut טַעַם *gustus*, plur. טְעָמִים, מֶלֶךְ *Rex*, plur. מְלָכִים.

(4) Voces, quae habent formam sive Puncta (ִ), commutant in Tzere cum Jod

Jod quiescente; ut זַיִת *oliva*, plur. זֵיתִים.

EXCEPTIONES.

I. Excipe יוֹם יום *dies*, plur. יָמִים ; & ראש רֹאשׁ *caput*, plur. רָאשִׁים ; tum שור שׁוֹר *bos*, plur. שְׁוָרִים ; & אנוש אֱנוֹשׁ *homo*, plur. אֲנָשִׁים ; & nonnulla his similia.

II. In quibusdam nominibus ortis ex defectivis vertitur (ַ) in (ִ) cum Daghesc Forti sequente ; ut פַּת *buccella* plur. פִּתִּים ; מַס *tributum*, plur. מִסִּים &c.

III. Aliquando (ֶ) ultimum fit (ְ) ; ut אוזן אֹזֶן *auris*, אָזְנַיִם.

IV. Excipe בַּיִת *domus*, plur. בָּתִּים, & תַּיִשׁ *hircus*, plur. תְּיָשִׁים ; tum חיל חַיִל *robur*, plur. חֲיָלִים ; & עַיִר *pullus asini*, plur. עֲיָרִים &c.

§. III.

De Casibus.

Casuum Notae.

Nulla nota est Rectis. Obliquis casibus ante-

Po-

Pone לְ , אֵת , מִ : *sic casus distinguit Iüda.*

Rectus casus, sive Nominativus nullam praesefert notam, nisi Verbo Passivo adjungatur; tunc enim gerit aliquando particulam אֵת , quae proprie Accusandi casum designat. Genitivus in Scripturis exhibetur ut plurimum per Regimen, de quo mox. Dativo לְ , Ablativo מִ praefiguntur; de quibus cum ceteris praefixis alibi sermo instituetur.

Aliquando לְ cum Nominativo, & Genitivo invenitur; cujus Genitivi nota apud Rabbinos est שֶׁל .

R E G I M E N

Seu Forma constructa.

Duplex quum nomen dispar concurrit ut unum
Alterius regimen gerat, ut pendentis ab ipso;
Juncturae id genus Hebraeis constructa *vocatur*
Forma, *elementa simul passim momentaque mutans.*

Qua ratione petis? paucis adverte docebo.

Regimen seu *Forma* sive *Status constructus* est concursus duorum Nominum, quorum unum alterum regit, ut apud Latinos *Lex Dei*. In pari nominum concursu apud Hebraeos nomen illud, quod regit alterum, dicitur esse in *Regimine*, sive in *Formà Statuve constructo*; quodque propterea, tum litterarum, tum Punctorum mutationi obnoxium est.

REGULA V.

Mutatio Litterarum Nominis, quod est in Regimine.

(1) *In Tzere vertuntur cum Jod de more silente*
ִים & ַיִם *numeri, qui plura, aut bina recenset;*
(2) ָה *femella fit* ַת *: (3) tria crescere nomina Chirek*
Ob Regimen cogit: (4) totidem decrescere Cholem.

EXEM-

E X E M P L A.

Pluralis יִם, & Dualis יַם in Regimine mutantur in (ֵי) ; ſic בִּגְדֵי הָאַרְגָּמָן *veſtes purpurae*, pro בְּגָדִים ; & מֵי הַיַּרְדֵּן *aqua Jordanis*, pro מַיִם .

(2) Feminina deſinentia in ָה mutantur in ַת ; ut תּוֹרַת יְהוָֹה, pro תּוֹרָה , *Lex Dei*.

(3) Haec tria nomina אָב *pater*, אָח *frater*, חָם *ſocer* in Regimine ſibi adneΒtunt (ִי); ut אֲבִי גוֹיִם *pater gentium* &c.

(4) Haec vero אָוֶן *iniquitas* , תָּוֶךְ *medium* , מָוֶת *mors* contrahuntur in (i) ; ſic מוֹת יְשָׁרִים *mors juſtorum* &c.

R E G V L A VI.

Mutatio Punctorum ob Regimen .

(1) *Ob Regimen Kames, & Tzere fient ultima Pathach :*
(2) *In ſceva tranſibunt, ſi ſint ante ultima* . (3) *Segol*
Nil mutat numerus quum ſingulus amplexatur .

EXEM-

EXEMPLA

(1) Puncta (ֵ) & (ָ) in ultima syllaba fiunt in Regimine (ַ); ut דְּבַר הַמֶּלֶךְ, pro דָּבָר, *verbum Regis*. Sic etiam יְתַד אֹהֶל, pro יָתֵד, *clavus tabernaculi*.

(2) Si vero sint, in penultima, mutantur in (ְ); ut (ְ) in modo allatis exemplis: Tzere vero; ut פְּאַת נֶגֶב *plaga meridiei*, pro פֵּאָה.

(3) Segol tum ultimum, tum penultimum in Regimine nominis singularis numeri non mutatur; sic אֶרֶךְ יָמִים *longitudo dierum*; אֶרֶץ חֵפֶץ *terra desiderii*.

Nec mutatur Tzere in Regimine nominis num. sing. dum constituit cum (ֶ) nomen quinque Punctorum; ut סֵפֶר מֶלֶךְ *liber Regis*.

Adverte, formam (ַ ֶ) etiam in Regimine contrahi in (ֵ); sic חֵיל מִצְרַיִם *exercitus Aegypti*, pro חַיִל.

EXCEPTIONES.

I. Tria nomina אָב *pater* &c., de quibus in Reg. super. num. 3., mutant

tant (ִ) in (:], quod ob Gutturalem est compositum, ut ibidem patet; sed חָלָב *lac*; & הֶבֶל *vanitas* mutant postremum (ִ) in (ֵ); ut חֲלֵב עִזִּים *lac caprarum* &c. Praeterea בֵּן *filius* fit בֶּן, vel בִּן; sic שֵׁם *nomen* fit שֶׁם. Quaedam retinent ultimum (ֵ); ut יָוֵן *lutum* &c. & ultimum (ִ); ut כְּתָב *scriptum* &c.

II. Nonnulla servant penultimum (ִ) & (ֵ); ut צָרָה *angor*; קָמָה *seges* &c. זֵעָה *sudor*; תֵּבָה *arca* &c.

III. Desinentia in ה ֶ mutantur in ה ֵ, ut שְׂדֵה מוֹאָב *ager Moabitarum*, pro שָׂדֶה. Verum פֶּה *os* in Regimine fit פִּי; & רֵעֶה *amicus* nil mutat.

P R AE F I X A.

Consona quaeque praeit, queis constant מֹשֶׁה וְכָלֵב:
Ima tabella docet quid sint; quae Puncta requirant.

Litterae, quae continentur in allatis vocibus *Mosceh Vechaleb*, dicuntur *Praefixa*, vocibus enim quibuslibet praefigi solent. In subjecta tabella videre li-

cet , quid significent , & quibus Punctis instruantur .

מ	*A .*	*Ex .*	*Prae .*	vult (·)
שׁ	*Qui .*	*Quae .*	*Quod .*	vult (∵)
ה	ὁ, *hic .*	ἡ, *haec .*	τὸ, *hoc .*	vult (-)

Cum Daghesc unaquaeque Forti in sequenti littera : ut

מִסַּחַר *a merce* ; שֶׁפָּדָה *qui redemit* &c.

ו	*Et .*	Communi-
כ	*Sicut .*	ter sibi sub-
ל	*Ad .*	scribunt [:] ;
ב	*In .*	ut

וְכַד *& cadus* ; כְּגֶפֶן *sicut vitis* &c.

De Daghesc infigendo .

Ob Daghes ejectum vocalis , quae cita , torpet .

Si littera non admittat Daghesc , tunc Puncta brevia , quae praecedunt mutantur in longa : nempe (·) muta-

tur

tur in (ֵ), (ֶ) in (וֹ), (ַ) in (ָ), ut מֵרוּחַ *e ſpiritu ;* הָאֵלֶּא *hi ipſi* &c.

APPENDICES.

Generaliora quaedam de Praefixis, conſulto omiſſis aliis, delibavimus, ne obrueretur rerum multitudine rudis adhuc tironum mens. Ne quid tamen hic deſideraretur, cuncta fere, quae ad Praefixa pertinent, conjecimus in has Appendices, poſtmodum Grammatica provectioribus percurrendas.

I. De שׁ, & ה Emphatico.

I. *Cum Segol* שׁ, *& Dagheſc comitante*
praeibit.
(2) *Saepe Dagheſc cadit.* (3) *Interdum*
Pathach, (4) *aut Sceva ſumit.*
II. ה *ſibi vult Pathach*, *Dagheſc quod*
Forte ſequatur,
(5) *Ni Daghes ejecto*, *jubeat ſuccedere*
Kametz :
(6) *Ante* מְ *Participj*, *ante* ה, *aut* ח,
Pathach iturum
Detinet : (7) *ac Segol haud nunquam*

 ſibi;

sibi subdere gestit .

III. *Utitur* ה *demum* , *quum quidquam interrogat* , *Heber* .

Accuratius hic omnia, quae ad Praefixa שׁ , & ה pertinent , pertractantur .

I. Praefigitur שֶׁ cum Puncto (ֶ) & Daghesc Forti in littera sequenti , ut antea dictum est; sic כַּרְמִי שֶׁלִּי *vinea mea, quae mihi* .

(2) Aliquando e littera , quae sequitur , excidit Daghesc ; ut שֶׁעֲמָלוֹ *cujus labor est* .

(3) Nonnunquam pro (ֶ) assumit (ַ); ut שַׁקַּמְתִּי *quod surrexi* .

(4) Vel accipit (:); ut שְׁהֵם *quod ipsi*.

II. Punctum Praefixi ה est (ַ) cum Daghesc in littera consequente; ut הַמַּיִם *aqua haec* .

(5) Si vero Daghesc excludatur , accipit (ָ) ; ut הָעַלְמָה *haec virgo* .

(6) At cum praefigitur Formativae מְ Participiorum , aut litteris ה , & ח , servat suum (ַ) , etsi excludatur Daghesc ; ita הַמְסַפְּרִים *ipsi enarrantes* ; הַהוּא *ille ipse* ; הַחֵרֶם *anathema illud* .

(7) Porro ante הָ & עָ , si sint in penul-

nultima, & ante חָ, ſive in penultima, ſive alibi ſit, adſciſcit (ֶ); ut הֶהָמוֹן *copia haec*; הֶעָרֵל *incircumciſus hic*; הֶחָמָס *ipſa iniquitas*.

III. Denique Praefixum ה eſt interrogationis ſignum; tumque Punctum ejus fere eſt (ֲ); ut הֲבַת *num filia?* הֲלוֹא *an non?* Verum ante Gutturalem Puncto (ָ) notatam aſſumit (ֶ), ut הֶהָיְתָה זֹאת *numquid fuit hoc?* alio autem Puncto notatam, aſſumit (ַ); ut הַאִם *an ſi?* ſi monoſyllaba praeeant, plerumque Kametz adſciſcit ut הָהָר *mons*; הָחַי *vivens*: quod cum puncto (ֶ) proſtat Gen. 16. 20. cum (ַ) ibid. 13.

II. De ו.

Fit Schurek ante Sceva, aut Bumaph,
Vau copula vocum.

Vau copulativum ante litteras Puncto (:) ſubſcriptas, & Labiales, non וְ, ſed וּ evadet, quod breve reputatur; ſic וּצְבָאוֹ *utzbao*, & *exercitus ejus*; וּמֵת & *mortuus*.

ְוּ *vero accipient Milel, & monosyllabon usque.*

At si praefigatur voci, quae sit penacuta, aut monosyllabon, accipiet Kametz, ante ipsas etiam Labiales; ut וָפַחַת & *fovea*; וָפַח & *laqueus*.

De ו, quod Conversivum dicitur.

(1) *Vau quoque Praeterito dat designare Futurum,*
(2) *Accentumque ultra, numerus si singulus, urget.*

(1) Interdum (ו) convertit Praeteritum in Futurum, nec Punctum commutat suum; ut וְאָמַר & *dicet*, pro & *dixit*.

(2) In persona 1. & 2. sing. Praeteriti accentum a penultima rejicit in ultimam; ita וְאָמַרְתָּ & *dices* pro וְאָמַרְתָּ &c. (excipiuntur Quiescentia Verba *Lamed-Aleph*, & *Lamed-He*; in quibus accentus suo loco manet; ut וְקָרָאתָ & *clamabis* &c.)

(1)

(1) *Praeteritum contra dat designare Futuro;*
Tum sibi deposcit Pathach, Daghescque sodalem:
(2) *Excutit at Daghesc, si Jod cum Sceva sequatur.*

(1) Convertit etiam Futurum in Praeteritum, tumque assumit sibi Pathach, & Daghesc Forte in littera sequente; ut וַיִּפְקוֹד *& visitasti*, pro *& visitabis*.
(2) Si vero sequatur Jod scevatum, excludit Daghesc; ut וַיְפַקֵּד *& visitavit*, pro וַיְפַקֵּד.

(1) *Nonnunquam accentum retrahit, mutatque Futuri*
Postremum Tzere, aut Pathach in Segol amicum:
(2) *Aut Cholem, aut Schurek ad Kametz Catuph agentur;*
(3) *Aut Schurek ad Pathach Resc ante, aut Ahchach anhelum.*

(1) Saepe accentum ab ultima syllaba trahit in penultimam, tumque (ֵ), aut (ַ) Futuri mutatur in (ֶ) ut וַיְבָרֶךְ,

 pro

pro וַיְבָרֵךְ , *& benedixit* .

(2) Aliquando terminatio (וּ) , aut (וֹ) Futuri tranſit in Kametz-Catuph ; ut וַיָּקָם , pro וַיָּקוּם *& ſurrexit* ; וַיָּמָד pro וַיָּמוֹד , *& menſus eſt* .

(3) Denique terminatio Futuri in (וּ) nonnunquam abit in (-) ante litteras ר , & Gutturales ; ut וַיָּסַר , pro וַיָּסוּר , *& receſſit* ; וַיָּנַע *& commotum eſt* , pro וַיָּנוּע .

III. De ל , כ , ב .

Beth , Caph , & Lamed , Sceva
ſaepe recedere cogunt ;
Namque Chirek poſcunt raptum Jod
ante ſcevatum ;
Tum Jod Sceva ſuum expellet , pri-
vumque manebit .

Si ל , כ , ב , ſint ante Jod ſceyatum, tunc (:) horum Praefixorum , & (:) ipſius Jod coaleſcunt in unum Chirek ; ut בִּיהוּדָה *in Judaea* , pro בְּיְהוּדָה ; לִימִין הָאֵל , pro לְיְמִין , *ad dexteram Dei* .

He ſaepe exploſo , ejus avent ſibi ſub-
dere Punctum .

Sae-

Saepe ejiciunt ה , ejusque Punctum adsciscunt ; ut כַּדּוֹנָג *sicut ipsa cera* , pro כְּהַדּוֹנָג.

Lamed Kames habet monosyllabon ante , Milelve .

Lamed ante Infinitum monosyllabon, aut penacutum , assumit (ָ) ; ut לָמוּת *ad moriendum* ; לָדַעַת *ad sciendum*.

Aliquando sumit idem Punctum (ָ) ante nomen monosyllabon , aut Milel ; ut לָלֵב *cordi* ; לָאָרֶץ *terrae* .

Eaedem hae litterae ל , כ , ב , accipiunt etiam particulam expletivam מוֹ ; ut בְּמוֹ אֶרֶב *in insidiis* , &c.

IV. Gradus Comparationis.

Cum re , quod reliquum est , si res
confertur , uti fit
Per prae *particulam* , *aut* valde *per-*
saepe Latinis ;
Sic מִ *simulque* בְּ , *atque* מְאֹד *id prae-*
stat Hebraeis..

Gradus Comparationis apud Hebraeos fiunt

fiunt per Praefixa מִ , בְּ , & adverbium מְאֹד *valde* ; ut טוֹב מִיַּיִן *bonus prae vino* , h. e. *melior vino* ; יָפָה בַּנָּשִׁים *pulchra in mulieribus* , h. e. *pulcherrima* Cant. 1. 8. טוֹב מְאֹד *bonus valde* , h. e. *optimus* .

§. *IV.*

De Pronomine Primitivo .

Quae Nomen referunt , merito Pronomina dicta ,
Haec Genere , & Numero , & Casu discrevit Iacob .

Pronomina, quae vocantur *Primitiva*, variantur Genere , Numero , & Casu , quem Praefixa indicant : Pronomen solum Personae primae communis est Generis , ut in tabula sequente .

Horum porro pronominum alia *separata* , alia *conjuncta* sunt . Et *separata* quidem dictionem per se ipsa constituunt: *conjuncta* vero sic nomine sunt dicta, quod voci adhaerentia, unam prae se ostendunt, cum illa revera sit duplex. *Separata* itidem in *integra* & *defectiva* tribuuntur. *In-*

Integra veri nominis habent rationem, genere enim, casu numeroque variantur; *defectiva* non item. Ut horum pronominum (integrorum scilicet) altius in adolescentium animos notio descenderet per suos quaeque casus deducere separatim placuit, pluralem numerum singulari e e regione opponentes, quo facilius, quae inter utriusque flexiones est convenientia, discenti innotescat. Monitum illud postremo volumus hujusmodi pronomina vicem gerere verbi substantivi *sum*, *es*, *est*.

PRONOMINA PRIMITIVA

Primae Personae.

nos	אֲנַחְנוּ	ego	אֲנִי	Nom.
nostrum	שֶׁלָּנוּ	mei	שֶׁלִּי	Gen.
nobis	לָנוּ	mihi	לִי	Dat.
nos	אוֹתָנוּ	me	אוֹתִי	Acc.
a nobis	מִמֶּנּוּ	a me	מִמֶּנִּי	Abl.

Reperitur אָנֹכִי *ego*. Et apud *Jer*. 42. 6. אֲנוּ quod ק juxta positum legendum monet אֲנַחְנוּ *nos*. Item ablato א. נַחְנוּ.

Tum

Tum מִנִּי & מֶנִּי *a me* .

Secundae perſonae Maſculinae .

vos	אַתֶּם	tu	אַתָּה
veſtrum	שֶׁלָּכֶם	tui	שֶׁלְּךָ
vobis	לָכֶם	tibi	לְךָ
vos	אֶתְכֶם	te	אוֹתְךָ
a vobis	מִמְּכֶם	a te	מִמְּךָ .

Scriptum אַתָּה cum ה paragogico ut a forma feminina diſtingueretur , prodidere Maſorethae . Quinque tamen illi loca deſignarunt , unde paragogicum illud abeſſet , quae ה ſuffecto , correcta voluerunt . Dandi caſus ſingul. aliquando eſt לְכָה. Accuſandi : אוֹתְכָה. ה ut vides appoſito . A מִמְּכֶם alterum מ quandoque exſulat , ut מִכֶּם exſiſtat .

Secundae perſonae Femininae :

vos	אַתֵּן	tu	אַתְּ *&* *quinquies* אַתִּי
veſtrum	שֶׁלָּכֶן	tui	שֶׁלָּךְ
vobis	לָכֶן	tibi	לָךְ
אֶתְנָה vel vos	אֶתְכֶן	te	אוֹתָךְ
a vobis	מִמְּכֶן	a te	מִמֵּךְ

Ter-

Tertiae personae Masculinae.

illi הֵם ille הוּא
illorum שֶׁלָּהֶם illius שֶׁלּוֹ
illis לָהֶם illi לוֹ
אֶתְהֶם , &, illos אוֹתָם illum אוֹתוֹ
אוֹתְהֶם, &, ab illis מֵהֶם ab illo מִמֶּנּוּ & מִנֵּהוּ & מִנְהוּ

Tertiae personae Femininae.

illae הֵן illa הִיא
illarum שֶׁלָּהֶן illius שֶׁלָּהּ
illis לָהֶן illi לָהּ & *ter* לְהָ
אֶתְהֶן, &, illas אֹתָן illam אוֹתָהּ
אוֹתָנָה, &, ab illis מֵהֶן ab illa מִמֶּנָּה

ALIA PRONOMINA.

Demonstrativum.

Mas זֶה hic. זו, זה, זאת haec *femella*, *carentes*
Plurali; *ut* זו hic, haec. Hi, *aut* hae *pluralis* אֵל, אֵלֶּה.

Invenitur etiam הַלָּזֶה, & הַלָּז *hic idem*:
cc-

occurritque הַלָּזוּ *hic ipse:* & הָאֵל *hi*, aut *hae ipsae*.

Relativum.

אֲשֶׁר Qui, *ut* שֶׁ, *omne Genus, Numerumque prehendit*.

Aliquando אֲשֶׁר valet etiam *si*; *sic*; *immo*; *ut*; *uti*; *&*; *quoniam*.

Interrogativum de persona, & re quacumque.

מִי quis? quae? *roga*. *At* מָה, מַה, מֶה quodcumque *rogabit*.

Nonnunquam particulae מָה, מַה, מֶה denotant *quam*; *cur*; *quomodo*; ut מַה־טּוֹב *quam bonum!* &c. & cum praefixo כּ *tot*; *quot*; *quoties*; ut כַּמָּה שָׁנִים *tot anni* &c.
Reliqua sunt conjuncta, quae vulgo *praefixa* (de quibus abunde *in de Praef. & app. pag.* 49. dictum jam antea est) & *suffixa* dicuntur, de quibus postremis jam canitur.

§. *V.*

§. *V.*

De Affixis ſive de Pronomine Poſſeſſivo.

Particulae abſciſſae integro Pronomine praebent
Poſſeſſivum : *hae ſuffiguntur vocibus imis ;*
Suffixa *ut liceat* , *mavis ni* Affixa, *vocari* .

Extremae ſyllabae excifae ex perfectis Pronominibus conſtituunt *Pronomina Poſſeſſiva*. Hae vocum extremitati affiguntur ; quare *Affixa* ſive *Suffixa* appellantur : earum autem Genus, non rei poſſeſsae; ſed poſſeſſori eſt accommodandum.

Singula ex ſingulo pronomine detracta heic una veluti in tabula exhibere animus fuit, quo facilior ad illa cum nominibus conjungenda daretur via. Cujus conjunctionis exemplum ſubinde propoſuimus, ut habeant quo confugiant adoleſcentes, ſi haec memoriâ fortaſſe deciderint.

Ex

Ex אֲנִי fit ִי *meus, ea, um;* & ַי *mei, ae, a.*
Ex אֲנַחְנוּ fit ֵנוּ *noster, ra, um,* &c.
Ex אַתָּה fit ךָ, vel כָה *tuus, tua, tuum.*
Ex אַתֶּם fit כֶם *vester, ra, rum,* &c.
Ex אַתְּ fit ךְ & כִי *tuus, a, um,* & יִךְ *tui, ae, a.*
Ex אַתֶּן fit כֶן *vester, ra, um,* &c.
Ex הוּא fit, וֹ, & הוּ *suus, sua, suum,* & *ejus.*
& ו cum Plur. *sui, suae, sua, ejus* &c.
Ex הֵם fit הֶם *sui, suae, sua,* & *eorum;* &
ָם cum Sing. *suus, a, um,* & *eorum;*
& מוֹ in libris Poëticis.
Ex הִיא fit הָ *suus, a, suum, ejus,* &
הָ cum Plur. *sui, ae, a, ejus.*
Ex הֵן fit הֶן *sui, suae, sua, earum;* &
ן cum Sing. *suus, a, um, earum.*

Subjectum Paradigma omnem affixorum rationem clarius explicabit.

Plur.	*Masc.*	*Sing.*
Verba דְּבָרִים		*verbum* דָּבָר
mea דְּבָרַי		*meum* דְּבָרִי
tua דְּבָרֶיךָ		*tuum* דְּבָרְךָ
tua דְּבָרַיִךְ		*tuum* דְּבָרֵךְ
sua, ejus דְּבָרָיו		*suum, ejus* דְּבָרוֹ
sua, ejus דְּבָרֶיהָ		*suum, ejus* דְּבָרָהּ

sua

sua, *eorum*	דְּבָרֵיהֶם	*suum*, *eorum*	דְּבָרָם
sua, *earum*	דְּבָרֵיהֶן	*suum*, *earum*	דְּבָרָן
nostra	דְּבָרֵינוּ	*nostrum*	דְּבָרֵנוּ
vestra	דִּבְרֵיכֶם	*vestrum*	דְּבַרְכֶם
vestra	דִּבְרֵיכֶן	*vestrum*	דְּבַרְכֶן

Aliud Paradigma pro Nominibus

Plur.	*Femin.*	*Sing.*	
leges	תּוֹרוֹת	*lex*	תּוֹרָה
meae	תּוֹרוֹתַי	*mea*	תּוֹרָתִי
tuae	תּוֹרוֹתֶיךָ	*tua*	תּוֹרָתְךָ
tuae	תּוֹרוֹתַיִךְ	*tua*	תּוֹרָתֵךְ
suae, *ejus*	תּוֹרוֹתָיו	*sua*, *ejus*	תּוֹרָתוֹ
suae, *ejus*	תּוֹרוֹתֶיהָ	*sua*, *ejus*	תּוֹרָתָהּ
suae, *eorum*	תּוֹרוֹתֵיהֶם	*sua*, *eorum*	תּוֹרָתָם
suae, *earum*	תּוֹרוֹתֵיהֶן	*sua*, *earum*	תּוֹרָתָן
nostrae	תּוֹרוֹתֵינוּ	*nostra*	תּוֹרָתֵנוּ
vestrae	תּוֹרוֹתֵיכֶם	*vestra*	תּוֹרַתְכֶם
vestrae	תּוֹרוֹתֵיכֶן	*vestra*	תּוֹרַתְכֶן

R E G V L A VII.

Mutatio Litterarum ob Affixa.

(1) *Affixa abjiciunt* ַיִם, & ִים (2) *at-*

 que

que הֶ ; (3) *ſed Segol ante Affixum* הָ *manet* . (4) ה *in* ת *ſed Femina mutat*.

E X E M P L A

(1) ים Pluralis , & Dualis יִם , cum apponuntur Affixa , abjiciuntur ; ſic דְּבָרִים fit דְּבָרָיו *verba ejus*; יָדַיִם fit יָדָיו *manus ejus* .

(2) Abjicitur etiam terminatio in הֶ ; ſic מִקְנֶה ſit מִקְנְךָ *pecus tuum* ; & פֶּה *os* fit פִּי *os meum* .

(3) Sed ante affixum הָ *ejus* Segol manet ; ut מִקְנֵהָ *pecus ejus* .

(4) Feminina in הָ mutant ה in ת ; ſic תּוֹרָה cum Affixo fit תּוֹרָתוֹ *lex ejus*.

E X C E P T I O.

שֶׂה *agnus* fit שֵׂיו cum (ו) quieſcente, *agnus ejus*, perinde ac eſſet formae שֵׂיֶה: ſic etiam פֶּה *os* cum aliis Affixis accipit (י) quieſcens in Chirek; ut פִּיךָ *os tuum*; פִּינוּ *os noſtrum* . &c.

RE-

R E G V L A VIII.

Mutatio Punctorum ob Affixa .

(1) *Affixa* הֶן , הֶם , & כֶן , כֶם constructa
vocantur ;
Nam libet his, Formae *ut* constructae,
vertere nomen ,
(2) הֶ , אָב , אָח , חָם , *Affixo* חו *jungantur oportet* ,

E X E M P L A .

(1) Affixa haec vocantur *constructa* ; nam eam in nominibus , quibus affiguntur mutationem Punctorum requirunt , quam nomina illa , si essent in *Forma constructa* , subirent ; ut דִּבְרֵיכֶם *verba vestra* , a דְּבָרִים ; דְּמֵיכֶן *sanguis vester* , a דָּמִים ; in quibus exemplis terminatio ים mutata est in (ֵי) secundum Reg. V. n. 1. & (ָ) penultimum mutatum est in Sceva secundum Reg. VI. n. 2. at aliud Sceva in priori exemplo mutatum est in (ִ) , ne duo Sceva concurrerent in dictionis principio , ut pag. 40. n. 2.

 (2)

(2) Affixum הו *ejus* nominibus tantum in ה finitis adhibetur, abjecto ה & praecedente (..) ut מִקְנֶה fit מִקְנֵהוּ *possessio ejus*; sed שֶׂה *agnus* fit שֵׂיֵהוּ *agnus ejus*.

Idem Affixum הו adhibetur tribus nominibus אָב, אָח, חָם interposito Chirek longo, ut אָבִיהוּ *pater ejus*, quod Chirek longum sumunt haec tria nomina cum ceteris etiam Affixis, excepto Affixo (ךְ); ut אָבִיךָ *pater tuus*.

Porro nonnunquam adhibetur (ו) pro הו; ut אָבִיו *pater ejus*.

REGVLA IX.

Reliquorum Punctorum mutatio ob Affixa.

Punctorum reliquum ob Suffixa teneatur eadem
Lege, loco quam quaeque suo jam Regula Punctis
*Mutandis statuit. * Dumtaxat paucula more*
Se proprio gessisse juvat; quae inferne notantur.

EXEM-

E X E M P L A.

Lex mutandorum Punctorum ob Affixa, generatim eadem est ac ea, quam in superioribus Regulis tradidimus; pauculis exceptis, quae peculiarem mutationem affectant.

[ֵ] & [ָ] *penultima*

In singulari mutantur in [ְ], ut in Reg. III. Ita שֵׁנָה fit שְׁנָתְךָ *somnus tuus*; דָּבָר fit דְּבָרִי *verbum meum*.

* At in plurali manent; ut דְּבָרִים fit דְּבָרַי *verba mea*; שְׁכֵנִים fit שְׁכֵנָיו *vicini ejus*, a שָׁכֵן; cum Affixis vero constructis mutantur in (:); sic דִּבְרֵיהֶם *verba eorum*; שִׁכְנֵיכֶם *vicini vestri*.

(ֵ) & (ָ) *ultima*

Ante Affixa constructa mutantur in (ַ), ut in Reg. VI. sic דְּבַרְכֶם *verbum vestrum*; sed (ָ) sine his Affixis manet, ut in Reg. IV. sic דְּבָרִי *verbum meum*.

Sic (ֵ) quoque manet, praecedente

(ִ) , ut in Reg. IV. Ita שְׁכֵנוֹ *vicinus ejus* . Item manet ſi praecedat (:); ut פְּאֵר fit פְּאֵרְךָ *ornamentum tuum* ; ſecus fit (:) , ut in eadem Reg. ſic כִּסְאוֹ *ſolium ejus* , a כִּסֵּא .

At in nominibus ortis ex Defectivis , quae propterea poſcunt Dagheſc Forte , ſequuntur Reg. IV. n. 2. Ita שַׂק *ſaccus* ; שַׂקִּי *ſaccus meus* ; לֵב *cor* , לִבִּי *cor meum* .

(·) *penult. & ultim.*

Mutantur in (:) ut in Reg. III. & IV. Excep. II. verum forma ſequens ſpectanda eſt .

* Forma (ֶ ֶ) aut (ֵ ֶ) mutatur ita, ut ultimum (ֶ) fiat (:) , penultimum vero pro Sceva mutetur in [·] , vel [-] , vel [ֶ] ; quia duo Sceva in principio vocis cujuslibet conſiſtere nequeunt, ut alibi jam dictum eſt ; ſic בֶּגֶד fit בִּגְדוֹ *veſtis ejus* ; מֶלֶךְ fit מַלְכְּךָ *Rex tuus* . (Haec mutatio ſervatur quoque in Duali nominum , quae habent hanc formam , etſi deſit Affixum , ut קֶרֶן *cornu* , dual. קַרְנַיִם).

Itidem mutatur forma quinque punctorum [ֵ ֶ] ; ſic חֵלֶק fit חֶלְקִי *portio mea.*

(i)

(וֹ) *penultimum*

* Manet, ni ſequatur (ְ), aut (ֲ), tunc enim abit in (ֳ), aut in (ָ); ita קֹדֶשׁ ſi קָדְשׁוֹ *ſanctitas ejus*; אֹהֶל fit אָהֳלוֹ *tabernaculum ejus*; & גֹּדֶל fit גָּדְלוֹ *magnitudo ejus*.

(וֹ) *ultimum*

Manet etiam invariatum, ut in Reg. IV. ſic כְּבוֹדִי *gloria mea*, a כָּבוֹד.

Verum in nominibus derivatis ex Defectivis mutatur, ut in eadem Reg. IV. Ita עֹז *robur*, עֻזִּי *robur meum*.

Forma (ַיִ) contrahitur in (ֵי), ut in eadem Reg. IV. ſic בַּיִת fit בֵּיתוֹ *domus ejus*.

* In forma [ְ ִי] Puncta quaſi tranſponuntur, & (ִי) fit breve; ita שְׁבִי fit שִׁבְיָהּ *captivitas ejus*; ſed ante הֶן & הֶם Puncta non mutantur; ut פְּרִי fit פִּרְיָהֶם *fructus eorum*.

* Feminina pluralia accipiunt Affixa, non ſecus ac ſi eſſent in regimine; ut צְדָקוֹת fit צִדְקוֹתָיו *juſtitiae ejus*.

Denique tria nomina אָוֶן , חֵךְ , מָוֶת contrahuntur in (ׄ) , ut in Reg. V. ita אוֹנָם *iniquitas eorum* &c.

REGVLA X.

Mutatio Punctorum ob Accentum pausantem , & Makkaph.

(1) *Accentu Pathach in Kametz mutetur oportet .*
(2) *Induit in Segol se accentu Sceva retracto ;*
(3) *Sic Cateph-Kames in Cholem ;* (4) *sic denique Segol*
In Kametz ; (quod item verbis contingere cernas .)
(5) *Corripit interdum Makkaph torpentia Puncta .*

EXEMPLA.

(1) Accentu quoque propter pausam mutantur nominum Puncta ; & primo (ַ) , quod accentum praecedit , transit in (ָ); ut יָדָי *manus meae*, pro יָדַי (id quod ipsis Verbis commune est ; ut אָמָר *dixit*, pro אָמַר) . (2)

(2) Sceva mutatur in (ֶ), accentu in penultimam recedente, ut פֶּרִי, pro פְּרִי

(3) Cateph-Kametz aliquando vertitur in (ו); ut חוֹלִי *morbus*, pro חֳלִי.

(4) Saepe (ֶ), quod praecedit aliud (ֶ) mutatur in Kametz; ut שָׁמֶשׁ *sol*, pro שֶׁמֶשׁ (quod etiam Verbis usuvenit; ut לָשֶׁבֶת *ad sedendum*, pro לְשֶׁבֶת).

Sed nomini אֶרֶץ si praefigatur ה, mutatur semper dextrum (ֶ) in (ָ), etsi desit accentus pausans; sic הָאָרֶץ *haec tellus*. Contra מֶלֶךְ *Rex*, & צֶדֶק *justitia* servant dextrum Segol cum ipso accentu pausante.

(5) Makkaph demum mutat Puncta longa in brevia analoga, nempe (ָ) in (ַ), (ֵ) in (ֶ), (ו) in (ֳ) seu Kametz-Catuph; ut כָּל־גּוֹי *omnis gens*, pro כּוֹל: nonnulla tamen usu addiscenda excipiuntur.

REGVLA XI.

Mutatio Pronominum ob Accentum Pausantem.

(1) *Afficiunt etiam Accentus Pronomina; namque* De-

Decurtant ſimul , & tranſponunt
Puncta quibuſdam ;
(2) *Producuntque aliis, quae raptim Puncta ciebant .*

E X E M P L A

(1) Quaedam Pronominum voces ob Accentus tranſponunt Puncta , & Syllabarum numerum contrahunt ; ſic לְךָ *tibi* , אוֹתְךָ *te* , מִמְּךָ *a te* , בְּךָ *in te* fiunt ob Accentum pauſantem, לָךְ , אוֹתָךְ , מִמֶּךָּ , בָּךְ .

(2) Quaedam vero producunt Puncta brevia ; ut אֲנִי אָנֹכִי אֶהְיֶה fiunt : אָנִי אָנֹכִי אֶהְיֶה .

A P P E N D I X.

De Vocibus compoſitis , & Hehemanthicis.

Voces Iſacides integras cogit in unum;
Aut mutilas jungit : nova ſic vocabula fingit .

Mos eſt Hebraeis voces in unum cogere ; quae illud idem conjunctae ſignificent

ficent, quod seorsum positae significarent: tum integras: ut הַלְלוּיָהּ *laudate Deum*, ex יָהּ *Deus*, & הַלְלוּ *laudate*; צַלְמָוֶת *umbra mortis*, ex מָוֶת *mors*, & צֵל *umbra*: tum mutilatas; ut פַּלְמֹנִי; quae vox conficta est, ut nomen proprium cujuspiam reticeatur (Graece ὁ δεῖνα *quidam*; Itale *un certo*) ex vocibus integris אַלְמֹנִי & פְּלֹנִי, quae illud idem significant.

Nomina propria frequentius hac ratione componuntur; tum vocibus integris; ut מִיכָאֵל *Michael*; ex מִי *quis*, כְּ *sicut*, & אֵל *Deus*: tum mutilatis; u אַבְרָהָם *Abraham*; ex אָב *pater*, רַב *numerosus*, & הָמוֹן *multitudo*.

Coagmentantur etiam voces ex Praefixis & Suffixis; ut בִּי *in me*; בְּךָ *in te*, & cum accentu pausante בָּךְ, ut modo dictum est. &c.

Tum plura Praefixa congeruntur; ut בְּשֶׁלִּי *propter me*; בְּשֶׁלְּמִי *propter quem*.

Tamen his omnibus frequentiores sunt voces, quas *Hebemanthicas* Grammatici appellant. Nam Radici (Radix appellatur vox, unde aliae voces exsistunt; quae tribus ut plurimum constat litteris:) nam

nam Radici, inquam, si una aut plures litterae vocis hujusce הָאֱמַנְתִּי adjiciantur, vox nova exsistit; ut a Radice צָבַע *pinxit* fit אֶצְבַּע *digitus*; a לון *pernoctare* fit מְלוּנָה *tuguriolum*. &c. Praeter has litteras, adjicitur etiam aliquando littera ו; ut a שָׁמַע *audivit* fit שְׁמוּעָה *fama*.

CAPVT III.

De Verbis.

§. I.

De Verbo Perfecto.

(1) *Quod* non dum appetiit tempus;
quod cessit, *Hebraea*
Verba notant tantum; (2) *at* Praesens *haud* tempus *omittunt*.

(1) Hebraea Verba duobus temporibus distinguuntur *Futuro*, & *Praeterito*. Praeteritum licet sit unum; universas tamen anteacti temporis significationes, pro eo ac postulat sententia, complectitur, ut puta פָּקַד *visitabat*, *visitavit*, *visita-*

ſitaverat, *viſitaverit*, *viſitaviſſet*. Idem de futuro ſentias. Quod quidem duplex conſtituunt Hebraei *Primum* ſcilicet, & *Secundum*, hoc tamen diſcrimine, ut illud imperet, hoc alterum veri futuri habeat rationem.

(2) Pro tempore *Praeſenti* adhibetur Participium praeſens, quod *Benoni* appellatur; *ego diſcens* dicunt ex. gr. pro *ego diſco*. Quod quidem tempus aliquando per praeteritum, aliquando etiam per futurum efferunt. Conſule Pſ. I. v. 1.

Conjugationes ſeu Formae Verborum.

(1) Quatuor in Formas Verbum convertitur omne:
Tres facit Activas cum Paſſiva arbiter uſus:
Quarta Reciproca Paſſivam non accipit una;
(2) Quae פָּעַל *priſco a Paradigmate nomina ducunt.*
Quid ſibi quaeque velit, tibi proſam expromere juſſit.

[1] Quodlibet Verbum apud Hebraeos per quatuor Conjugationes inflectitur, quarum tres *Activae* sunt, cum sua *Passiva* unaquaeque: quarta *Reciproca* est, idcirco *Forma Passiva* caret.

[2] Hae Conjugationes ab antiquo Paradigmate פָּעַל *operatus est*, quod prisci Grammatici usurparunt, nomen nactae sunt; at vetus illud paradigma ob mediam gutturalem, quae vocalium mutationibus obnoxia erat, proindeque non levi tironibus in flectendis temporibus incommodo, immutatum postea in פָּקַד est,

I. Dicitur *Kal* nim. *lenis*, vel *levis*. Ejus enim & forma, & significatio simplex est. Vel *Pahal*, cujus passiva est *Niphal*. Haec conjugatio simplicem actionem significat, aut passionem; ut *discere* ex. gr., aut *disci*.

II. *Pihel*, cujus Passiva *Puhal*. Haec vim actionis, seu passionis intendit; ut *sollerter discere*, aut *sollerter disci*.

III. *Hiphil*, ejusque Passiva *Hophal*. Haec actionem significat, aut passionem, jussu aut suasu alterius factam; ut *fecit discere*, aut *discere factus est*.

IV.

IV. *Hithpahel*. Haec agentem exhibet in seipsum; ut *discere se se*.

Animum adverte, per ipsa haec Conjugationum nomina, *Pahal*, *Niphal*, *Pihel*, *Pulhal*, &c. suggeri primas voces Verbi cujuslibet. Nos in una tabula, ut memoriae consulamus, Paradigma omnium Conjugationum cum suis Temporibus, Modisque, & accentibus proponimus, ut uno propemodum obtutu in quo conveniant, vel differant, dignoscatur.

Paradigma

Pibel	*Niphal*	*Kal*	*Perf.*		
פִּקֵּד	נִפְקַד	*visitavit* פָּקַד	3. M.	Singular.	Praeteritum.
פִּקְּדָה	נִפְקְדָה	פָּקְדָה	3. F.		
פִּקַּדְתָּ	נִפְקַדְתָּ	פָּקַדְתָּ	2. M.		
פִּקַּדְתְּ	נִפְקַדְתְּ	פָּקַדְתְּ	2. F.		
פִּקַּדְתִּי	נִפְקַדְתִּי	פָּקַדְתִּי	1. C.		
פִּקְּדוּ	נִפְקְדוּ	פָּקְדוּ	3. C.	Plural.	
פִּקַּדְתֶּם	נִפְקַדְתֶּם	פְּקַדְתֶּם	2. M.		
פִּקַּדְתֶּן	נִפְקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּן	2. F.		
פִּקַּדְנוּ	נִפְקַדְנוּ	פָּקַדְנוּ	1. C.		
יְפַקֵּד	יִפָּקֵד	יִפְקוֹד	3. M.	Singular.	Futurum.
תְּפַקֵּד	תִּפָּקֵד	תִּפְקוֹד	3. F.		
תְּפַקֵּד	תִּפָּקֵד	תִּפְקוֹד	2. M.		
תְּפַקְּדִי	תִּפָּקְדִי	תִּפְקְדִי	2. F.		
אֲפַקֵּד	אֶפָּקֵד	אֶפְקוֹד	1. C.		
יְפַקְּדוּ	יִפָּקְדוּ	יִפְקְדוּ	3. M.	Plural.	
תְּפַקֵּדְנָה	תִּפָּקֵדְנָה	תִּפְקוֹדְנָה	F.		
תְּפַקְּדוּ	תִּפָּקְדוּ	תִּפְקְדוּ	2. M.		
נְפַקֵּד	נִפָּקֵד	נִפְקוֹד	1. C.		
פַּקֵּד	הִפָּקֵד	פְּקוֹד	2. M.	Sing.	Imperat.
פַּקְּדִי	הִפָּקְדִי	פִּקְדִי	2. F.		
פַּקְּדוּ	הִפָּקְדוּ	פִּקְדוּ	2. M.	Plur.	
פַּקֵּדְנָה	הִפָּקֵדְנָה	פְּקוֹדְנָה	2. F.		
פַּקֵּד	הִפָּקֵד	פְּקוֹד *vel* פָּקוֹד	Infin.		Part. Praet. *Pabul* פָּקוּד
מְפַקֵּד	נִפְקָד	Particip. פּוֹקֵד	Benoni.		

Adnotationes Generales.

I. *Tertia Praeteriti sobolis persona propago est,*
Syllaba si addatur Pronominis ultima quaeque.

II. *Ex Infinito reliquum, ceu* Fonte *redundat.*

I. A tertia Praeteriti persona [quae Radix est, sive Thema in *Kal*] reliquae ejus personae formantur, adjectis postremis syllabis Pronominum, ut in Paradigmate videre est; idcirco ab hac persona incipit Conjugatio.

Illud tamen diligenter animadvertas, eam esse in verbis certam vocales apponendi regulam, ut cum illa in extremo augentur, incremento vocali ה nimirum, et וּ, secunda radicalis subjectum habeat (:), Hiphil tantum excepto, in quo (ִ) magnum manet. Cum vero incrementum consonum accedit, (:) illud tertiam ornat radicalem. Incrementum porro hujusmodi, reliquas omnes particulas complectitur. Nim. תָ, תְ, תִּי, תֶּם, תֶּן, נוּ.

II.

II. Ex Infinito, ceu *Fonte* [nam Hebraice dicitur מָקוֹר *Fons*, quia inde scilicet *rivi definitae significationis in reliqua finita tempora deducuntur*, inquit Buxtorf.] reliqua fere omnia derivantur: praefixis enim litteris בכלם, habentur Gerundia : ex. gr. בִּפְקוֹד *in visitando*; לִפְקוֹד *ad visitandum* &c. Quod infiniti genus *constructum* nonullis placuit appellare.

Futurum etiam inde formatur, praefixis litteris יתאן [sive אֵיתָן mavis dicere ducto ab Ethan Ezrahita nomine, sapientia clarissimo, cantusque peritissimo] et suffixis tribus incrementis נָה, ו, י quae ex pronominibus secundae & tertiae personae sunt desumpta.

Participia, excepta prima Conjugatione, ex ipso Infinito derivantur, praefixo מְ. Quae vero Kal exhibet, duo enumerantur; quibus *Benoni* & *Pahul* nomen factum. Activum alterum, alterum passivum. De *Benoni* id praeter cetera monitum velim, illud cum pronomen adjunctum habet, relicta participii, notionem reddere praesentis, ut אֲנִי מוֹסֵר *ego trado*. Ad haec: pro verbali

etiam nomine non raro usurpari.

Imperativus denique nihil differt ab Infinito. *Semper enim similes sunt, & sensu tantum distinguuntur*, inquit Guarinus suae Gramm. pag. 137. Illius personae paulo ante dictis incrementis נָה, וּ, יִ producuntur. ה tamen illud aliquando avolat ab ipsa 2. plur. persona: praesto id est in Genes. IV. 23. שְׁמַעַן קוֹלִי *audite vocem meam*.

ADMONITIO.

I. Altera forma Infiniti in *Kal*, & in *Hiphil* [nam duas apposuimus in Paradigmate] interdum usurpatur pro Gerundio in *do* sine praefixis; & plerumque geminando Verbum; ut פָּקֹד תִּפְקוֹד *visitando visitabis*.

Eo quoque referas licet, quod vulgo monent Grammatici, nominis scilicet substantivi infinitum vim gerere, ut Ps. CXXXIX. v. I. *Tu cognovisti* שִׁבְתִּי *sedere meum* וְקוּמִי *& resurgere meum*.

II. Quod attinet ad *Formativas* Participii, & Futuri, מ atque יתאן, sciendum est per illas, non secus ac per Praefixa,

fixa, excludi ה Characteristicum Temporum, ejusque Punctum assumi; ut ex. gr. Participium in *Hiphil* est מַפְקִיד, pro מְהַפְקִיד; & Futurum יַפְקִיד, pro יְהַפְקִיד. Nam generalis Regula est: *Formativa Temporis expellit Formativam Conjugationis*.

III. Participia inflectuntur, ut nomina, eorumque singulare Fem. duplici forma variatur: ex. gr.

In Kal.		*In Niphal.*	
Sing. Mas.	פּוֹקֵד	Sing. Masc.	נִפְקָד
Fem.	פּוֹקְדָה	Fem.	נִפְקָדָה
	פּוֹקֶדֶת		נִפְקֶדֶת
Plur. Mas.	פּוֹקְדִים	Plur. Mas.	נִפְקָדִים
Fem.	פּוֹקְדוֹת	Fem.	נִפְקָדוֹת

Sed Femininum sing. Participii *Pahul* formam communem habet:

פְּקוּדָה	Sing. Fem.	פָּקוּד	Sing. Mas.
פְּקוּדוֹת	Plur. Fem.	פְּקוּדִים	Plur. Mas.

Aliquando *Benoni* desinit etiam in Chirek; ut תּוֹמִיךְ *sustentans*, pro תּוֹמֵךְ:

& יֹסֵף *addens* : praeter duo haec , nullum sic instructum habebis reliquum.

Notae Characteristicae omnium Conjugationum .

Kal & Niphal .

(1) *Augmine* Kal *uno crescit praeeunte Futuris .*
(2) Niphal *praefigit* נִ *sibi* , *expellitque Futuro*
Nun dein, *cognatisque Modis ; Daghesque rependit* .

(1) *Kal* nullo augmento antecedente gravatur , praeter quàm in Futuro litteris המאן Formativis communibus Futurorum ; idcirco dicitur *Kal* h. e. *levis*.

(2) *Niphal* praefert נ cum suo (ִ) in Praeterito, & Participio pro nota characteristica , Pathach vero Segolve ante Gutturalem interpunctum : at abjicitur Nun a Futuro , Infinito, & Imperativo; ejusque defectus compensatur per Daghesc Forte in prima Radicali ; simulque praefigitur ה Infinito , & Imperativo ; Fu-

tu-

turo vero Formativae יתאן praeponuntur.

Adnotationes peculiares pro Kal.

[1) *Desinere in Pathach* Kal *postulat; attamen exit*
In Tzere, vel Cholem interdum:
(2) *ac libet Infinito,*
Et sibi cognatis pro Cholem sumere Pathach
Verbis tum Neutris, tum quae perflaverit Ahchah.

(1) *Kal* praeter Pathach desinit etiam in Tzere; ut זָקֵן *senuit*: inflectitur autem, ut Paradigma Commune זָקְנָה, זָקַנְתָּ, זָקֵן &c.

In hac forma vero *Benoni* non differt a Radice, sic זָקֵן *senescens*.

Kal desinit quoque in (ֹ), quod manet praeterquam in tertiis personis, aut mutatur eodem pacto, quo [-] Paradigmatis communis; sic autem inflectitur: 3. M. יָכוֹל F. יָכְלָה 2. M. יָכוֹלְתָּ &c.

At in 2. persona plur. in qua accentus migrat ad ultimam syllabam, (ֹ)

ſit Kametz-Catuph , ut יְכָלְתֶם יְכָלְתֶן.
Quod שָׁפָט *judicavit* , ſit totum cametzatum : id praeter regulam omnino eſt .

(2) Infinitus , Futurum , & Imperativus pro (ׁ) habent (-) in ultima ſyllaba , cum Verbum eſt Neutrum , aut Radicalis media , vel poſtrema eſt Gutturalis ; ſic Neutrum שָׁכַב *cubuit* habet Futurum יִשְׁכַּב *cubabit* ; גָּאַל *redemit*, Imper. גְּאַל : שָׂמַח *laetatus eſt*, Fut. יִשְׂמַח.

ADMONITIO.

Hic pro re nata libet adnotare , I. nonnunquam *Benoni* , quum tertia Radicalis eſt ח , vel ע , deſinere per Craſin in Pathach ; ut נֹטַע , pro נוֹטֵעַ , *plantans* .

II. Perſonam 2. fem. ſing. ſub iiſdem Gutturalibus , ſi ſint ultimae Radicales, habere in Praeterito (-) pro (:) ; ut לָקַחַתְּ , pro לָקַחְתְּ , *accepiſti*.

III. Quaedam denique Verba habere in Praeteriti medio (.) pro (-); ut שָׁאִלְתִּי, pro שָׁאַלְתִּי , *rogavi* .

A D D E N D A

Ad Conjugat. Niphal.

Pro Niphal id fac animadvertas, quod tria heic recenſentur vulgo verba, quae licet hac paſſiva forma efferantur, rationem tamen habeant actívae. Sunt illa porro נִלְחַם *pugnavit*, נִשְׁבַּע *juravit*, נִשְׁעַן *incubuit*: tria itidem in ו deſinant נֶהְפּוֹךְ *converſus eſt*, וְנַחְתּוֹם *& obſignabitur*, וְנֶעְתּוֹר *& exoratus eſt*.

Ad haec 1. part. ex mutato (-) praeteriti in (.) habetur: ut נִפְקַד, נִפְקָד .. 2. Infinit. & Imperat. conſpirant amice; iiſdem enim interpunguntur ſignis: hoc tamen poſtremum reciprocam rectius admittit ſignificationem: cum paſſiva imperativo careant, quod infra declarabitur. 3. Abjectum נ in futur. imper. infin. compenſari per Dagheſc forte in littera inſequente, dictum ſupra eſt pag. 86. Quod ſi illa non admittat, quod ſit gutturalis vel ר, tum & formativae futuri, & ה illud, quod Inf. imp. & futur.

tur. praeit, pro (ּ) sibi (ֵ) supponunt. En exempla יֵעָדֵר *fodietur* הֵאָסֵף *congrega te*, הֵאָסֵף *congregari*.

Pihel, & Puhal.

(1) *Forma* Pihel *Daghesc media in Radice*, Puhalque
Figunt; (2) *cui Chirek; aut Kibbutz praeit*: (3) *utraque subdit Sceva sub* מ *Participj*, Jethanque *Futuri*.

(1) *Pihel*, & *Puhal* habent Daghesc Forte in media Radicali pro characteristica.

(2) Sed Pihel habet Chirek; *Puhal* vero Kibbutz ante Daghesc Forte: quae Forma Puhal aliquando pro (ֻ) habet Kametz-Catuph; haec enim Puncta invicem commutantur, ut כֹּרַת *corrath praecisus est* (*). Interdum etiam admittit

(*) *Contra superius tradita praecepta* ר *istud*

tit Schurech, quod in יוּלַד videndum se praebet. Media gutturali ח Kibbutz manet ut רֻחַץ *abluta*. Si vero aliae interjacent gutturales aut ר, illa per Cholem compensantur, ut הֹרַג *occisus fuit*.

Quare autem haec conjugatio, & quae insequitur Hophal careat Imperativo; ea videtur ratio potissima, quod imperare non possumus, quod in manu nostra non est.

[3] Utraque Conjugatio habet augmenta antecedentia מ Participii, & יאתן Futuri, quibus [:] subjicitur.

ADNOTATIO.

[1] *Pihel nec Pathach*; [2] *Segolve in fine recusat*.

[1] Nonnunquam Forma Pihel pro (-)

ר *istud & daghesc confixum habet, & legitur; id, scias, non adeo praeter normam esse, ut non & alia commonstrent exempla: quae si collibuerit legere, adeas Buxtorf. c.* 4. T. G. p. 21.

[-] adſciſcit [-] cum in Praeterito ; ut אִבֵּד *perdidit* ; tum in Futuro ; ut יְבַקַּע *ſcindet*; tum in Imperativo, פַּלֵּג *divide*. Et quidem haec terminatio [-] in aliarum etiam Formarum tum Verborum Perfectorum tum Imperfectorum Temporibus, Modiſque non raro occurrit ; id quod ſemel hic adnotaſſe ſat erit.

[2] Saepiuſcule in (·.) deſinunt haec tria Verba דִּבֵּר *dixit;* כִּבֵּס *lavit*, כִּפֵּר *expiavit*.

Daghesc characteriſtico excidente in locum Chirek ſuccedit Tzere : ut מֵאֵן *renuit* &c. illud tamen aliquando non compeſatum manet ut in נִאֵץ *irritavit*, & in aliis id genus.

Praetereundum porro non eſt, quod ſerio ingerunt Grammatici, hujus nempe conjugationis nonnulla verba priori adverſariam habere ſignificationem; quod in iis potiſſimum uſuvenire, docet Elias Levita, quae a nominibus oriuntur. En exempla, שֹׁרֶשׁ *radix* שֹׁרֵשׁ *radices egit*, *& evulſit radices*. Quod in modo allato exemplo Cholem pro Chirek vides: id ex forma Pohel eſt; nec quidquam peculiare habet praeter anomaliam daghesc ejecti in Cholem converſi. Quod daghesc ejectum aliquando unam, aut alteram litteram verbo geminat.

Vn-

Vnde *quadratum* verborum genus prodiit.

Hiphil, & Hophal.

(1) *Hiphil Radici* ה *cum Chirek praeficit, aut cum Pathach; & Chirek longo disterminat imam Radicalem*: (2) הׇ *sibi cum o rapto praeficit Hophal*.

(1) *Hiphil* sibi praefigit הִ cum (.), aut (-); quod Pathach sibi adsciscunt אית'ן Futuri, & מ Participii, excluso ה, ut antea diximus; praeterea inter mediam ejus Radicalem, & ultimam intercedit (.) Quod in tertiis tantum praeteriti personis perstat: in reliquis non item.

Hic in rem est scire, saepe in Futuro mutari hoc (ִי) in (‥), praesertim ob (ו) Conversivum, eademque identidem ratione mutari in Imperativo, & Infinito; qui aliquando desinit etiam in (-); ut הַמְצַר *instare*: insuper (י) saepissime abjici a Chirek per totam Conjugationem. Exempla in promptu sunt Jer. XLVII. 2. וְהֵילִל *& ululabit*, & Zach. XII.

XII. 7. וְהוֹשִׁיעַ *& servabit*.

Quod vero in hac conjugatione praecipuum est, non pigeat paucis subjicere. Nimirum quamplurima tum in V. cum in N. instrumenti paginis sese offerunt verba, quae nisi hujusce conjugationis admittant significationem, absurdum prorsus sensum praeseferant necesse est: ut ecce ad Cor. XX. II. 14. *Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesu*: nim. *qui facit nos triumphare*. Mich. VII. *Deus qui transis*, pro *transire facis peccatum hereditatis tuae*. Ps. LII. 7. *Emigrabit te* pro *emigrare te faciet*.

(1) *Hophal* sibi praeponit ה cum Kametz-Catuph; quod Punctum excluso ה, sibi sumunt יתאן, & מ Participii; sed hoc frequentius sibi subdit Kibbutz; quemadmodum etiam aliquando Praeteritum; ut הָשְׁלַךְ *projectus fuit*.

Hithpahel.

Hithpahel *ex* Pihel *oritur*, *solummodo mutat*
Chirek in Pathach, *& Themati* הת *praefigere curat*.

Hith-

Hithpahel derivatur a *Pihel* : mutat tantum ejus [.] in (·), & praefigit Formativam הת, cujus ה excluditur a מ Participii, & a יתאן Futuri; ut מִתְפַּקֵּד, pro מְהִתְפַּקֵּד &c.

ADMONITIO.

I. Cum prior Radicis littera est quaepiam ex hisce litteris sibilantibus ז, ס, צ, ש, tunc littera ת Characteristicae הת per Metathesin postponitur litterae sibilanti, ut הִשְׁתַּמֵּר *servavit se*, pro הִתְשַׁמֵּר.

II. Idipsum ת post ז mutatur in ד, & post צ mutatur in ט; ut הִזְדַּמֵּן *comparavit se*, pro הִתְזַמֵּן, a זָמַן; & הִצְטַדֵּק *justificavit se*, pro הִתְצַדֵּק, a צָדַק: haec autem Metathesis rara est in Scripturis.

III. Hoc ipsum ת nonnunquam exscinditur, compensaturque per Daghesc; ut הִנַּבֵּא, pro הִתְנַבֵּא *prophetavit*.

Unum & alterum opportune heic cadit subjicere. 1. Quod quamvis reciprocam (quod supra innuimus) Hithpahel habeat significationem: sunt tamen verba quaedam quae vel activam, vel neutram, vel ali-

aliquando etiam passivam adfectant: exempla, ne longum sit, Hebraica legentibus passim se se dabunt. 2. Quod simulatam in se comprehendant notionem: id vero se se prodit in Parabol. cap. XIII. 7. *Est* מִתְעַשֵּׁר *ditans se*, h. e. *divitem se simulans*.. &, מִתְרוֹשֵׁשׁ *depauperans se*, h. e. *pauperem se fingens*.

Admonitio pro Gutturalibus.

Litterae Gutturales, quae in Verbis occurrunt, eamdem regulam servant, eodemque pacto se litterasque praecedentes *punctant*, ac in Appendice *De usu Sceva compositi* traditum est pag. 29. Daghesc praeterea ob Gutturales ejectum per Punctum longum analogum compensatur, ut in pag. 50.

Mutatio Punctorum in Verbis ob accentum pausantem.

(1) *Productum in Punctum, unde sibi defluxit origo,*
It Sceva ob accentum in Verbis, (2) *si duxerit ortum*

Pun-

Puncto a correpto, in torpens affine
migrabit

E X E M P L A.

(1) Sceva Verborum ob accentum pausantem fit Punctum longum, a quo ortum duxit, accentu retracto; ut יְמַסֹּ֫רוּ *tradent*, pro יְמַסְּרוּ, a Futuro Singulari יְמַסֹּר.

(2) At si Sceva ortum habuit a Puncto brevi, mutatur in longum simile; ut מָסָ֫רוּ *tradiderunt*, pro מָסְרוּ, a Sing. מָסַר. De mutatione Punctorum (-) & (∵) in Verbis ob accentum diximus pag.72. n. 1. & 4.

§. II.

De Verbis Imperfectis:

(1) *Classe* Quiescentum, Defectivûmque *tenetur*
Natio Verborum, quae dicitur Imperfecta:
(2) *Compensat Daghesc, harum quod deficit uni:*

(3) *Altera vocali longa ſua damna reſarcit.*

(1) Verborum *Imperfectorum* alia *Defectiva* dicuntur, alia *Quieſcentia*.

(2) *Defectivis*, dum conjugantur, littera aliqua Radicalis deficit, quae compenſatur per Dagheſc Forte.

(3) *Quieſcentibus* vero littera aliqua Radicalis quieſcit, aut pellitur, quam Punctum longum rependit.

Claſſes *Defectivorum*, & *Quieſcentium*:

(1) Defectiva Pe-Nun (2) *atque* Ain *eſt natio prima*.
(3) Pe-Jod: (4) Ain-Vau: (5) Lamed-Aleph: (6) Lamed-He *altera turba eſt*.

E X E M P L A.

(1) נָגַשׁ *acceſſit*: (2) סָבַב *circuivit*: haec Verba ad Claſſem *Defectivorum* pertinent: quae ſequuntur ad Claſſem *Quieſcentium*.

(3) יָשַׁב *ſedit*: (4) קוּם *ſurgere*: (5)

מָצָא

מָצָא *invenit*: (6) גָּלָה *migravit*.

Cur haec Verba nominentur *Defectiva Pe-Nun* &c.

> *A* פָּעַל *prisco Paradigmate prima vocatur*
> *Littera Radicis cujusque* Pe: *dicitur* Ain
> *Altera Grammaticis cerebrosis*: *tertia* Lamed.

Grammatici a Paradigmate פעל appellant *Pe* primam cujuscumque Radicis litteram: Secundam appellant *Ain*: Tertiam appellant *Lamed*.

Sic נִגַּשׁ dicitur Verbum *Defectivum Pe-Nun*, h. e. *Prima-Nun*; prima enim hujusmodi Radicis sive Thematis littera est *Nun*. Sic etiam verbum קוּם dicitur *Quiescens Ain-Vau*, h. e. *Secunda-Vau*; nam secunda hujus Thematis littera est *Vau*; sic denique גָּלָה dicitur *Quiescens Lamed-He*: h. e. *Tertia-He*, quia tertia hujus Radicis littera est *He*.

ADMONITIO.

Verba, quae appellantur a nonnullis *Quiescentia Pe-Aleph*, pauca omnino sunt, (quae omnia infra subjecimus:) ac in Futuro *Kal* tantum Anomala. Nam ejus Formativae accipiunt [וֹ]; & in prima persona excidit Radicalis א, in reliquis vero quiescit in (וֹ); ut ex. gr. in Verbo אָבַד *periit* Futurum sic inflectitur. 1. pers. אוֹבַד, pro אוֹאבַד, *peribo*; 2. Masc. תוֹאבַד *peribis*; 2. Fem. תוֹאבְדִי &c.

Horum porro Verborum Futura saepe accipiunt in fine (..) pro (-): quaedam vero in *Hiphil* vel dimittunt א; ut יַהֵל, pro יַאֲהִל, *figet tentoria*; vel conjugantur uti in *Kal*; ut אֹסִיף, pro אַאֲסִיף, *colligam*.

Verba *Quiescentia Pe-Aleph*.

Sunt אָבַד *periit*; אָפָה *coxit*; אָכַל *comedit*; אָבָה *voluit*; אָמַר *dixit*; quorum anomaliam nonnunquam imitantur haec tria: אָהַב *dilexit*; אָחַז *tenuit*; אָסַף *collegit*.

Re-

Regula, qua *Defectiva Pe-Nun* conjugantur.

[1] *Verba* Pe-Nun *passim pellunt* Nun *rite servandum*: (2) *hinc*
Littera pone sequens Daghes arripit augmen adepta.
[3] Kal תֵ Infinito ; [4] *&* Kibbutz *accipit* Hophal.

(1) In *Defectivis Pe-Nun* abjicitur נ, ubi secundum perfectam inflexionem sibi subscriberet (:) ; ut in Imperativo Formae *Kal* גַּשׁ *accede*, pro נְגַשׁ.

(2) Hic defectus, cum Verbum augetur in principio vocis, compensatur per Daghesc Forte in littera sequenti ; sic Futurum *Kal* אֶגַּשׁ *accedam* pro אֶנְגַּשׁ. Atque hic adverte, hanc terminationem (ַ) in Imperativo, & in Futuro *Kal* hujusce Classis manere ; aut mutari, dum ea inflectuntur, ut (ִ) in Imperativo, & in Futuro *Kal* Verbi perfecti ; ut in Paradig. pag. 81.

In *Niphal* נִגַּשׁ *admotus sum*, pro נִנְגַּשׁ &c. Hic vero notandum, Daghesc Gut-

 tura-

turali explosum saepe non compensari ; ut נִחַם , pro נִחַם , *consolatus est*.

(3) Forma Infiniti in *Kal* est ־ֶת , ut גֶּשֶׁת *accedere* . Sed ob Gutturalem est ־ַת ; ut פַּחַת *perflare* , a נָפַח .

Heic vero ab re non erit regulam, quam tradit Kimchius, habere prae oculis ; sic illa se habet . *Infinitivi cum defectu Nun , & superaddito* ת *nullus usus esto , nisi quem usus Biblicus approbat* in Mich. fol. 99. Quae quidem recte sibi constat ; quippe a נָפַל non rite producitur פֶּלֶת *cadere* : neque נָדַר *vovit* גֶּרֶת *vovere*.

(4) Hophal sumit (ֻ) sub Formativis , pro *o* brevi sive Kametz-Catuph ; ut in Paradigm. Praeter haec hujusmodi Verba omnino conveniunt cum Perfectis ; sicuti & Praeteritum , & Benoni , & Pahul in *Kal* . Qua de re aliquot tantum voces uniuscujusque Formae in Paradigmate exhibemus , omittimusque ceteras , Paradigmate Perfectorum supplendas .

Kal

Hophal	Hiphil	Niphal	Kal
Praeter.	*Praeter.*	*Praeter.*	
הֻגַּשׁ	הִגִּישׁ	נִגַּשׁ	
הֻגְּשָׁה	הִגִּישָׁה	נִגְּשָׁה	
&c. הֻגַּשְׁתָּ	&c. הִגַּשְׁתָּ	&c. נִגַּשְׁתָּ	
Partic.	*Partic.*	*Partic.*	
מֻגָּשׁ	מַגִּישׁ	נִגָּשׁ	
&c. מֻגָּשָׁה	&c. מַגִּישָׁה	&c. נִגָּשָׁה	
Futur.	*Futur.*	*Futur.*	*Futur.*
&c. יֻגַּשׁ	&c. יַגִּישׁ	&c. יִנָּגֵשׁ	יִגַּשׁ
			תִּגַּשׁ
			&c. תִּגְּשׁוּ
Imperativo caret.	*Imper.*	*Imper.*	*Imper.*
	&c. הַגִּישׁ	&c. הִנָּגֵשׁ	גַּשׁ
			&c. גְּשׁוּ
Infinit.	*Infinit.*	*Infinit.*	*Infinit.*
הֻגֵּשׁ	הַגִּישׁ	הִנָּגֵשׁ	גֶּשֶׁת

ADNOTATIONES.

I. (1) לָקַח *cepit* ; יָנַח *liquit* ; יָקַף *obivit* : (2) *Et Verba, a* יִצְּ *quae incipiunt , hac Classe recense*.

Pe-Nun ; II. *quae haud raro Forma ut perfecta movetur* .

(1) Verba לָקַח ; & inusitata in *Kal* יָנַח & יָקַף sequuntur Formam Defectivorum *Pe-Nun* ; ita Imperat. קַח *accipe*, pro לְקַח ; Futur. אֶקַּח *accipiam* , pro אֶלְקַח &c.

Sic הִנִּיחַ Hiph. *reliquit* . Item הִקִּיף Hiph. *cinxit* .

(2) Hanc Formam etiam sequuntur Verba quae incipiunt a Syllaba יִצְּ ; (praeter Verbum יָצָא *exivit* , quod pertinet ad Classem *Pe-Jod*) sic אֶצּוֹק Futur. *effundam*, a יָצַק ; תִּצַּת *flagrabit* Fem. a יָצַת &c.

II. Aliquando hujus classis Verba (ut cetera Verba Imperfecta) Formam Perfectorum sequuntur ; ut תִּנְדּוֹף *impelles* , a נָדַף : נְצוֹר Imper. *custodi* , a נָצַר : נְדוֹר Infin. *vovere*, a נָדַר &c. sic אֶפּוֹל Futur.

tur. *cadam* cum terminatione (י), a נָפַל &c.

Regula, qua *Defectiva* sive *Geminantia Ain* conjugantur.

(1) *In* Defectivis Ain ; *Radicis abibit*
Littera post primam ; Daghesc hinc tertia poscit,
Augmen si accedat. (2) *Cholem pro Sceva pererrat*
Praeterita, (3) *&* Pihel, *hac orta- que germina stirpe.*

(1) Verba Defectiva *Ain*, quae dicuntur etiam *Geminantia Ain*, abjiciunt secundam Radicalem; quae compensatur per Daghesc in tertia, ubi augmentum in fine vocis accesserit. Sic a סָבַב *circuivit*, abjecta secunda Radicali, exsistit tertia persona Sing. masc. סַב: hinc 3. persona fem. fit סַבָּה; 3. plur. סַבּוּ &c. etenim in fine crescunt. Haec tamen contractio nec semper nec ubique locum habet: sunt enim sat multa quae perfectorum ritu inflectuntur. Id monuisse proderit.

(2)

(2) In ſecundis, & primis perſonis Praeteritorum aſſumunt (ׅ), ubi analogωs acciperent (:); qua de re infleƈtuntur per וֹתָ, וֹת, וֹתִי, וֹתֶם, וֹתֶן, וֹנוּ; ut in 2. perſona Sing. Praeteriti *Kal* סַבּוֹתָ, pro סָבַבְתָּ &c.

Sed *Niphal*, & *Hiphil* in iiſdem perſonis vertunt in (:) Punƈtum longum ſub Formativis; ut in *Niphal* 3. perſona maſc. eſt נָסַב; Fem. נָסַבָּה; at 2. Perſ. נְסַבּוֹתָ; Fem. נְסַבּוֹת &c. in *Hiphil* 3. Perſona maſ. eſt הֵסֵב; Fem. הֵסֵבָּה; at 2. Perſona הֲסִבּוֹתָ; Fem. הֲסִבּוֹת &c.

(3) Denique *Pihel*, *Puhal*, & *Hithpahel*, vel perfeƈte infleƈtuntur; ut רִנֵּן, a רָנַן *exſultavit*; vel abjeƈto Dagheſc, Punƈtum praecedens mutant in (ׅ), ne tres litterae æqualis ſoni ſimul concurrant, quod per omnes Modos, ac Tempora, voceſque ſervant: nec aliud eſt, quo diſcrepant a Perfeƈtis; ut *Pihel* סוֹבֵב, pro סִבֵּב. *Puhal* סוֹבַב, pro סֻבַּב. *Hithpahel* הִסְתּוֹבֵב, pro הִסְתַּבֵּב.

Qua de re Paradigmata perfeƈta פִּקֵּד, פֻּקַּד, הִתְפַּקֵּד, ſi ab iis dematur Dagheſc, Punƈtumque praecedens, ac pro his Punƈtis uſurpetur (ׅ), ſerveturque per totam

tam Conjugationem, exhibebunt Paradigmata earumdem Formarum hujusce Classis, ex. gr. פִּקֵּד פִּקְּדָה &c. fiet פּוֹקֵד, פּוֹקְדָה &c. Infinit. פַּקֵּד fiet פּוֹקֵד; Participium מְפַקֵּד fiet מְפּוֹקֵד &c.

Hophal	*Hiphil*	*Niphal*	*Kal*	
הוּסַב	הֵסֵב	נָסַב	סַב	Praeteritum.
הוּסַבָּה	הֵסֵבָּה	נָסַבָּה	סַבָּה	
&c. הוּסַבּוֹתָ	&c. הֲסִבּוֹתָ	&c. נְסַבּוֹתָ	&c. סַבּוֹתָ	
הוּסַבּוּ	הֵסֵבּוּ	נָסַבּוּ	סַבּוּ	
&c. הוּסַבּוֹתֶם	&c. הֲסִבּוֹתֶם	&c. נְסַבּוֹתֶם	&c. סַבּוֹתֶם	
יוּסַב	יָסֵב	יִסַּב	יָסוֹב	Futurum.
תּוּסַב	תָּסֵב	תִּסַּב	תָּסוֹב	
תּוּסַבִּי	תָּסֵבִּי	תִּסַּבִּי	תָּסוֹבִּי	
אוּסַב	אָסֵב	אֶסַּב	אָסוֹב	
יוּסַבּוּ	יָסֵבּוּ	יִסַּבּוּ	יָסוֹבּוּ	
תּוּסַבֶּינָה	תְּסִבֶּינָה	תִּסַּבֶּינָה	תְּסֻבֶּינָה	
תּוּסַבּוּ	תָּסֵבּוּ	תִּסַּבּוּ	תָּסוֹבּוּ	
נוּסַב	נָסֵב	נִסַּב	נָסוֹב	
Imperativo caret.	הָסֵב	הִסַּב	סוֹב	Imperati.
	הָסֵבִּי	הִסַּבִּי	סוֹבִּי	
	הָסֵבּוּ	הִסַּבּוּ	סוֹבּוּ	
	הֲסִבֶּינָה	הִסַּבֶּינָה	סֻבֶּינָה	
הוּסֵב	הָסֵב	הִסּוֹב	סוֹב	Infin.
מוּסָב	מֵסֵב	Partic. נָסָב	&c. סוֹבֵב	Benoni
&c. מוּסַבָּה	&c. מְסִבָּה	&c. נְסַבָּה	&c. סָבוּב	Pahul
			Analoga	

AD-

ADNOTATIONES.

I. Pro Kal.

(1) *In* Kal *Praeteritum & Cholem accipit ; (2) atque Futurum*
Sub Formativis breve suevit subdere Punctum
Cum Daghes ; (3) & Schurek ; aut Kibbutz in fine recepit .

(1) Praeteritum in *Kal* Defectivorum *Ain* aliquando accipit Cholem; ut וַיֹּרוּ *& jaculati sunt* . Aliquando vero analogiam servat, ut וְסָבְבוּ *& circuibunt*.

(2) Futurum saepe sub Formativis pro Kametz adhibet Punctum breve cum Daghesc ; ut אֶקּוֹב *maledicam* , pro אֶקֹּב ; [quod & alibi usuvenit , ut in Hiphil &c.]

(3) Tum desinere solet in Kibbutz ; ut וְתֵרֹץ *& confringatur*; aut in Schurek ; ut יְשׁוּר *vastabit* .

Infinitus ipse nonnumquam terminatur in Schurek ; ut חוּל *tripudiare* ; aliquando in וֹת ; ut שְׁמוֹת *desolare* ; & in Pa-

Pathach ; ut רַד *ſternere*: quemadmodum etiam Imperativus ; ut גַּל *devolve*. Nec vero quandoque perfectorum formam aſpernatur: id videas in לְסֹבֵב *ad circumeundum* .

II. Pro Niphal .

(1) *In* Niphal *&* *Chirek fert Formativa:* (2) *Cholemque* ,
Et Tzere Infinitum, ac cetera Tempora claudit .

(1) *Niphal* in Praeterito aliquando ſubdit Formativae Chirek , pro (ִ) ; ut נִחַר *exſiccatur* .

(2) Clauditque Puncto Tzere , aut Cholem , tum Praeteritum ipſum ; ut נָמֵס *liquefit* ; וְנָגֹלּוּ *&* *convolventur* : tum Participium; ut נָמֵס *liqueſcens* ; tum Infinitum; ut הִמֵּס *liqueſcere* ; tum Futurum; ut יֵחֵל *polluetur* ; יִתּוֹם *conſummabitur* .

Nonnunquam in Praeterito *Niphal* , Pathach & Dagheſc in media voce concreſcunt in (:) ; ut נְסַבָּה , pro נָסַבָּה *circumdabatur* .

Et

Et aliquando in Futuro Daghesc, & Punctum breve sub Formativis coalescunt in Punctum longum; út אֵיתַּם, pro אֶתַּם *integer ero*. Illud autem Jod redundat.

III. Pro Hiphil & Hophal.

(1) *Puncto Pathach* Hiphil *etiam finitur*; (2) *& Hophal*,
Pro Schurek, Kibbutz cum Daghesc figit in orsu.

(1) Hiphil nonnunquam pro (ּ) admittit (-) in clausulis Praeteriti, Futuri, & Infiniti; ut הֵמַר *exacerbavit*. &c. Longa quoque vocalis sub futuri characteristicis in brevem analogam non raro concedit daghesc sequente vel secus. Nec non futurum ipsum praeter normam in י descifcit. Exempla in הֲתֵם *integras facies*, יָחֵל *profanabit*, & יַשִּׁים *desolabit*, se produnt.

(2) Hophal vero aliquando pro Scurek initio accipit Kibbutz cum Daghesc; ut יֻכַּת *contundetur*; idque per totam Conjugationem. Nam saepe, quod

quod antea notatum eſt , Punctum (ֵ) pro (ו) adhibetur .

Regula , qua *Quieſcentia Pe-Jod* inflectuntur .

(1) *Ipſa* Pe-Jod ת ֶ *Infinito Forma miniſtrat*
In Kal ; (2) *atque petit Jod abjeciſſe ſcevandum* ,
Cui Tzere , *Cholem* , *cum Schurek ſubrogat* : (3) *in Vau*
Niphal *Jod transfert* . *Quid cetera? Rite moventur* .

(1) Quieſcentia *Pe-Jod* conveniunt cum Defectivis *Pe-Nun* ; nam & ipſa formant Infinitum ֶת in Kal , ut in Paradigmate .

Inficiandum tamen non eſt illum quandoque cadere in Pathach , quod communicatur litterae praecedenti , ut דַּעַת *ſcire* , quandoque vero perfectorum more ſe gerere יְשׁוֹב *manere*, לִיסוֹד *ad fundandum* : bina porro mixtum genus eſſe, יְכֹלֶת *poſſe* , יְבֹשֶׁת *exſiccari* : ni nomina verbalia eſſe malis .

(2)

(2) Ipſa quoque, ut illa נ, abjiciunt (י) ubi inſtruendum eſſet Puncto Sceva, quod illic per Dagheſc, heic vero compenſatur per (ֵ) in *Kal*; per (וֹ) in *Niphal*, & *Hiphil*; per (וּ) in *Hophal*. Sic in *Kal* Futur. אֵשֵׁב *ſedebo*, pro אֶיְשַׁב. In *Niphal* נוֹשַׁב *conſtitutus eſt*, pro נִיְשַׁב. In *Hiphil* הוֹשִׁיב *collocavit*, pro הֶיְשִׁיב. In *Hophal* הוּשַׁב *habitator factus eſt*, pro הָיְשַׁב; quae Puncta ſuam quodque per Conjugationem immutata ſervantur, praeter quam in *Niphal*.

(3) Nam *Niphal* mutat (ו) in (י) in Infinito, Imperativo, & Futuro; ut הִוָּשֵׁב *collocari*, pro הִיָּשֵׁב &c.

Cetera non differunt a Verbis Perfectis. Atque in *Kal* Praeteritum, & Participia ſunt plane analoga: ſic etiam analoga ſunt Conjugationes *Pihel*, *Puhal*, & *Hithpahel*.

Hophal	*Hipbil*	*Niphal*	*Kal*	
הוּשַׁב הוּשְׁבָה הוּשַׁבְתָּ &c. הוּשְׁבוּ תוּשַׁבְתֶּם &c.	הוֹשִׁיב הוֹשִׁיבָה הוֹשַׁבְתָּ &c. הוֹשִׁיבוּ הוֹשַׁבְתֶּם &c.	נוֹשַׁב נוֹשְׁבָה נוֹשַׁבְתָּ &c. נוֹשְׁבוּ נוֹשַׁבְתֶּם &c.		Praeteritum
יוּשַׁב הוּשַׁב תוּשְׁבִי אוּשַׁב יוּשְׁבוּ תוּשַׁבְנָה תוּשְׁבוּ נוּשַׁב	יוֹשִׁיב תוֹשִׁיב הוֹשִׁיבִי אוֹשִׁיב יוֹשִׁיבוּ הוֹשֵׁבְנָה תוֹשִׁיבוּ נוֹשִׁיב	יִוָּשֵׁב תִּוָּשֵׁב תִּוָּשְׁבִי אִוָּשֵׁב יִוָּשְׁבוּ תִּוָּשַׁבְנָה תִּוָּשְׁבוּ נִוָּשֵׁב	יֵשֵׁב תֵּשֵׁב תֵּשְׁבִי אֵשֵׁב יֵשְׁבוּ תֵּשַׁבְנָה תֵּשְׁבוּ נֵשֵׁב	Futurum.
Impe- *rativo.* *Caret*	הוֹשֵׁב הוֹשִׁיבִי הוֹשִׁיבוּ הוֹשֵׁבְנָה	הִוָּשֵׁב הִוָּשְׁבִי הִוָּשְׁבוּ הִוָּשַׁבְנָה	שֵׁב שְׁבִי שְׁבוּ שֵׁבְנָה	Imperat.
הוּשַׁב	הוֹשִׁיב vel הוֹשֵׁב	הִוָּשֵׁב	שֶׁבֶת	Infinit.
מוּשָׁב מוּשָׁבָה &c.	מוֹשִׁיב מוֹשִׁיבָה &c.	נוֹשָׁב נוֹשָׁבָה &c.		Part.

AD-

ADNOTATIONES.

I. (1) Kal *quondam expellit non Jod*,
ſed Sceva, *Futuro*;
Quod claudit Pathach : (2) *&* יָכוֹל
flectit, *ut* Hophal.

(1) Futurum *Kal* aliquando non pellit Jod ſcevandum ; ſed tantum ipſius Punctum (:) ; ut יִירְאוּ *timebunt* ; ſimulque deſinere ſolet in (-) ut אִיבַשׁ *areſcam*, תִּיבַשׁ *areſces*: ubi vides, cum in hujuſmodi verbis radicale Jod praefigitur, reliquas ipſius futuri formativas praeferre Chirek, ipſum vero futurum exire in Pathach : Quod pathach in nonnullis perſtat ipſo quoque amoto Jod radicali, ut יֵדַע *ſciet*. Hoc Jod radicali, & Formativo (ut nonnunquam fit) in unum Jod coagmentatis, fit יִבַשׁ pro יִיבַשׁ ; quemadmodum in *Pihel* יְבֵּשׁ *ſiccabit*, pro יְיַבֵּשׁ, a יָבֵשׁ *aruit*.

(2) Forma Futuri *Kal* Verbi יָכוֹל *potuit* congruit cum Futuro *Hophal* יוּכַל, אוּכַל, תּוּכַל &c. Accedit quandoque Cholem יֵאוֹתוּ *conquieverunt*, & Pathach in

penultima, ut הֵלַכְנָה *ibitis*. Duo tamen sunt quae in feminino habent (י) notam generis masc. in quo mysterium delitescere comminiscuntur Rabb., si vacat, adeas in Genes. xxx. 38. & Reg. I. vi. 12.

II. (1) Hiphil *Jod servat nonnunquam in Tzere quiescens;*
(2) *Illud vero in Vau, sicut* Niphal, Hithpahel *urget*.

(1) Quaedam Verba in *Hipbil* servant (י) quiescens in (ֵ); ut הֵיטִיב *benefecit*; הֵימִין *ad dexteram perrexit*; הֵינִיק *lactavit*; הֵילִיל *ululavit*, a יָטַב *bene fuit* &c.

Aliquando in Futuro *Hipbil* servatur ה Formativa Conjugationis; ut יְהוֹשִׁיעַ *servabit*, pro יוֹשִׁיעַ.

(2) *Hithpahel* perinde ac *Niphal* mutat Jod in Vau, in tribus dumtaxat, quae modo subjicimus verbis הִתְוַסֵּר *erudiri* הִתְוַדַּע *innotuit*; הִתְוַכַּח *disceptavit*, pro הִתְיַסֵּר &c.

De

De Quiſcentibus *Ain-Vau.*

Verba, Ain-Vau *quae de more* quieſcere *dicunt*,
Cum Defectivis Ain *ſe foedere jungunt.*

Haec Claſſis (cujus Infinitus eſt Radix ; nam tres Radicis litteras exhibet) non in paucis congruit cum Claſſe Defectivorum *Ain* ; nam *Niphal*, & *Hiphil* inflectuntur aeque atque illa in ſecundis, & primis perſonis per וֹתָ, וֹתִי, וֹנוּ &c. Punctumque longum ſub augmento antecedente etiam mutant in Sceva ; ut נְקוּמוֹתָ : הֲקִימוֹתָ &c.

Hic praeterea notandum eſt, in *Niphal* alterum (וֹ) praecedens mutari in (וּ) : Inſuper ſemel *Nun* hujus conjugationis reperiri cum (··) ut Zach. II. 13. נֵעוֹר *ſuſcitatus eſt*. Quod item punctum Inf. formativae ſibi aſſumunt, ubi prior littera ſit gutturalis; probat id הֵאוֹר *illuſtrari*. Ad haec *Hiphil* conjugari etiam ſine (ִי) hac ratione, הֵקִים, הֵקִימָה, הֵקַמְתָּ &c.

Pihel quoque , *Puhal* , & *Hithpahel* in prima radicali habent (ו) immutabile , & geminant tertiam Radicalem . Sic *Pihel in* Praeterito קוֹמֵם , קוֹמְמָה , קוֹמַמְתָּ &c. in Futur. יְקוֹמֵם , תְּקוֹמֵם &c. *Puhal* קוֹמַם &c. *Hithpahel* הִתְקוֹמֵם &c. non secus ac de iisdem Formis in Defectivis *Ain* dictum est .

Quod ad *Pihel* & *Puhal* attinet id sedulo animadvertas : quod utriusque conjugationis voces secum ipsae conveniant : si primam excipias , quae praecipua discriminis nota est . *Pihel* enim in extremo habet (ֵ) *Puhal* vero (ַ) quod ex allato exemplo satis liquet . Sententiae igitur caute attendendum.

Aliquando tamen horum Verborum *Pihel* more perfectorum inflectitur ; ut קִיֵּם, pro קוֹמֵם, *erexit* ; שִׁוַּע *vociferatus est*. Hoc tamen postremum ad illud referas verborum genus , in quibus ו & י perstat immobile : cujusmodi sunt quae in ה finiuntur ut קִוָּה *expectavit*, הָיָה *fuit* &c. quibus nonnulla alia , ut שָׁוַע unde שִׁוַּע in Pihel , adnumerantur . &c.

AD-

Hophal	Hiphil	Niphal	Kal	
הוּקַם	הֵקִים	נָקוֹם	קָם	Praeteritum.
הוּקְמָה	הֵקִימָה	נָקוֹמָה	קָמָה	
הוּקַמְתָּ	הֲקִימוֹתָ	נְקוּמוֹתָ	קַמְתָּ	
הוּקַמְתְּ	הֲקִימוֹת	נְקוּמוֹת	קַמְתְּ	
הוּקַמְתִּי	הֲקִימוֹתִי	נְקוּמוֹתִי	קַמְתִּי	
הוּקְמוּ	הֵקִימוּ	נָקוֹמוּ	קָמוּ	
הוּקַמְתֶּם	הֲקִימוֹתֶם	נְקוּמוֹתֶם	קַמְתֶּם	
הוּקַמְתֶּן	הֲקִימוֹתֶן	נְקוּמוֹתֶן	קַמְתֶּן	
הוּקַמְנוּ	הֲקִימוֹנוּ	נְקוּמוֹנוּ	קַמְנוּ	
יוּקַם	יָקִים	יִקּוֹם	יָקוּם	Futurum.
תּוּקַם	תָּקִים	תִּקּוֹם	תָּקוּם	
תּוּקְמִי	תָּקִימִי	תִּקּוֹמִי	תָּקוּמִי	
אוּקַם	אָקִים	אֶקּוֹם	אָקוּם	
יוּקְמוּ	יָקִימוּ	יִקּוֹמוּ	יָקוּמוּ	
&c. תּוּקַמְנָה	&c. תָּקֵמְנָה	&c. תִּקּוֹמְנָה	&c. תְּקוּמֶינָה	
Caret Imperativo.	הָקִים	הִקּוֹם	קוּם	Imperat.
	הָקִימִי	הִקּוֹמִי	קוּמִי	
	הָקִימוּ	הִקּוֹמוּ	קוּמוּ	
	הָקֵמְנָה	הִקּוֹמְנָה	קוּמֶנָה	
הוּקַם	הָקִים vel הָקֵם	הִקּוֹם	קוּם vel קֹם	Infin.
מוּקָם	מֵקִים	נָקוֹם	קָם	Beno.
&c. מוּקָמָה	&c. מְקִימָה	&c. נְקוֹמָה	&c. קָמָה	
			קוּם	Pahul
			&c. קוּמָה	

ADNOTATIONES.

I. (1) *Praeteriti persona in* Kal *sibi tertia quaeque*
Pro Kametz adsciscit Tzere aliquando ; (2) sed olim
Assumit Cholem ; ut Radix , nec deserit unquam .

(1) Prima Radicalis Praeteriti *Kal* habet fere semper (ָ) in tertiis personis , ut in Paradigmate ; tamen habet nonnumquam (ֵ) , nec ideo mutat (ַ) in reliquis personis ; sic a מוּת *mori* Praeteritum *Kal* est מֵת ; quod inflectitur .

3. מֵת , מֵתָה 2. מַתָּה , מַתְּ 1. מַתִּי

3. plur. מֵתוּ 2. מַתֶּם , מַתֶּן 1. מַתְנוּ

Praeterita duo desinere in (ֵ) inveniuntur , בֵּז *sprevit* , & טֵח *obduxit*.

(2) Aliquando Praeteritum *Kal* habet (וֹ) , ut Radix ipsa ; ut אוֹר *splenduit* , ab אוֹר *splendere* ; (nam hujusmodi Verba huic Classi accensentur) tumque in omnibus personis servat (וֹ) ex. gr.

3. אוֹר

3. אוֹר , אוֹרָה 2. אוֹרְתָּ , אוֹרְתְּ 1. אוֹרְתִי
3. plur. אוֹרוּ 2. אוֹרְתֶם &c.

Sic etiam בּוֹשׁ *erubuit*, a בּוֹשׁ *erubescere*, & quaecumque habent in Praeterito (ׄו), ut Radix ipsa; nam pleraque in Radice habent (ׄו), in Praeterito vero habent Kametz, ut in Paradigmate; sic Infinit. בּוֹא *ingredi*, Praeterit. בָּא *ingressus est*.

II. (1) Kal *Cholem dat pro schurek aliquando Futuro;*
(2) *At Chirek longum, Cholemque hujusce propinquis.*

(1) Nonnunquam Futurum *Kal* non desinit in (וּ), sed in (ׄו); ut יָמוֹת *morietur*, pro יָמוּת; id quod in pausa praesertim usuvenit.

[2] Aliquando Imperativus, & Infinitus in *Kal* terminantur in (ִי), pro (וּ); sic שִׂים, vel שִׂית *pone*; לָשִׂים, vel לָשִׂית *ponere*; רִיר *salivare*, & alia praeterea; quae aut semper habent (ִי); aut modo (ִי), modo (וּ); qua de re hujusce Classis verba appellari etiam solent Quiescentia *Ain-Vau*, vel *Ain-Jod*

Jod: quanquam nonnulli ad *Hiphil* referunt haec exempla, & per Syncopen dici putant לָשִׂית, pro לְהָשִׂית *ponere*; porro per Aphaeresin dici contendunt שִׂית *pone*, pro הָשִׂית; quemadmodum per Aphaeresin dicitur רִיבוֹתָ *contendisti*, pro הֲרִיבוֹתָ; & בִּינוֹתִי *intellexi*, pro הֲבִינוֹתִי.

(3) Infinitus etiam in *Kal* saepe pro (ו) accipit (וֹ); ut קוֹם *surgere* pro קוּם: illa autem forma exhibetur Gerundium in *do* geminando Verbum; ut קוֹם תָּקוּם *surgendo surges*. Sic & altera Infiniti forma in Paradigm. *Hiphil* הָקֵם הֲקִימוּ *suscitando suscitarunt*; quod fit augendae significationis gratia; quemadmodum etiam in Verbis Perfectis traditum est.

Antequam hinc abeamus haec sunt carptim percurrenda. 1. *Hiphil* in praeterito exire quandoque in (·) & gutturalis interventu in (·) הֵפֵר *irritum fecit*, הֵרַע *malefecit*. 2. Tzere illud, quod sub formativa ה cubat, converti saepiuscule in (.) cum daghesc הִסִּיתוּ *incitarunt*. 3. In ejusdem conjugationis futuris (‥) in quod illa aliquando desinunt accentu retro cedente, corripi in (∵) וַתָּקֶם *&* *praestitisti*: et in Pathach

thach ob gutturalem, וַיָּרַע *& malefecit.* (Peculiare tamen est יָלֵן *pernoctabit*). 4. Nun Paragogico accedente, accentum sedem mutare suam, hinc Kamez evadere sceva תְּחִילִין *paries*. 5. Infinitum esse cum Kametz, ut a Praet. intersting*g*uatur. 6. Vbi serviles ל & ב adventarint, extrudi ה ut לָדִין *ad judicandum* בָּעִיר *in vigilando*. Quod quidem ה ubi illae quoque non adsint, aliquando disperit, ut גִיל *exultare* בִין *considerare*. Confer quae de imperat. superius dicta sunt.

De Hophal id unum praestat dicere, quod Schurek in Kibbutz desciscat daghessata radicali, quod per totam conjugationem servatur, הֻקַּם *constitutus est*. Hithpahel ex adjecto הִתְ a Pihel differri exploratum est.

De Quiescentibus *Lamed-Aleph*.

(1) *In Kames, in Tzere hac* Lamed-A-
leph *Classe quiescit*
Aleph; [2] *& in Segol*: [4] *inque*
אֹת *desinit Infinitus.*

(1) Littera quiescens dicitur quiescere in,

in Puncto proxime praecedente . In his autem Verbis, quum non augentur in fine, litteram א praecedit Punctum (ֵ), ubi praecedere deberet Pathach; ut מָצָא *invenit*, יִמְצָא *inveniet*, מְצָא *inveni* Imperat. pro מְצַא &c. nam Gutturalis in Futuro, & Imperativo in *Kal* pro (ֹ) sibi poscit Pathach, ut in Adnotat. *Kal* pag. 88. n. 2. dictum est.

In Praeteritorum vero secundis, & primis personis litteram א praecedit (ֵ); quapropter inflexio harum omnium haec est, אתָ , אֵת , אֵתִי ; אֵתֶם , אֵתֶן , אֵנוּ ; ut נִמְצֵאתָ *inventus es* &c.

Excipiendum tamen est Praeteritum *Kal*, ubi in iisdem personis pro (ֵ), praecedit Kametz; ut מָצָאתָ *invenisti* &c. Quod si, ut fit, desinat in Tzere, ut מָלֵא *plenus fuit*; tunc litteram א etiam praecedit Tzere; ut מָלֵאתָ *plenus fuisti* &c.

(2) In Futuris, & Imperativis Fem. plural. litteram א praecedit (ֶ); quare in cunctis Conjugationibus eadem est terminatio אנָה; ut תִּמְצֶאנָה *invenietis*; & מְצֶאנָה *invenite* Fem. &c.

[3] Infinitus desinit in אֹ, vel את in *Kal*

Kal &c. ut in Paradigmate.

Porro in reliquis omnibus, Perfectorum prorsus more hujusce Classis Verba inflectuntur.

Hithpahel	*Hophal*	*Hiphil*
הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאָה &c. הִתְמַצֵּאתָ	הָמְצָא הָמְצְאָה &c. הָמְצֵאתָ	הִמְצִיא הִמְצִיאָה &c. הִמְצֵאתָ
יִתְמַצֵּא תִּתְמַצֵּא תִּתְמַצְּאִי &c. אֶתְמַצֵּא	יָמְצָא תָּמְצָא תָּמְצְאִי &c, אָמְצָא	יַמְצִיא תַּמְצִיא תַּמְצִיאִי &c. אַמְצִיא
הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאִי הִתְמַצְּאוּ הִתְמַצֶּאנָה	*Imperativo caret.*	הַמְצִיא הַמְצִיאִי הַמְצִיאוּ הַמְצֶאנָה
הִתְמַצֵּא	הָמְצֵא vel הָמְצוֹאת	הַמְצִיא vel הַמְצֵא
מִתְמַצֵּא מִתְמַצְּאָה	מֻמְצָא &c. מֻמְצָאָה	מַמְצִיא מַמְצִיאָה

Pubal	*Pibel*	*Niphal*	*Kal*	
מֻצָּא מֻצְּאָה &c. מֻצֵּאתָ	מִצֵּא מִצְּאָה &c. מִצֵּאתָ	נִמְצָא נִמְצְאָה &c. נִמְצֵאתָ	מָצָא מָצְאָה &c. מָצָאתָ	Praeterit.
יְמֻצָּא תְּמֻצָּא תְּמֻצְּאוּ &c. אֲמֻצָּא	יְמַצֵּא תְּמַצֵּא תְּמַצְּאוּ &c. אֲמַצֵּא	יִמָּצֵא תִּמָּצֵא תִּמָּצְאוּ &c. אִמָּצֵא	יִמְצָא תִּמְצָא תִּמְצְאוּ אֶמְצָא	Futurum.
Impera- *tivo* *caret.*	מַצֵּא מַצְּאִי מַצְּאוּ מַצֶּאנָה	הִמָּצֵא הִמָּצְאִי הִמָּצְאוּ הִמָּצֶאנָה	מְצָא מִצְאִי מִצְאוּ מְצֶאנָה	Imperat.
מֻצּוֹא vel מֻצּוֹאת.	מַצֵּא	הִמָּצֵא	מְצוֹא vel מְצֹא מְצוֹאת vel	Infinit.
מְמֻצָּה &c. מְמֻצָּאָה	מְמַצֵּא &c. מְמַצְּאָה	נִמְצָא &c. נִמְצָאָה	Benoni. מוֹצֵא &c. מוֹצְאָה	Pahul מָצוּא &c. מְצוּאָה

De Quiescentibus *Lamed-He*.

(1) *Classis* Lamd-He *mutat He, vel discedere cogit,*
Augmen si adveniat: (2) *transactaque Tempora claudit*
Kametz: [3] *Participjs dat Segol atque Futuris:*
(4) תֹ *Infinito:* (5) *sed Tzere, qui imperat effert.*

[1] Quum haec Verba augmentum in fine vocis apponunt, semper ה mutatur, aut tollitur.

Tollitur, si augmentum adveniat à vocali; nimirum si *Jod* vel *Vau* subnectatur.

Verum in 3. persona fem. sing. Praeteritorum mutatur ה in ת; ne adspirationis geminatio pronunciandi difficultatem pariat, ut גָּלְתָה *illa migravit*, pro גָּלְהָה.

Quandoque & hic, & alibi mutatur ה in Jod mobile, ut חָסָיָה *confidit illa*; חָסָיוּ *confisi sunt*; יֶחֱסָיוּ *confident*. Quod futuris, participiis, & imperativis obvenire passim solet, ut וַיֶּאֱתָיוּן &

con-

convenerunt. אֵחָיו *venite* פֹּרִיָּה *fructificans*. Jod tamen illud non raro inde excessisse comperies.

Aliquando mutatur in (ו); ut נָאֲוָה *decuit*, pro נָאֲתָה.

Si vero augmentum accedat a consona, tunc mutatur ה in (י), quod in Praeterito *Kal* in secundis & primis personis quiescit in Chirek, ut גָּלִיתָ *migrasti*: in iisdem vero personis Praeteritorum aliarum Conjugationum frequentius quiescit in (‥), ut גֻּגְלֵיתָ *transportatus es*: quare in Praeterito *Kal* harum personarum inflexio est; יתָ, ית, יתִי; יתֶם, יתֶן, ינו; in reliquisque Praeteritis eadem est; nisi quod pro Chirek frequentius accipiunt (‥) cum eodem Jod quiescente.

In Futuris, & Imperativis femininis plur. Jod quiescit in (∵); ut תִּגְלֶינָה *migrabitis*, vel *migrabunt* fem. גְּלֶינָה *migrate*; חְיֶינָה *vivite* fem.

Habent praeterea verba haec in singulis ferme temporibus cujusque conjugationis suam terminationem a communi Analogia discrepantem.

[2] Praeterita enim omnia desinut in

 ה;

ת ; ut גָּלָה *migravit* ; נִגְלָה *transportatus est*. &c.

[3] Futura, & Participia terminantur in ה, ut אֶגְלֶה *migrabo* ; אֶגָּלֶה *trasportabor* &c. גּוֹלֶה *migrans* &c. Adſciſcere quoque Tzere exempla non pauca praeferunt. Inſtar omnium ſint בּוֹנֵה *aedificans* , & תַּעֲשֵׂה *feceris*. Hoc ex imper. in futurum derivatum prodidere nonnulli : ſed verius Chaldaicum dixeris. Ni mavis ad formam quieſcentium לא referre.

Excipe *Pahul* in *Kal* , quod mutat ה in (י) ; ut גָּלוּי *transportatus*. Duo tamen ſunt ſine Jod עָשׂוּי *qui factus eſt* , & , וְצָפוּי & *exploratus*: utrumque rari admodum exempli.

[4] Infinitus ſumit וֹת ; ut גְּלוֹת *migrare*: aliquando etiam, cum pro Gerundio adhibetur , deſinit in וֹה ; ut רָאוֹה רָאִיתִי *videndo vidi*; & nonnunquam excidit ה; ut הָרוֹ עָמָל *concipiendo laborem* : aut deſinit in ה ; ut הַכֵּה הִכָּה *percutiendo percuties* ; aut in ה ; ut הַרְבָּה אַרְבֶּה *multiplicando multiplicabo*.

(5) Imperativus denique ſingularum Formarum hujus Claſſis deſinit in (ֵ) ; ut גְּלֵה ; גַּלֵּה &c. Cui peculiaris aliquando ac-

accidit apocope, quae ab ipso futuro huc trasmittitur, ea vero, pag. 139. sese prodet.

Praeteritum in Pihel in secundis & primis personis signatur aliquando Chirek. צִוִּיתִיךָ *praecepi tibi*, קִוִּיתִי *exspectavi* &c. Excidente Daghesc ex gutturali, vel ר; illius damna rependit (..) ut עִרָה *nudavit*. In Imp. quandoque adscribitur (:) praeter normam רַבֵּה *multiplica*. Hic quoque, profligato Daghesc, longa succubat, ut עָרוּ *nudate*. Vnum heic est in quo (י) interseritur, quod est loco pulsi ה, תְּלִיוּ *tollite*.

Ad Puhal quod attinet, animadvertas, extrito Daghesc, Kibbutz converti in Cholem, הֹרַת *conceptus est*, & quandoque desciscere in Kametz-catuph, בָּלוּ *desierunt*.

Praet. Hiphil, in ה formativa conjugat. quandoque subsignatur (:), licet non assequatur gutturalis, quae tamen si intercurrerit ה illud (..) admittit: sed hoc nonnunquam est loco pathach. Exempla הֶרְאָה *ostendit*, & הֶעֱלָה *ascendere fecit*, satis, quae diximus, probant.

In 3. pers. fem. ה contrahitur in ת. הִרְצָת *acquiescet* pro הִרְצָתָה. Id in Hophal quoque usuvenire, volo praemonitum. Heic

quoque Chirek pro Tzere adhibitum in primis & ſecundis perſ. perinde ac in aliis conjugat. factitatum novimus : exemplo eſt praeter cetera , הִגְלִיתָ *deportaſti* . Quod Chirek aliquando ejectum dat הִגְלֵתִי pro הִגְלֵיתִי *deportavi* . In infin. הַרְבֵּה *multiplicando* הִקְצוֹת *detrahere* ſunt praeter normam . Alterum enim Kametz, alterum Chirek a praeterito ſibi decerpit.

De Hophal monere id libet : quod praeteritum aliquando habeat Cholem הָעֳלָה *ablatus eſt* הָעֳלָתָה *deducta eſt* Nah. II. 7. Participium vero pro Kametz-chatuph ſibi ſubjiciat Kibutz הֻמְגְלִים *deportati* .

In Hitp. verbum שָׁחָה geminat poſtremam radicalem ה : prior tamen transmigrat in ו conſon. commodioris pronunciationis gratia : id liquet in הִשְׁתַּחֲוָה *incurvavit ſe* .

Hithpahel	*Hophal*	*Hiphil*
הִתְגַּלָּה הִתְגַּלְּתָה &c. הִתְגַּלֵּיתָ	הָגְלָה הָגְלְתָה &c. הָגְלֵיתָ	הִגְלָה הִגְלְתָה &c. הִגְלֵיתָ
יִתְגַּלֶּה תִּתְגַּלֶּה תִּתְגַּלּוּ &c. אֶתְגַּלֶּה	יָגְלֶה תָּגְלֶה תָּגְלוּ &c. אָגְלֶה	יַגְלֶה תַּגְלֶה תַּגְלוּ &c. אַגְלֶה
הִתְגַּלֵּה הִתְגַּלִּי הִתְגַּלּוּ הִתְגַּלֶּינָה	*Imperativo caret.*	הַגְלֵה הַגְלִי הַגְלוּ הַגְלֶינָה
הִתְגַּלּוֹת	הָגְלֵה vel הָגְלוֹת	הַגְלֵה vel הַגְלוֹת
מִתְגַּלֶּה &c. מִתְגַּלָּה	מָגְלֶה &c. מָגְלָה	מַגְלֶה &c. מַגְלָה

Puhal	*Pibel*	*Niphal*	*Kal*	
גֻּלָּה גֻּלְּתָה &c. גֻּלֵּיתָ	גִּלָּה גִּלְּתָה &c. גִּלִּיתָ	נִגְלָה נִגְלְתָה &c. נִגְלֵיתָ	גָּלָה גָּלְתָה &c. גָּלִיתָ	Praeterit.
יְגֻלֶּה תְּגֻלֶּה תְּגֻלִּי &c. אֲגֻלֶּה	יְגַלֶּה תְּגַלֶּה תְּגַלּוּ &c. אֲגַלֶּה	יִגָּלֶה תִּגָּלֶה תִּגָּלִי &c. אֶגָּלֶה	יִגְלֶה תִּגְלֶה תִּגְלִי &c. אֶגְלֶה	Futurum.
Caret Imperativo.	גַּלֵּה גַּלִּי גַּלּוּ גַּלֶּינָה	הִגָּלֵה הִגָּלִי הִגָּלוּ הִגָּלֶינָה	גְּלֵה גְּלִי גְּלוּ גְּלֶינָה	Imperat.
גֻּלֵּה vel גֻּלּוֹת	גַּלֵּה vel גַּלּוֹת vel גַּלֵּה	הִגָּלֵה vel הִגָּלוֹת	גָּלֹה vel גְּלֹה vel גְּלוֹת	Infinit.
מְגֻלֶּה &c. מְגֻלָּה	מְגַלֶּה &c. מְגַלָּה	נִגְלֶה &c. נִגְלָה	Benoni: גּוֹלֶה &c. גּוֹלָה Pahul: גָּלוּי גְּלוּיָה &c. גְּלוּיִם	

ADNOTATIONES.

I. Verba in הּ desinentia.

Verba in הּ *cum Mappik plane perfecta putentur ;*
Ut גָּבַהּ praestat , כָּמַהּ cupit , *hisque recense*
נָגַהּ resplendet ; (*quod Classi adscribito* Pe-Nun)
תָּמַהּ miratur ; *quibus additur* הִתְמַהְמַהּ
Punctatur , *quinque omnino , nec plura supersunt* .

Quinque Verba, quae memoriae gratia versiculis complexi sumus, ad Classem Quiescentium *Lamed-Hè* non pertinent ; eorum enim tertia Radicalis ה , quippe quae puncto Mappik instruitur , *mobilis* est ; quamobrem ut Verba Perfecta , praeter נָגַהּ ad Classem Defectivorum *Pe-Nun* accensendum , inflectuntur .

II.

II. Apocope sive Abscissio.

In Futuro *Kal*.

(1) Lamed-He *finit*, *abscindi He persaepe Futuro*:
Praecipue in Kal: I. *Cedit He profligata*, *suumque*
Tunc Segol Radicali dat habere priori;
(2) *Aut Pathach*, *si littera gutturis incursabit*.

(1) Hujus Classis Verba in Futuro patiuntur Apocopen, sive abscissionem litterae ה. In Futuro *Kal* saepe, & potissimum quum praefigitur *Vau conversivum*: accentusque retrahitur ad Formativas.

I. ה abscinditur, & Segol subit primam Radicalem, accentusque ab ultima syllaba transit ad penultimam; sic וַיִּבֶן *&* *aedificavit*, pro וַיִּבְנֶה.

(2) At Gutturales pro (ֶ) accipiunt Pathach; ita וַיֶּחֱרֶה *& excanduit* fit וַיִּחַר; & וַיִּשְׁעֶה fit וַיִּשַׁע *& respexit*.

Ali-

Aliquando ſub ipſa Formativa Futuri eſt (-) ob ipſam Gutturalem ; ut וַיַּעַל ; quia Futurum integrum eſt וַיַּעֲלֶה *& aſcendit*. Nonnunquam ſub Formativa Futuri eſt Tzere ; ut וַיֵּרֶא *& vidit*, pro וַיִּרְאֶה ,

II. *Vel cedens He Sceva ſodali ſubdit utrique,*
Sub Formativis Chirek, aut Tzere relinquens ;

Vel abſciſſo ה , ſubſcribitur (:) duabus reliquis Radicalibus, & Chirek, aut Tzere ſub Formativis ; ut וַיִּשְׁבְּ *& captivum duxit*, pro וַיִּשְׁבֶּה ; וַיֵּשְׁתְּ *& bibit*, pro וַיִּשְׁתֶּה .

Vel pro Sceva Gutturali Pathach ſubſcribitur ; ut וַיִּחַדְּ *& gaviſus eſt*, pro וַיִּחְדֶּה .

Peculiaris eſt Apocope וַיַּרְא *& vidit*, pro וַיִּרְאֶה .

Abſciſſio peculiaris item eſt in Futuro *Kal* Verborum הָיָה *fuit*, & חָיָה *vixit* ; ut אֱהִי , תְּהִי ; יְהִי , נְהִי *ero*, *eris*, *erit* ; *erimus*, pro אֶהְיֶה , תִּהְיֶה &c. Sic etiam אֶחִי , תְּחִי &c. *vivam*, *vives* &c.

Apo-

Apoçope in reliquis Futuris, & in Imperativis.

(1) *In reliquis* (Puhal *excipias* Hophal-*que*) *Futuris*
ֶה *tantum it peſſum* : (2) *pariter-que a* Pihel, *&* Hiphil,
Necnon Hithpahel, ֵה, *qui Modus imperat, arcet.*

(1) In reliquis Futuris (exceptis *Puhal*, & *Hophal*) fit Apocope tantum fere abſciſſo ֶה.

In *Niphal* וַיֵּרָא *&* *viſus eſt*, pro וַיֵּרָאֶה.

In *Pihel* וַיְכַס *&* *texit*, pro וַיְכַסֶּה.

In *Hiphil* וַיַּעַל *&* *ſublime extulit*, pro וַיַּעֲלֶה.

In *Hithpahel* וַיִּתְגַּל *&* *retexit ſe*, pro וַיִּתְגַּלֶּה.

(2) Ab Imperativis *Pihel*, *Hiphil*, & *Hithpahel* per Apocopen demitur ֵה; ita

In *Pihel* צַו *praecipe* ; הַס *ſile*, pro צַוֵּה, הַסֵּה.

In *Hiphil* הַעַל *ſublime fer*, pro הַעֲלֵה.

Et

Et ex Defectivis *Pe-Nun* הַט *inclina* ; atque הַךְ *percute* , pro הַטֵּה , הַכֵּה .

In *Hithpahel* הִתְחַל *finge te aegrotum* ; pro הִתְחַלֵּה .

ADMONITIO.

I. Futurum & Imperativum *Hiphil* cum Apocope habet aliquando duplex (ֶ) ; ut תֶּמֶס *liquefacies* , pro תַּמְסֶה ; הֶרֶב *multiplica*, pro הַרְבֵּה ; sed hic etiam Gutturalis de more , prout alibi , pro [ֶ] assumit Pathach aliquando .

II. Futurum *Hithpahel* in Verbo הִשְׁתַּחֲוָה peculiarem patitur Apocopen ; ut וַיִּשְׁתַּחוּ *& adoravit*, pro וַיִּשְׁתַּחֲוֶה.

Classes *Lamed-Aleph* , & *Lamed-He* se invicem imitantur .

Et Lamed-Aleph , *&* Lamed-He
haud aegre altera fines
Migrat in alterius, versoque incedit
amictu .

Classes *Lamed-Aleph* , & *Lamed-He* hoc proprium obtinent , ut altera non raro

raro formam alterius imitetur; extremasque Radicales commutent.

Sic in Claſ. *Lamed-Aleph* a מָלֵא *implevit* fit more Quieſcen. *Lamed-He* מָלוּ *impleverunt*, pro מָלְאוּ; נִפְלֵיתִי, pro נִפְלֵאתִי, *miratus ſum*; & מֹצֶא *inveniens*, pro מֹצֵא. Tum Radicalis א vertitur in ה; ut רְפָה *medere*, pro רְפָא. &c. tum per Apocopen abſcinditur; ut הֶחֱטִי, pro הֶחֱטִיא, *ad peccandum induxit*.

Nec ſecus in Claſſe *Lamed-He* a תָּלָה *ſuſpendit* fit ritu Quieſcen. *Lamed-Aleph* תָּלְאוּ *ſuſpenderunt*, pro תָּלוּ, & קֹנֵא *poſſidens*, pro קֹנֶה. Tum Radicalis ה vertitur in א; ut נֹשֶׁא *exigens*, pro נֹשֶׁה &c.

De Verbis utrinque Imperfectis.

> *Quae demum Verba* Imperfecta *vocantur* utrinque
> *Nil ſibi velle novi ſtatuas; nam Claſſibus ipſis*
> Imperfectorum, *quas diximus*, *accenſentur*.

Verba quae *utrinque* dicuntur *Imperfecta* nullam ſibi regulam peculiarem poſcunt.

ſcunt; primam enim, & ultimam eorum ſyllabam ea Claſſis Imperfectorum moderatur, ad quam pertinent; ut ſi prima ſillaba ſit נ, poſtrema ה; tunc prima ſequetur Claſſem *Pe-Nun*, & poſtrema Claſſem *Lamed-He*; atque ita de reliquis. Sic a Verbo נָזָה *aſperſus eſt* fit in Futuro *Kal* יִזֶּה, nam prima pars hujus Verbi obſequitur Claſſi Imperfectorum *Pe-Nun*, poſtrema vero Claſſi Imperfectorum *Lamed-He*.

Idcirco ejuſdem Verbi Futurum *Kal* per Apocopen fit יִז, vel וַיִּז *& aſperſus eſt*; & in *Hiphil* וַיַּז *& aſperſit*, pro וַיַּזֶּה: ſic etiam a נָטָה *tetendit*, in Futuro *Kal* וַיֵּט; in *Hiphil* וַיַּט, & in Imperat. *Hiphil* הַט. Denique a נָכָה [inuſitato in *Kal*] fit in Futuro *Hiphil* וַיַּךְ *& percuſſit*; & in Imperat. *Hiphil* הַךְ *percute*, ut ante diximus.

EXCEPTIO.

Verba tamen hujuſmodi quae incipiunt a נ vel [י] non abjiciunt has Radicales in Infinito, & Imperativo *Kal*; ſic a יָרֵא *timuit*, Infinit. יְרֹא; & a

a נָקָה *purus fuit*, Infinit. נְקוֹת *purum esse* &c.

Excipiuntur tamen נָשָׂא *tulit*, cujus Infinit. est שְׂאֵת vel שֵׂאת *ferre;* Imperat. שָׂא *fer* &c. & יָצָא *exivit*, Infinit. צֵאת *exire;* Imperat. צֵא *exi*.

Verbum utrinque Imperfectum נָתַן *dedit* sic conjugatur.

3. נָתַן , נָתְנָה 2. נָתַתְּ , נָתַתָּ 1. נָתַתִּי
3. נָתְנוּ ; 2. נְתַתֶּם , נְתַתֶּן ; 1. נָתַנּוּ
Futurum יִתֵּן , תִּתֵּן , תִּתְּנִי , אֶתֵּן &c.
Imperat. תֵּן . Infin. תֵּת , pro תְּנֶת.

Hic adnotandum succurrit, in Verbis, quae desinunt in ן aut ת, expelli has litteras ante servilem similem, compensarique per Daghesc; ut שָׁכַנּוּ *habitavimus*, pro שָׁכַנְנוּ, a שָׁכַן *habitavit*, כָּרַתִּי *succidi*, pro כָּרַתְתִּי, a כָּרַת.

APPENDIX

De Verbis Compositis.

Nonnulla occurrunt Scripturis Verba subinde,
[Composita *appellare licet*] *quae e pluribus unam*
Insolitam prorsus satagunt sibi condere formam.

I. Aliquot Verba ex pluribus Formis seu Conjugationibus componuntur, unde insolita exsistit forma; sic הִתְפָּקְדוּ *numerarunt se* [Jud. XX. 15.] coalescit ex *Kal*, & *Hithpahel*: הֻטַּמָּאָה *polluta est* [Deut. XXIV. 4.] exsistit ex *Hoph.* & *Hithp.* הָתְפָּקְדוּ *numerati sunt* (Num. I. 47.) coagmentatur ex *Kal*, *Hithp.*, & *Hoph.* יִרַדֹּף *persequetur* (Psalm. VII. 6.) exsistit ex *Kal*, & *Pihel*: נִכְסֹף *desiderando* (Genes. XXXI. 30.) ex *Kal*, & *Niphal*.

II. Huc referri possunt primo Verba quaedam, quae ad quampiam quidem Imperfectorum Classem pertinent; attamen

men ex parte ſequuntur aliam; uti בּוֹשׁ *erubeſcere* in prima ſyllaba Futuri *Kal* imitatur Claſſem *Pe-Jod*; ut אֵבוֹשׁ, תֵּבוֹשׁ; vel Formam imperfectam ſimul & perfectam ſequuntur; ſic a יָבֵשׁ *aruit*, Infin. יְבֹשֶׁת; a יָכֹל *potuit*, Infin. יְכֹלֶת.

Praeterea Verba nonnulla ex aliis enaſcuntur per geminationem Radicalium. Ea autem fit aut primam duplicando, ut a גָּלַל *volvit* גִּלְגֵּל *devolvit*: aut tertiam, ut a צָמַח *languere* fit צְמִחְחַ: vel primam ſimul & ſecundam, ut a שָׁעָה *reſpexit* שְׁעֲשַׁע *oblectavit*, vel primam & tertiam, ut a כּוּל כִּלְכֵּל *ſuſtentavit*: vel denique ſecundam et tertiam, ut a סָחַר *circuivit* סְחַרְחַר *ſubſultavit*.

De Affixis Verborum.

Antequam de Affixis verborum ſermo inſtituatur, id praeſtat inprimis animadvertere, ex integris illa conſlari pronominibus; perinde ac in de nominum affixis dictum jam antea eſt. Rem totam ſubjecta tabella aperiet.

ֶנִי , ֵנִי , ַנִי *me*
ֶנוּ , ֵנוּ , ָנוּ *nos*
ךָ *te* m.
כֶם *vos* m.
ךְ *te* f.
כֶן *vos* f.
ו , וֹ , הוּ , ֵהוּ , & ֶנּוּ *illum*
ם , ֵם , מוֹ *eos*
ה , ָהּ , & ֶנָּה *eam*
ן , ָן *eas*

Haec tamen , quae modo deſcripſimus affixa verborum , non promiſcue quibusque temporibus adnectenda , monent vulgo Grammatici : quod infra , ubi pauculas praeceptiones , de punctorum & litterarum mutationibus in verbis propter affixa tradiderimus , demonſtrabitur .

Affixa & Verbis praeter communia ,
נִי me ,
הוּ *aut* ֶנּוּ illum , ֶנָּה illam *dedit arbiter uſus .*

Apponuntur & Verbis affixa , tum pro-

propria quaedam; ut נִי *me*, הוּ, aut נוּ *illum*; נָּה *illam*, tum communia; quibus etiam Puncta, & litterae commutantur.

De hac mutatione nos, statim ac nonnulla scitu non indigna subjecerimus, dicere aggrediemur.

I. Hujusmodi affixa verbis tantum junguntur activis: per accusandi casum reddenda.

II. Sunt tamen nonnulla, quae alium ab illo casum sibi necessario postulant, ut 1. Reg. XIX. 21. בִּשְּׁלָם *coxit eis* Job. XXXI. 37. אַגִּידֶנּוּ *nuntiabo illi* &c.

III. Non desunt tamen exempla, quibus illa conjuncta Inf. passivis probentur ut ecce Gen. V. 2. בְּיוֹם הִבָּרְאָם *in die creari eos* &c.

IV. Nec illis aliquando privantur verba neutra: quare per alium tum casum, quam per acc. sunt efferenda: adhibita nim. aliqua in commodiorem sensum particula. Instar omnium sit יְגֻרְךָ, quod qui redderet *habitabit te*: nae is rem faceret ineptissimam: apposita vero particula *cum* aut *juxta* quam Vulgat. maluit,

exſiſtet *habitabit juxta te*, ſenſu non plane incommodo.

§. *I.*

Punctorum, & litterarum mutatio in Verbis ob affixa.

In Praeterito *Kal*.

REGULA I.

In Perſona tertia Sing. Maſc.

In Sceva converti Kametz Radicis *oportet*,
Et Pathach in Kametz, *ſi affixi acceſſerit augmen*.

EXEMPLA.

(1) *Radix* ſeu tertia Praeteriti perſona maſcul. in *Kal* cum affixis mutat Kametz in (:), & Pathach in (ֵ); ut פָּקַד fit פְּקָדַנִי *viſitavit me*; פְּקָדוֹ *viſitavit eum*.

Sed

Sed Pathach ante affixa כֶם, & כֶן non mutatur; ut פְּקַדְכֶם *visitavit vos* Mascul. פְּקַדְכֶן *visitavit vos* Fem.

Quae desinunt in (ֶ) illud retinent, licet affixa accedant: quae vero in (ֵ) illud non amittunt: quod si Sceva insequitur in Kametz-chatuph evadit ut יְכָלְתִּיו *prevalui ipsi*. Sed istius formae verba rarissime cum affixis conjungi docet Buxtorf. Thes. lib. II. c. XVII.

REGVLA II.

In persona Tertia sing. Fem.

Feminea at persona Kametz, & Sceva priora
Transponet Puncta, atque in ת ה migrare jubebit.

EXEMPLA.

[1] Sed tertia persona Fem. cum affixis transponit priora Puncta sic, ut (:) locetur sub prima Radicali, (ָ) vero sub Radicali secunda: praeterea terminationem ה mutat in ת; ut פָּקְדָה fit פְּקָדַתְהוּ *visitavit eum*, & contracte

פְּקָדַתְהוּ : פְּקָדַתְהָ , & contracte פְּקָדַתָּה *visitavit eam* , unde excidit ה . Quae quidem littera & alibi excidere solet : sic invenitur תִּלְבַּשְׁן *induentur* , pro תִּלְבַּשְׁנָה ; & תִּשְׁמַעְן *audietis* , pro תִּשְׁמַעְנָה ; quod obiter hic adnotatum est .

Verum eadem terminatio ה ante affixa ךָ , ם , & ן , fit ת ut פְּקָדַתֶךָ *visitavit te* Fem. פְּקָדָתַם *visitavit eos* ; פְּקָדָתַן *visitavit eas* .

R E G V L A III.

In Personis reliquis .

(1) *Praeteriti in reliquis personis syllaba prima*
Sceva petit ; retinet Pathach altera: (2) *quae Sceva si sit,*
Pro Sceva Kames habet ; (3) *si sit Cholem , in o breve mutat .*

E X E M P L A .

(1) Reliquarum Praeteriti personarum prima syllaba mutat (ֵ) in Sceva , & secunda syllaba servat suum Pathach ; ut

ut a פָּקַדְתָּ fit פְּקַדְתָּהוּ *visitasti eum*. Aliquando (-) mutatur in Chirek; ut יְלִדְתִּיךָ *genuit te*.

(2) Quod si in secunda syllaba sit Sceva, mutatur in (ֵ); ut פָּקְדוּ fit פְּקָדוּם *visitarunt eos*.

REGVLA IV.

In Persona secunda Sing. & Plur.

(1) *Sed Femella Chirek cum Jod persona secunda*
Poscit, ubi affixo se subjicit, interjectum:

(2) *Plurali in numero in* תוּ *tantum extrema recudit.*

EXEMPLA.

(1) Praeterea persona secunda femin. sing., ubi sibi affixum adjungit, subjectum (:) convertit in (ִ). Quod aliquando consequitur (י) utpote altera nota feminini generis, quasi ex forma אַתְּי; sic פָּקַדְתְּ fit פְּקַדְתִּיהוּ *visitasti eos*.

(2) In utraque vero secunda persona plur. mutatur solum terminatio תֶּם &

חֵן in חֵי; ſic פְּקַדְתֶּם fit פְּקַדְתּוּהָ *viſitaſtis eam* &c. punctis nec ſua ſede motis nec immutatis.

§. II.

In Futuro, Infinito, Imperativo, & Participio.

REGVLA V.

In Futuro.

[1] *Tranſcribit Cholem in Sceva*, [2] *o raptumve Futurum;*
[3] *At Pathach in Kametz, ſimul atque affixa capeſſet.*

EXEMPLA.

[1] Terminatio (וֹ) futuri vertitur in Sceva; ſic יִפְקוֹד fit יִפְקְדוֹ *viſitabit eum.* (2) Verum in Defectivis *Ain* mutatur in Kametz-Catuph; ſequente Dagheſc forti ut יְסֻבֶּנּוּ *circumdabit eum*, a יָסוֹב; itidemque mutatur ante כֶם, כֶן, & ךָ; ut יִפְקָדְכֶם *viſitabit vos* &c. יִפְקָדְךָ *viſita-*

ſitabit te: nonnunquam in Kibbutz ; ut וִיחֻנֶּךָּ *& gratiam faciat tibi.*

(3) Si denique futurum deſinit in Pathach , commutat in (ֶ) ; ut יִשְׁלַח fit יִשְׁלָחֶךָ *mittet te.*

Aliquando futuro ante affixa interponitur נ , quod *Epentheticum* ſeu *Interpoſititium* dicitur ; ut יְשַׁבְּחוּנְךָ *laudabunt te* , pro יְשַׁבְּחוּךָ ; ſic etiam יְבָרְכֶנְהוּ *benedicet ei*. Illud porro נ ante affixa נִי, ךָ, הוּ interſeritur.

R E G V L A VI.

In Infinito.

(1) *Prima Infiniti o breve poſtulat*, *altera Sceva*
Syllaba ; (2) *vel Chateph-Kametz*, *ſi guttur inhalet*.

E X E M P L A.

(1) Prima ſyllaba infiniti cum affixis accipit Kametz-Catuph ; ſecunda vero accipit Sceva ; ſic פְּקוֹד fit פָּקְדוֹ *viſitare eum*.

Sed

Sed cum affixis כֶם, כֶן, & ךָ vel mutatio fiet eadem ratione ; ut פְּקָדְכֶם *visitare vos* ; vel פָּקְדְכֶם , ita ut prima syllaba sit Sceva , secunda vero Kametz-Catuph, non raro Kibbutz ut בְּקֻצְרְךָ *cum metas tu* .

(2) Si secunda syllaba Gutturalem habeat , pro (ְ) accipit Cateph-Kametz ; ut בָּחוֹר fit בָּחֳרִי *eligere me*.

Sed advertere oportet , siquando terminatio infiniti sit Pathach , tunc hoc Punctum mutari in Sceva , & praecedens Sceva mutari in Chirek ; sic פְּתֹחַ fit פִּתְחוֹ *aperire ipsum*.

Praeterea in Defectivis *Ain* (ו) verti in Kibbutz ; ut תֻּמִּי *consumere me* .

Denique infinitum formae sex Punctorum sumere affixa non secus ac nomen ejusdem formae ; ut גִּשְׁתּוֹ *accedere eum* , ab infinito גֶּשֶׁת .

In Imperativo & Participio .

Nulla regula hic peculiaris servanda est : nam I. imperativus in Sing. masc. se se gerit , ut infinitus Reg. VI. Si vero desinit in Pathach , id mutat in Ka-

Kametz, ut futurum Reg. V. n. 3. In plur. Femin. demum renuit affixa.

II. Participium adjungit sibi affixa more nominum; ut פּוֹקֵד, פּוֹקְדָן *visitans eas*; פּוֹקֶדְכֶן *visitans vos*. In quo postremo exemplo littera ק sumit Punctum (ֶ) pro Sceva; etenim alterum Sceva consequitur, ut pag. 40. n. 2. Cum vero hujusmodi participium sibi adjecit affixa verborum, participii secum gerit notionem: ubi contra nominum, verbalis nominis habet rationem. Exempla passim prostant.

§. III.

§. III.

In reliquis Conjugationibus.

REGULA VII.

In Pihel, Hiphil, Hithpahel, & Passivis.

(1) Pihel *Tzere jubet converti in Sceva*, (2) *Segolve* :
(3) *Nil commutat* Hiphil : (4) Imperfectûm *excipe Classes*,
Quae Kametz, *&* *Tzere in Sceva sub augmine vertunt*.
(5) *Respuit affixa* Hithpahel ; Passivaque *Forma*.

EXEMPLA:

(1) *Pihel* cum affixis mutat Tzere in Sceva ; ut פִּקֵּד fit פִּקְּדוֹ *praeposuit eum*.

(2) Sed cum affixis כֶּם, כֶן, & ךָ mutat illud in (ֶ) ; ut לִמֶּדְכֶם *docuit vos* ; vel in [ֵ] ut בֵּרַכְךָ *benedixit tibi* ; ubi (ֵ) est loco Daghesc ejecti.

(3)

(3) *Hiphil* Verborum Perfectorum nihil mutat ; ſic הִפְקִידוֹ *praefecit eum*, הִפְקַדְתָּם *praefeciſti eos* &c.

[4] At *Hiphil* Imperfectorum mutat Puncta Kametz, & Tzere ſub Formativis in Sceva. Et I. Kametz ; ſic יְסִבֵּנִי *circumducet me*, a Futuro *Hiphil* יָסֵב Verbi סָבַב *circuivit* : (quod Kametz tranſit in (:) etiam ſub Formativis aliarum Conjugationum Imperfectorum, cum ſumunt affixa ; ut יְסֻבֶּנּוּ *circumdabit eum*, a Futuro *Kal* יָסֹב ejuſdem Verbi.) II. Punctum Tzere ; ſic מְשִׂימְךָ *ponens te*, a Benoni *Hiphil* מֵשִׂים Verbi שׂוּם *ponere*. Sic הֱפֵרָם *labefactavit eos*, ab הֵפִיר ſeu הֵפֵר *Hiphil* Verbi פּוּר *frangere* ; ubi Tzere mutatur in Sceva Compoſitum ob Gutturalem.

(5) *Hithpahel* non ſumit affixa ; neç Paſſivae Conjugationes, niſi raro admodum, & fere in infinito ; ut בְּהִבָּרְאָם *in creari ea*. Quod ſupra notatum eſt pag. 147. n. 3.

§. IV.

§. IV.

Quibus Punctis affixa Verbis jungantur.

Post ea omnia, quae hactenus dicta sunt, Puncta denique proferemus, quibus affixa Verbis sunt adjungenda.

I. ן eas, ם eos.

(1) *Kametz* ן *Infinito ferruminat*, *&* ם,
Necnon Praeterito: [2] *haec eadem*
sed Tzere Futuro,
Cognatoque Modo, qui in Verbis imperat, aptat.

(1) Infinitus conjungit sibi affixa ן & ם per [ָ]; ut פָּקְדָן *visitare eas*, פָּקְדָם *visitare eos*. Praeteritum quoque per [ָ]; ut פְּקָדָן *visitavit eas*, פְּקָדָם, & poetice פְּקָדָמוֹ *visitavit eos*.

[2] Sed futurum, & imperativus eadem sibi jungunt per [ֵ]; ut ab יִפְקוֹד fit יִפְקְדֵן *visitabit eas:* ab imperativo פְּקוֹד fit פָּקְדֵם *visita eos* &c.

II.

II. הו ipsum , נו nos , & ני me .

[3] *Praeteritum* הו, נו *per Kametz, aut Sceva capessit ;*
[4] *Sed* ני *per Pathach , aut Sceva :* [5] *per Tzere turba superstes.*

[3] Praeteritum adnectit sibi per [ָ] suffixa הו & נו, sic פְּקָדָהוּ *visitavit eum* , [interdum usarpatur [ו] pro הו ; ut נְתָתִיו *dedit eum.*] פְּקָדָנוּ *visitavit nos.*

Sed ejus persona 3. sing. fem. jungit eadem sibi per Sceva ; ut פְּקָדַתְנוּ *illa visitavit nos* &c.

[4] ני vero jungitur praeterito per Pathach ; sic פְּקָדַנִי *visitavit me.*

Sed ejus 3. personae sing. feminin. adjungitur per Sceva ; ut פְּקָדַתְנִי *illa visitavit me.*

[5] Porro eadem haec affixa infinito, imperativo , & futuro admoventur per Tzere ; ita פָּקְדֵהוּ , & פָּקְדֵנוּ *visitare eum,* & *nos* , vel *visita eum* , & *nos* : sic etiam יִפְקְדֵהוּ & יִפְקְדֵנוּ *visitabit eum*, & *nos.* Nec secus פָּקְדֵנִי *visitare* , vel *visita me* ; יִפְקְדֵנִי *visitabit me* .

III.

III. כֶם *vos* mascul. כֶן *vos* femin.
ךָ *te* masc. ךְ *te* fem.

(6) כֶם , כֶן , ךָ *Sceva ;* (7) *sed* ךְ *Tzere servat ubique*,

(6) Affixa כֶם , כֶן , ךָ cunctis Temporibus, Modisque conjunguntur per Sceva ; ut פְּקַדְכֶם *visitavit vos* masc. &c. פְּקָדְךָ *visitavit te* masc. פְּקָדְכֶן *visitare vos* fem. &c. פָּקְדְךָ *visitare te* mascul. Sic etiam in imperativo ; nam idem est. יִפְקָדְכֶם *visitabit vos* masc. &c. יִפְקָדְךָ *visitabit te* masc.

(7) ךְ Jungitur per Tzere; ut פְּקָדֵךְ *visitavit te* fem. פָּקְדֵךְ *visitare te ;* יִפְקְדֵךְ *visitabit te*.

IV. נּוּ , illum , נָּה illam.

(8) נּוּ , נָּה *proprium Segol non deserit unquam*,
(9) *Quae neque Praeteritum ;* i (י), u (ו) *nec finita receptant*.
(10) *Haec autem Affixis reliquis se jungere malunt*,

Sed

Sed proprio semper Puncto; nam cetera temnunt.

(8) Affixa נּוּ ֶ , נָּה ֶ per proprium Segol apponuntur; sic פָּקְדֶנּוּ *visitare eum* &c. יִפְקְדֶנָּה *visitabit eam* &c.

(9) Haec affixa neque praeterito, neque vocibus finitis (ִי), (וּ) conjunguntur.

(10) Verum eaedem hae voces, quae terminantur in (ִי), aut (וּ), accipiunt reliqua affixa: sed ea hoc puncto sibi conjungunt; sic פָּקַדְתִּי fit פְּקַדְתִּים *visitavi eos* (quae orationis nexu a 2. persona cum affixo juncta distinguenda est; nam nihil ab ea differt, ut Reg. IV. pag. 151. n. 1.) sic denique פָּקְדוּ fit פְּקָדוּכֶם *visitaverunt vos*: id quod & in ceteris Formis, & Temporibus, Modisque servatur.

Addenda pro affixis Defectivorum & Quiescentium.

Cum suprema jam manus tractationi de affixis verborum sit admota: restat ut paucula de affixis Defectivorum, & Quiescentium adspergamus. Illa quidem in ipsa re, (ubi nonnula huc facientia adlita quoque sunt, & ad quae lectorem mox

 aman-

amandabimus) erant internectenda, sed ne illic paucitate sua disperirent, neve ipsa diversitate, juvenum mentes ab incepto curriculo importune alio avocarentur, huc veluti in fasciculum collegimus: ut, quid isthaec cum perfectis commune habeant, quid non, secum illi decernant.

1. Quae deficiunt in פּ״נ praeteritum perfectorum prorsus imitantur. Infinitus mutatur non secus ac nomina cum duplici [ֶ ֶ] ut supra dictum est p. 154. n. 2. Imper. & futur. ubi (ַ) subest, accipit (ָ) ut קָחֵהוּ *accipe eum*. Reliqua analogωs se habent.

2. Quod ad alteram classem Defectiv. פּ״י spectat, nihil illa habet peculiare: si quid in inf. imp. futur. Kal a praescripto aberrat, consulas, pag. 152. n. 2. 154. n. 2. si quid vero in Hiph. p. 157. n. 4.

3. Quiescentia פּ״י nihil distant a perfectis in praet. Infinitus tamen ad formam nominum sex punctorum recipit affixa. Imp. vel definit in (ֵ) & suscipit (ָ) vel in. (ֵ) & mutatur in (ְ) דְּעֵהוּ *cognosce eum:* par permutationis ratio in futur. In reliquis omnia sunt communia.

4. Quiescentia פּ״י retinent suum (ָ) in praet. ut יְשָׂמוֹ *posuit illum*. Item suum pun-

punctum in infin. & imp. שׂוּמוֹ *ponere illum*, quod aliquando euphoniae caussa convertitur in (ֻ) ut בְּקֻמָהּ *cum surgeret ipsa:* futuri formativae in (ָ), descifcunt in (ְ) ut de defectivis dictum est. Hiphil, quod (ִ) habet in formativa ה, movet in (ֲ) vel in (ֱ) ut הֱמִיתוֹ *morte affecit eum*, הֱכִינַנִי *stabilivit me*. Infiniti (ָ), item imperat. & futuri abit in (ֲ) ut בַּהֲכִינוֹ *cum aptaret me*.

Adnotanda in Quiescentibus *Lamed-He*.

(1) *Advertas demum. Quum affixa accedere sivit*
Lamed-He *sibi*, *pellit He*; (2) *Praeteritoque*, *quod ante it*
Kametz, *persona asservabit tertia*: (3) *id urgent*
In Sceva reliquae, (4) וֹת *rite accipit Infinitus*
Affixa. (5) *His quoque* יֵשׁ *indeclinabile gaudet*.

(1) Quiescentia *Lamed-He* abjiciunt ה, quum accipiunt affixa; sic קָנָנִי *pos-*

ſidebit me, pro יְקְנֵתְנִי ; קְנֵה *poſſide illam* pro קְנֵהָ &c. a קָנָה *poſſedit*.

(2) Praeteritum in tertiis perſonis ſervat priorem vocalem (ָ) ; ut קָנָנִי *poſſedit me*, pro קְנָנִי ; קָנוּהוּ *poſſederunt eum* &c.

(3) In reliquis perſonis mutat illam in (ְ) ; ut קְנִיתוֹ *poſſediſti eum* &c.

(4) Infinitus וֹת proprie ſumit affixa ; ut קְנוֹתָם *poſſidere eos*.

(5) Verbum Subſtantivum indeclinabile , & utriuſque numeri , יֵשׁ a Radice inuſit. יָשַׁח *fuit* , inſtruitur & ipſum affixis ; יֶשְׁנוֹ *eſt ipſe* ; יֶשְׁךָ *es tu* ; יֶשְׁכֶם *eſtis vos* . Aliquando invenitur cum א ; ut הַאִשׁ *eſt ne* ? & cum (ִ) אִישׁ *eſt*.

Nonnunquam apponuntur ſuffixa cum (ִ) redundante interpoſito ; ut שׁוּבֵינוּ *redue nos* ; הַכֵּינִי *percute me*.

§. V.

De Litteris *Paragogicis* sive Adjectitiis.

א, ה; ו; י; ן *adduntur vocibus imis:*
Puncta etiam mutant; affixa hinc jure vocares.

E X E M P L A.

Quatuor litterae quiescentes א, ה, ו, י, & ן nominibus, Verbisque adjiciuntur, perindeque ut affixa mutant eorum Puncta.

א adjicitur aliquando Verborum vocibus in (ו) desinentibus; ut הֶהָלְכוּא *qui iverant.* Josue X. 24.

ה futuro, imperativo, & infinito frequenter apponitur; sic אֶשְׁכְּנָה *habitabo:* זָכְרָה *memento:* לְפָקְדָה *ad visitandum*, pro אֶשְׁכֹּן &c. ubi Puncta aeque mutantur ac cum affixis: terminatio autem (..) mutatur in (:); ut נֵלְכָה *ibimus*.

 Ali-

Aliquando affixum additur infinito post ה Paragog. mutatum in ת; ut בְּקָרְבָתָם *in accedere eos*, pro בְּקָרְבָם .

Idem ה adjicitur affixis ipsis in ם, ן, & ךָ finitis; ut יָדְכָה *manus tua*; tum nominibus; ut חַרְסָה *sol*, pro חֶרֶס; tum Verborum vocibus in (ּ) desinentibus; ut מְסַרְתָּה *tradidisti* .

ו perquam raro adjicitur; ut בְּנוֹ *filius*, pro בֵּן Numer. XXIV. 3. חַיְתוֹ *bestia*, pro חַיָּה .

י invenitur in Participiis; ut יוֹשְׁבִי *sedens*: in affixis Femin. sic בְּתוֹכֵכִי *in medio tui*, pro בְּתוֹכֵךְ; & in adjectivis femin. ut מְלֵאֲתִי *plena*, pro מְלֵאָה: raro in nominibus substantivis; ut חֵצִי *sagitta*, pro חֵץ .

ן persaepe adjungitur secundae, & tertiae personae plur. futuri; ut יְשׁוּבוּן *redibunt*, pro יָשׁוּבוּ; & tertiae personae plur praet.; ut יָדְעוּן *sciverunt* .

Ap-

Appendix de הּ.

(1) *He demum vim particulae persaepe Latinae*
 Versus *habet:* (2) *pariterque solet vim intendere vocum.*

(1) Non raro ה cum nominibus, aut adverbiis loci (de quibus infra) significat *ad*, *in*, *versus*, accentumque semper rejicit in penultimam; ut אַרְצָה *terram versus*, vel *ad terram*, ab אֶרֶץ; יָמָּה *ad mare*, a יָם; שָׁמָּה *illuc*, a שָׁם *ibi.* Atque ita distinguitur a terminatione fem. ה ָ, cujus accentus in ultima semper est.

(2) Additum porro vocibus femininis, mutataque earum terminatione ה ֶ in ה ָ, accentuque item in penultimam rejecto, significationem earum intendit; sic יְשׁוּעָה *salus* fit יְשׁוּעָתָה *magna*, *omnimoda salus*.

CAPUT IV.

De voce indeclinabili.

PArtes tandem orationis persequemur, quae flexu carent: *Adverbia* scilicet; *Praepositiones*; *Conjunctiones*; & *Interjectiones*. Eas autem & versiculis constipare nostro more conati fuimus: at quum horridiores, quam ferri possent, exstiterint; soluta oratione proponere satius duximus; eo maxime, quod hoc pacto facultas fuit significationes singularum cunctas propemodum proferendi.

ADVERBIA

I. Loci.

ubi? אֵרוֶה *ubi?* אֵיכֹה, אֵיכוֹה, אַיֵּה, אֵי, *qua?* אָן *ubi? quo?* אָנָה *quo?* מֹה, כֹּה, הֲוֶה, הֲלֹם, *hic*, *huc*; הֵנָּה *huc*. שָׁם *illic*. מֵאַיִן, מִזֶּה אֵי *unde?* מִשָּׁם, מִפֹּו, מִפֹּה *hinc*, *inde*. פְּנִימָה, מִבַּיִת, מִבֵּית *intra*, *intrinsecus*. חוּץ *extra*. מִמַּעַל, מֵעָלָה, מִלְמַעְלָה *desuper*

ſuper. מַטָּה , מִתַּחַת , תַּחַת *infra*. פָּנִים *ante*. אָחוֹר *retro*.

II. Temporis.

מָתַי *quando*? עַתָּה , נָא *nunc*. אֲזַי , אָז *tunc*. יוֹמָם *die*. לַיְלָה *nocte*. בֹּקֶר *mane*. צָהֳרַיִם *meridie*; עֶרֶב *veſpere*. מָחָר *cras*; תְּמוֹל , אֶתְמוֹל *beri*. שִׁלְשׁוֹם *nudius tertius*. זֶה *jam*. טֶרֶם *antequam*. עַד־כִּי , עַד־אֲשֶׁר , עַד־אִם , עַד *donec*. פֶּתַע פִּתְאֹם *ſtatim*. מְהֵרָה , מַהֵר *cito*. תָּמִיד *ſemper*. עוֹד *adbuc*, *ultra*.

II. Interrogationis, affirmationis, negationis &c.

הַאִם , אִם *numquid*? אֵיכָה , אֵיךְ *quomodo*? מַדּוּעַ , לָמָּה *cur*? כֵּן *ſic*, אוּלָם , אָכֵן , אַךְ , אָמְנָם , אָמְנָה *ſane*, *vere*. לֹא , בַּל , אַיִן , אֵין ; *non*; אַל *ne*; פֶּן *ne forte*. אוּלַי *forſitan*. רֵיקָם , רִיק *inaniter*. חִנָּם , שָׁוְא *fruſtra*, *gratis*. יַחְדָּו *una*, *pariter*. לְבַד , *ſeorſum*. רַק , אַךְ *tantum*:

IV. Intensionis, remissionis, similitudinis.

יוֹתֵר *amplius*. מְאֹד *valde*. רַב , הַרְבֵּה *multum*. אַף־כִּי *quanto magis*. Prov. XI. 31. aut *quanto minus*. I. Reg. VIII. 27. אַט *placide*. מְעַט *parum*. כִּמְעַט , כְּאַיִן *fere*. כֹּה , כָּכָה , כֵּן *ita*. כְּמוֹ־כֵן *similiter*. כְּמוֹ *sicut*.

PRAEPOSITIONES

I. Loci.

אֵצֶל *apud*. לִפְנֵי , נֹכַח , עֻמַּת , נֶגֶד , מוּל *coram*. בֵּין *inter*. עֵבֶר *cis*, & *trans* pro loci & loquentis ratione: at fere pro *cis* usurpatur בְּעֵבֶר; pro *trans* vero מֵעֵבֶר. הָלְאָה *ultra*. סָבִיב *circum*. אַחַר, אַחֲרֵי *post*. מִן , מִנִּי , מִנֵּי *a*, *de*. עַד *ad*, *usque ad*. אֶל *ad*.

II. Caussae.

בִּגְלַל , בַּעֲבוּר , לְמַעַן , עַל *propter*. בְּעַד , לְפִי , כְּפִי *secundum*. תַּחַת , חֵלֶף *pro*.

III.

III. Conjunctionis, & separationis.

עִם , אֶל , עַל *cum, in, juxta ;* אֵת *cum.* בְּלִי , מִבְּלִי *sine* . בִּלְתִּי , בִּלְעֲדֵי , זוּלָת , לְבַד , מִלְּבַד *praeter* .

CONJUNCTIONES.

אַף , גַּם *etiam.* אוֹ *aut.* אִם *si.* כִּי *quia.* כִּי־אִם *sed, quod si, nisi.* לוּלֵי *nisi.* לוּ *si, ne forte, forsan.* אַךְ *tantum, sed, sane, forsan.* רַק *tantum, sane.* אֲבָל *certe.* אוּלָם *vere, veruntamen.* עֵקֶב , יַעַן־אֲשֶׁר , יַעַן , עֵקֶב־אֲשֶׁר *eo quod.* עַל־כֵּן , לָכֵן *idcirco.*

INTERJECTIONES.

בִּי , נָא , אָנָּא *quaeso.* אוֹי , אַלְלַי *vae.* הוֹי , אֲהָהּ , הֶהָ , אוֹי , הוֹי , אוֹיָה *heu, vae.* הָהּ *ah.* הוֹ *o, heus.* הָבָה *eja.* הֶאָח *euge.* לוּ , אַחֲלַי *utinam.* חָלִילָה *absit, avertat Deus.* אָמֵן *fiat, ratum sit.*

De

De affixis Adverbiorum, & Praepositionum.

Et suffixa sibi adsciscunt Adverbia, Partes
Nec non praepositae: *Puncta & diversa sequuntur*.

Adverbiis, quoque, & Praepositionibus suffixa, partim quae Nominibus; partim quae Verbis, apponuntur: Punctorum autem mutatio siqua contingit, fere est ut nominum. Nos aliquot, tantum, ut cognoscantur eorum usus, ex alterutrisque afferemus.

§. I.

Adverbia cum affixis.

(1) *A Verbis* נִי ; נִּי , הִנֵּה *sibi mutua poscit*
עוֹד , *atque* אֵין ; (2) *tantum* נִי *ex bis*, *simul* הוּ *accipit* חָנֵּה,
Atque כְּמוֹ ; * *reliqua* (3. *haud secus* אַיֵּה) *a nomine sumunt*.

EXEM-

E X E M P L A.

(1) עוד *adbuc* mutuatur a Verbis suffixa ני , נו , ֶנּה ; ut עוֹדֶנִּי vel עוֹדִי *adbuc ego* , עוֹדֶנּוּ *adbuc is* , עוֹדֶנָּה *adbuc ea*.

* Reliqua affixa sumit a nominibus, ut עוֹדְךָ *adbuc tu* Masc. עוֹדֵךְ *adbuc tu* fem. עוֹדֵינוּ *adbuc nos* ; עוֹדְכֶם *adbuc vos* masc. עוֹדְכֶן *adbuc vos* fem. עוֹדָם *adbuc illi* ; עוֹדָן *adbuc illae*.

Sic etiam אַיִן vel אֵין *non* ; ut אֵינִי vel אֵינֶנִּי *non ego* ; אֵינֶנּוּ vel אֵינוֹ *non ille* ; אֵינֶנָּה vel אֵינָהּ *non illa*.

* Reliqua sunt ipsa nominum affixa ; ut אֵינְךָ *non tu* masc. אֵינֵךְ *non tu* fem. אֵינֵנוּ *non nos* ; אֵינָם vel אֵינָמוֹ ; *non illi*. &c.

(2) הִנֵּה *ecce* ex affixis Verborum ני tantum sumit , & הו , abjicitque terminationem ה. ut הִנֵּנִי vel הִנְנִי vel הִנֶּנִּי *ecce ego* ; הִנֵּהוּ vel הִנּוֹ *ecce ille*.

* Reliqua ex affixis nominum ; ut הִנָּהּ *ecce illa* &c. eadem ratione, ut עוד.

Eadem affixa sumit כְּמוֹ *sicut* ; mutat tantum in (ְ) punctum Sceva , quod cum

cum affixis constructis retinet ; ut כָּמוֹנִי *sicut ego* ; כָּמוֹהוּ *sicut ille* ; כָּמוֹהָ *sicut illa* ; כָּמוֹךָ *sicut tu* &c. כָּמוֹהֶם *sicut illi* &c. כָּמוֹכֶם *sicut vos* &c.

(3) אַיֵּה *ubi ?* solum affixa nominum adsciscit , deponitque terminationem ה. ut אַיִּי *ubi ego ?* אַיּוֹ *ubi ille ?* אַיֶּהּ vel אַיֶּכָּה *ubi tu ?* &c.

§. II.

Praepositiones cum affixis .

אֶל , עַל , עַד, אַחֲרֵי , *nomen quae affixa reposcit*
Plurali in numero, affectant; quibus adjice תַּחַת .

E X E M P L A.

אֶל *ad*, עַל *super* , *&* עַד *usque ad*, more pluralium nominum capiunt affixa ; mutant praeterea breve punctum in longum analogum ; ut אֵלַי *ad me* , אֵלֶיךָ *ad te* , אֵלָיו *ad eum* &c. sic עָלַי *super me* , עָלָיו *super eum* &c. Sed cum affixis constructis mutant punctum breve in brevis-

vissimum ; ut אֲלֵיהֶם *ad eos*, עֲלֵיכֶם *super vos* &c.

Ita prorsus עַד ; ut עָדַי *usque ad me*, עָדֶיהָ *usque ad eam*.

Verum אַחֲרֵי *post* eadem affixa sumit sine mutatione punctorum , abjecta tantum terminatione (ֵי) ; ut אַחֲרֶיךָ *post te*. &c.

תַּחַת *sub*, vel *pro* recipit etiam affixa pluralium nominum cum mutatione ultimi (ַ) in Sceva ; ut תַּחְתַּי *sub me* &c. sed invenitur quoque. תַּחְתֵּנִי *sub me* &c. & תַּחְתָּם *pro eis*.

Sequentes praepositiones affixa aeque ac nomen singulare recipiunt , eamque subeunt punctorum mutationem , quam prae se ferunt exempla .

עִם *cum*, עִמִּי *mecum* ; עִמְּךָ *tecum* &c. dicitur etiam עִמָּדִי *mecum*.

אֵת *cum*, אִתִּי *mecum* ; אִתְּךָ *tecum* &c.

אֵצֶל *apud*, אֶצְלִי *apud me* &c.

נֶגֶד , *coram*, נֶגְדִּי *coram me* &c.

בִּלְתִּי *praeter* abjicit (ִי) ; בִּלְתִּי *praeter me* ; בִּלְתְּךָ *praeter te* ; neque cum aliis affixis invenitur .

בַּעֲבוּר *propter*, בַּעֲבוּרִי *propter me* ; בַּעֲבוּרוֹ *propter eum* &c.

Ve-

Verum בֵּין *inter* nonnulla etiam, quae nomen plural. affixa recipit; ut בֵּינִי *inter me*; בֵּינְךָ vel בֵּינֶיךָ *inter te*; בֵּינוֹ *inter eum*; בֵּינֵינוּ vel בֵּינֹתֵינוּ *inter nos*; בֵּינֵיכֶם *inter vos*; בֵּינֵיהֶם vel בֵּינוֹתָם *inter eos*.

בְּעַד *pro*, בַּעֲדִי vel בַּעֲדֵנִי *pro me*; בַּעֲדֵינוּ *pro nobis*: cetera, ut nomen num. singularis.

לְמַעַן *propter*, לְמַעֲנִי *propter me*, sic cetera, ut nomen singulare: a Verbo autem habet tantum הוּ; ut לְמַעֲנֵהוּ *propter eum*.

Denique praefixum בְּ *in*, quod praepositionis loco in oratione adhibetur, affixa fere ut nomen singulare recipit, בִּי *in me*; בְּךָ *in te* masc. בָּךְ *in te* fem. בּוֹ *in eo*, בָּהּ *in ea*, בָּנוּ *in nobis*, בָּכֶם *in vobis*.

CA-

CAPVT V.

De investigatione Radicis sive Thematis.

Litterae Radicales.

גט חָסֶד & וַעַף & קֵצֶר *Thema semper abibunt*,

Litterae Serviles,

מֹשֶׁה, וְכָלֵב, אֵיתָן Serviles *inter oberrant*.

MONITVM.

In qua vocum parte litterae *Serviles* fiant *Radicales*.

שְׁאַבַל *in media, aut extrema voce:* מוֹכָה

In media: at חַוִי. *quit Radicalis ubique*

Vim gerere; utrum sit, tentando extunditur, an non.

In vocibus Hebraicis, quae versiculis tum superioribus, tum his postremis continentur, litterae tantum spectandae sunt. Itaque in priore versiculo *Radicales* litterae, in altero *Serviles* recensentur: nec secus accipiendae sunt voculae his tribus postremis versibus consignatae. שְׁאֶבַל enim quatuor *Serviles* complectitur, quae in media, aut extrema dictione si occurrant, vicem Radicalium gerunt: eaedem tamen solent in principio quoque dictionis *Radicales* fieri. Porro in voce מְנֻכַּת *Serviles* quatuor comprehenduntur, quae in media dictione *Radicales* evadunt: at vel initio nonnunquam, aut fine vocum pro Radicalibus habendae sunt. Denique tres *Serviles* in voce יָהּ tum initio, tum medio, tum fine dictionis fieri *Radicales* possunt. Vtrum autem cum hae, tum reliquae *Serviles* non in locis hic certo definitis positae, sint *Radicales* nec ne, id vero est, de quo tentando inquiratur necesse est.

Re

Regulae investigandae Radicis.

I. *Ut pateat Radix*, Serviles *abjice primum:*
Praesto est actutum; tria si tum elementa supersint.

Vt Radix vocis cujuspiam inveniatur, removendae ab ea sunt *Serviles* litterae; quibus exactis, si tres *Radicales* supersint, hae Radicem constituent.

Sic אֶפְקוֹד a Radice פָּקַד ortum ducere patet, abjectis nimirum Servilibus א, & ו.

II. *Si duo tunc superent*, (1) Nun; *vel* Jod *adjice eorum*
Principio; (2) *aut medium* Vau *occupet;* (3) *ultima vel se*
He *locet*, (4) *aut geminet se se altera littera demum.*

Si vero, Servilibus summotis, duae tantum Radicales superent, hoc pacto Radix exsistet:

(1) Vel enim earum principio נ, aut

(ו) additur : sic אִגֵּשׁ derivatur a Radice נָגַשׁ ; הִצִּיב *statuit* a Radice יָצַב .

Adverte , duobus Verbis יִקַּח , & יִלַּע adjiciendum esse ל ; nam prius est a Radice לָקַח *accepit* , alterum est ab inusitato לָעַע *commoluit* .

(2) Vel inter eas interjiciendum est ו : ita קָמָה proficiscitur a Radice קוּם : at aliquando interponendum est (י) sic זָרָה est a Radice זִיר *fluere* .

(3) Vel earum fini littera ה admovenda est: sic גָּלוּ gignitur a Radice גָּלָה.

(4) Vel denique altera earum est geminanda : ita מְסִבָּה ortum ducit a Radice סָבַב .

III. *Littera si , abjectis* Servilibus , *una superſit* ,
Nun *sibi praeponat* , *aut* Jod ; He *pone sequatur* .

Cum autem una Radicalis post abjectas Serviles remanet , tunc illi נ , aut (י) praeponendum est , ה vero suffigendum : sic יַךְ progignitur a Radice נָכָה ; & בְּהוֹרָתוֹ a Radice יָרָה .

IV.

IV. *Si demum abnorme, implexumque quid ingruat, usus*
Expedit, & cunctis potior sollertia rebus.

Plures voces in Hebraicis Bibliis occurrunt, quarum forma cum sit prorsus anomala; earum Radix per superiores regulas haud facile eruitur; at usu tamen discitur. At quisquis haec ipsa Rudimenta sollerter pervolutaverit, pluscula in iis sparsim inveniet, unde vel harum vocum Radicibus extricandis aditus aperitur.

C A P V T VI.

De Syntaxi Hebraica.

§. I.

De Nominum Conſtructione. Subſtantiva, & Adjectiva.

(1) *Stat* Subſtantivo *quaevis* Adjuncta *praeire;*
(2) *Quae Genus, aut Numerum male jungere ſaepe notabis*
Tum ſe ſe inter; (3) *tum Verbis adjecta regendis:*
(4) *Ingeminans vox res partit;* (5) *minuitque, vel auget.*

E X E M P L A.

(1) Nomen Subſtantivum uſque praeponitur Adjectivo, Participio, aut Pronomini; ſic בֵּן חָכָם *Filius ſapiens*. Prov. X. 1. Saepe tamen adjectivum praeponitur ſubſtantivo: quod non pauca indicant Scripturarum exempla.

(2)

(2) Adjectivum interdum Genere, aut Numero dissentit a Substantivo, ut אֲדֹנִים קָשֶׁה *Dominatores durus*. Is. XIX. 4. Idque apud Latinos quandoque invenias, ut *insperanti nobis* apud Catul. CIV. *nobis merenti*, in ult. Eleg. Tib. & *praesente nobis* apud Terent. Eun.

(3) Sic etiam non raro nomen plurale adjicitur Verbo singulari: id autem fere fit vel ob rei praestantiam, ut Prov. IX. 1. חָכְמוֹת בָּנְתָה *Sapientiae aedificavit sibi domum*; vel ob distributionem, ut Num. XXXII. 25. וַיֹּאמֶר בְּנֵי גָד *& dixit filii Gad*, h. e. *unusquisque filiorum Gad.*

(4) Verum frequentius distributio per ejusdem vocis iterationes designatur, ut Is. LVIII. 2. *& me* יוֹם יוֹם *die die quaerunt*, h. e. *in singulos dies.*

(5) Vocis etiam geminatione augetur res, vel minuitur gradu, quem dicunt Superlativum; ut רַע רַע *malus malus*, h. e. *pessimus*; הַנַּעַר נַעַר *ipse puer puer*, h. e. *puerulus*. Quod si ter vox eadem repetatur, major adhuc orationis vis designatur, ut Jer. VII. 3. *Terra, terra, terra audi sermonem Domini*, hoc est, *Terra omnium praestantissima!*

Adverbium aliquando pro adjectivo usurpatur; ut דָּם חִנָּם *sanguis immerito*, h. e. *sanguis innocens*.

APPENDIX I.

I. Cum duo substantiva vel diversae, vel ejusdem inter se significationis copulantur: eorum alterum vicem gerit adjectivi. Genes. I. 26. *Faciamus hominem ad imaginem*, *&* *similitudinem nostram*, h. e. *simillimam*.

II. Saepe substantivum adjectivi locum subit Ps. XXX. 6. *Ecce palmos posuisti dies meos*, Vulg. optime *mensurabiles*. Et ad Cor. II. 21. *peccatum* pro *peccatore* accipitur.

III. Ex duobus substantivis, quorum aliud alio regitur, modo prius, modo quod sequitur, quandoque utrumvis vim in se gerit adjectivi. Gen. VI. 22. *mutationes vestium* pro *mutatoriis*: ubi scite admodum Vulg. *binae, stolae*. *Vir belli*, pro *bellatore*. Ad Ephes. IV. 24. *justitia* *&* *sanctitas veritatis*, h. e. *vera non fucata sanctitas*. Hujusmodi exempla in Scripturis implent utramque paginam.

IV. Particularum ב, ל, מ, מִן cum sub-

substantivo conjunctio innuit identidem adjectivum. Ps. xxix. 4. *vox Domini in virtute . . in magnificentia*, h. e. *potens*, & *magnifica*. Matth. xxii. 16. *viam Domini in veritate doces*, nempe *veram*. Ita passim inscribuntur Psalmi *ad confessionem*, *ad docendum* &c.

V. Non raro ex substantivo commode elicitur suppressum adjectivum & contra. Cant. v. 9. *Quid dilectus tuus* מִדּוֹד *prae dilecto* nim. *alio dilecto*. Gen. xxv. 30. *Da mihi de rufo, rufo isto*: ubi egregie Vulg. *de coctione ista rufa*.

APPENDIX II.

De numerorum Hebraicorum permutatione pauca omnino sunt, quae a Grammaticis traduntur, eaque fortasse digna quae praetermitterentur; sed ne sacrorum voluminum lectores aliquo offendant, satis duximus delibanda.

I. Minoris numeri in majorem sive pluralem: & hujusce in illum; non rara apud Hebraeos est permutatio. Hoc tamen discrimine: ut prior ille collectam aliquando multitudinem designet: hic

hic vero rei magnitudinem & excellentiam, qua de agit, amplificet. Duplex exemplum duplicem propositam rem comprobat. Genes. III. 8. *Abscondit se Adam, & uxor ejus . . . . . . in medio* עֵץ *ligni*, nimirum *in medio arborum Paradisi*. Et ibid. XIX. 11. *Et eos qui foris sunt percusserunt* (Angeli) סַנְוֵרִים *caecitatibus*, h. e. *densissima caecitate*.

His, si grave non est, appositum velis quod habet Apost. Heb. IX. 23. *Necesse est ergo . . . . ipsa caelestia* κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας, *melioribus hostiis quam istis mundari*, scilicet *praestantiori hostia*, Christo nempe in Crucem pro nobis acto.

Huc referas nomina אֱלֹהַ, בַּעַל & אָדוֹן sive ob personae majestatem, sive quod id est linguae ingenium plurali numero saepissime adhibita: exemplis, quod passim se praebent, abstinendum.

Pluralem numerum pro singulari, ex solo linguae usu in N.T. admissum (licet alicubi non desit emphasis) invenias. Id in voce σάββατα liceat cernere. Plurale itidem ad significandum unum e multis eaedem N. T. litterae passim objiciunt. Matth. XXVI. 8. *discipuli indignati* tradunt

duntur &c. cum unum dumtaxat unguenti effusio momorderit, & ibid. XXVII. 44. latrones maledicta in Christum ingessisse referuntur, cum unus illa profuderit.

Regimen.

(1) *Participijs* Regimen *praescribitur*, (2) *adjunctisque;*
(3) *Et substantivis certa ratione, modoque.*
(4) *Syntaxin sequitur nonnunquam Hebraea Latinam*
Prisci aevi; pervulgata ut rem tactio *Plauti.*

E X E M P L A.

(1) Participia activa servant Regiminis regulam; ut מְשַׂמְּחֵי לֵב *laetificantes cor.* Ps. XIX. 9.

(2) Adjectiva, quae Latinorum more regerent auferendi casum, Regiminis etiam modum usurpant apud Hebraeos; ut חֲגֻרַת שָׂק *accincta sacco*. Joel. I. 8.

(3) Substantivum obnoxium solet esse Regimini, cum vox consequitur, cujus ini-

ſinitium ſit littera quaepiam in dictione שִׁבְּלֵם comprehenſa ; ut מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל *locus*, *in quo cadet*, pro מָקוֹם Eccl. XI. 3. הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ *Montes in Gelboe*, pro הָרִים &c. II. Samuel. I. 21.

Ad Regimen quoque pertinet constructio Subſtantivi pro Adjectivo adhibiti ; ut אַדְמַת קֹדֶשׁ *Terra Sanctitatis*, h. e. *ſancta*. Ex. III. 5.

Huc etiam refertur ea loquendi ratio, qua nomen *Deus* ad rerum praeſtantiam ſignificandam adhibetur ; ut אַרְזֵי אֵל *cedri Dei*, hoc eſt *proceriſſimae*, Pſ. LXXX. 11. tum ea, qua ſumitur abſtractum pro concreto ; ut אַשְׁרֵי הָאִישׁ *beatitudines viri*, hoc eſt *beatus vir*. Pſ. I. 1.

(4) Nonnunquam nomen verbale pro Genitivo regit ſui Verbi caſum ; ut דֵּעָה אֶת־יְהוָֹה *cognitio Dominum*, hoc eſt *Domini*. Iſ. XI. 9.

APPENDIX.

Quoniam, qui idiotiſmi in Hebraeorum nominum regimine paſſim occurrunt, ii quidem magna ex parte & Latinam,

&

& Graecam aliquando syntaxin imitantur: idcirco ne actum toties agere, cum inter Hebraica potissimum versemur, videamur: peculiares tantum, quos voces אִישׁ, אֱנוֹשׁ *vir*, בַּעַל *Dominus*, בֵּן *filius*, & בַּיִת *domus* dant, persequemur.

Itaque 1. nusquam non se objiciunt hujusmodi locutiones *vir belli*, *sanguinum*, *dolorum*, *mortis*, *rixae*, *Dei* &c. pro *bellicoso*, *sanguinolento*, *doloribus confecto*, *reo mortis*, *rixoso*, *interiore Deo afflato*. &c. 2. *Domina Pythonis*, *Domini foederis Abram* Genes. XIV. 13. *Domini excelsorum*, *Dominus dissipationum*: pro *Pythonissa*, pro iis, qui cum Abram foedus iniverant, *incolis*, *prodigis* &c. 3. *cornu filius olei* est *clivus uberrimus*, *filius mortis*, est *illa dignus*. *Agnus* .... *filius anni* pro eo, qui annum non excesserit; *filii populi mei* h. e. *cives*. *Filia Sion*, *filia Jerusalem*, pro *incolis*. Matth. IX. 15. *filii sponsi* sunt illius familiares. *Filiae Cantici* aures sunt illud excipientes; 4. denique *domus servitutis* est locus, in quo Israelitae servitio pressi ingemebant. *Domus ani-*

mae apud Isai. III. 21. sunt pyxides olfactoriae &c:

Ex duobus substantivis, quorum alterum in regimine est: unum aliquando abundat, ut posterioris dumtaxat significatio sit attendenda. Hujusmodi sexcenta se praebent exempla, in *facies*, ut *facies abyssi* nempe *abyssus*. In *os*, ut *in ore gladii* pro *gladio*. In *filius*, ut *filii hominum* pro *hominibus*. In *nomen* ut *nomen Dei Jacob* pro *Deus Jacob*. In *manus*, *medium*, *verbum*, *vox*, *dies* &c.

Aliquando modo quod regit; modo quod regitur, deficit. Hujusmodi defectum sive ellipsin in utroque Testamento liceat agnoscere in certis quibusdam vocibus, cujusmodi sunt *vir*, *Domus*, *pater*, *mater*, *filius*, *frater*, *uxor* &c. Vt *cognatio nostra est* Ruth. III.2. scil. *vir cognationis nostrae*. Εἰς ἅδου *in inferni* sup. οἶκον domum. Ita *ex ea quae fuit Vriae*. *Jacobus Zebedei*, *Maria Jacobi*, *Judas Simonis*: *uxorem*, *filium*, *matrem*, *fratrem* &c. subauditum innuunt.

Ellipsis vocis *filii*, ut id obiter moneam, perpetua est in Genealogia Christi Luc. III. 23. nisi quod, *qui fuit*

fuit Heli v. 23. ſubintellectum habet *generum*, ut ſit *qui fuit gener Heli*: non enim Joſeph, ſed Mariae hic texitur genus. Et v. 38. in illo *Adam qui fuit Dei*, neceſſario ſubauditur *creatura*, ut ſit, *qui fuit creatura Dei*.

Relativa, & Suffixa.

(1) *Saepe Relativum deeſt*; (2) *ac Suffixa redundant*.

E X E M P L A.

(1) Relativum אֲשֶׁר *qui*, *quae*, *quod* nonnunquam omittitur; ut *populus* לֹא־יָדַעְתִּי *non cognovi*, hoc eſt quem non cognovi, *ſervivit mihi*. Pſ. XVIII. 44. Aliquando cum Relativum, tum ſubſtantivum antecedens deſiderantur; ut *afferetis Arcam Domini Dei Iſrael* אֶל־הֲכִינוֹתִי לוֹ *ad paravi ei*, hoc eſt *ad* locum, quem *paravi ei*. I. Paral. XV. 12.

At interdum particula שָׁם *ibi* additur ſupervacue poſt Relativum, quod locum refert: ut *eruam eas ex omnibus locis*, אֲשֶׁר־נָפֹצוּ שָׁם *quibus diſperſae fuerunt illic*. Ezech.

Ezech. XXXIV. 12.

(2) Saepe post Relativum Suffixum etiam additur, quod redundat; ut *sicut gluma*, אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ *quam projicit eam ventus*. Ps. I. 4.

Itidemque affixum redundat post aliud nomen; ut יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ *Domini in Caelo (est) sedes ejus*. Ps. XI.

Adhibentur vero affixa pro reciprocis, quibus Hebraei carent; ut *fecerunt sibi conflatile* מִכַּסְפָּם *ex argento eorum*, h. e. *suo*. Os. XIII. 2.

Atque hic abs re non erit adnotare, Pronomina eleganter dandi casu tum nominibus, tum Verbis addi. Sic Os. VIII. 9. פֶּרֶא בּוֹדֵד לוֹ *onager solitarius sibi*: & Gen. XXII. 2. לֶךְ־לְךָ *vade tibi*.

Comparationes.

(1) *Quas praefert res affirmat, dum comparat Heber,*
Deteriusque negat; (2) *verba aut graviora cooptat*;

EXEM-

E X E M P L A.

(1) In Comparationibus rem, quam praeferunt, affirmant Hebraei, alteram negant: ut *misericordiam volo*, וְלֹא־זָבַח *& non sacrificium*. Os. VI. 6. h. e. *magis misericordiam volo, quam Sacrificium.*

(2) Vel vehementius adhibent verbum; ut *& dilexi Jacob, Hesau autem* שָׂנֵאתִי *odio habui*, h. e. *magis Jacob dilexi, quam Hesau*. Malac. I. 2.

Vel usurpant vocem *omnis* pro *summo*, aut *praestantissimo*; ut *verumtamen* כָּל־הֶבֶל omnis vanitas *omnis homo vivens*, h. e. *summa vanitas*. Psalm. XXXIX. 6. *Deum time, & mandata ejus serva, nam hoc est* כָּל־הָאָדָם *omnis homo*, h. e. *praestantissimus homo*. Eccl. XII. 13.

Omittitur aliquando particula comparativa; ut צוּף דְּבַשׁ favus mellis *verba composita*, h. e. *ceu favus*.

§. *II.*

De Conſtructione Verborum .

I. [1] *Res Verbum regit & perſonas more Latino ;*

[2] *Particulis vel praepoſitis* Beth , Lamed , אֶל , עַל , אֵת .

E X E M P L A .

(1) Hebraea Verba res , & perſonas regunt , vel more Latinorum ſine particulis ; ut *extolle contente* קוֹלֵךְ *vocem tuam*. Iſ. XL. 9.

(2) Vel cum particulis ב , ל , אֶל , עַל , אֵת ; ut *apprehende* בַּמּוּסָר *diſciplinam*. Prov. IV. 13. & *vocate* לַמְקוֹנְנוֹת *lamentatrices*. Jerem. IX. 16. & *arceſſivit* אֶל אִישָׁהּ *virum ſuum*. II. Reg. IV. 22. & *dilexit* עַל־מְאַהֲבֶיהָ *amatores ſuos* . Ezechiel. XXIII. 5. כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ *honora patrem tuum*. Exod. XX. 12.

Haec particula אֵת invenitur etiam cum Nominativo Verbi Paſſivi ; ut יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ *dividetur terra*. Num. XXVI. 55.

55. quod alibi adnotavimus. Aliquando vel cum Nominativo, quo Verbum regitur Activum, aut Neutrum, etsi raro, occurrit; ut וּבָא הָאֲרִי וְאֶת־הַדּוֹב *&* *venit leo & ursus*. I. Sam. XVII. 34.

Interdum particula ל infinito post aliud Verbum adjungitur; ut וְאַל־תִּתְאָו לִהְיוֹת אִתָּם *neque aveas esse cum illis*. Prov. XXIV. 1.

II. (1) *Ipsa quoque aut Numero discordant nomine Verba,*
Aut Genere; (2) Inque vicem usurpantur Tempora passim.

E X E M P L A.

(1) Ipsa Verba diffident a nomine interdum; vel numero; ut חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ־בָהּ *animal tuum habitabunt in ea*: Ps. LXVIII. 11. & יְהִי מְאוֹרֹת *sit luminaria*; Gen. I. 14. vel Genere; ut הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ *attulit ancilla tua*, pro הֵבִיאָה. I. Sam. XXV. 27.

(2) Temporum, & Modorum Enallage frequens est; alius enim adhibetur pro alio. Sic Praeteritum pro Futuro, & contra, etiam sine ו *conversivo*, vel pro praesente; id quod passim occurrit.

 Infi-

Infinitus etiam ufurpatur pro praeterito, ut Pfalm. VIII. 2. תְּנָה *ponere* , pro *pofuifti* ; vel pro Futuro, ut Levit. VI. 7. הַקְרֵב *offerre*, pro *offerent* &c.

Temporum autem fequentium fignificatio faepe determinatur per Tempus praecedens : Sic If. VI. 2. Futura יְעוֹפֵף & יְכַסֶּה exponenda funt *volabant* (*Seraphim*) & *tegebant*; nam Benoni praecedit , שְׂרָפִים עוֹמְדִים *Seraphim ftantes*.

Tertia perfona Verborum , quum nullo regitur Nominativo , effertur impersonaliter ; ut וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא *& dicetur in die illa*. If. XXV. 9.

§. *III.*

De Conftructione Dictionis.

Particulae negantes.

(1) *Particulas Verbis temere ne junge negantes:*

(2) אַל *autem admoveas*, *&* פֶּן ne forte *Futuro*.

(3) אִם fi *faepe negat*, *cum quis juranda profatur*.

EXEM-

E X E M P L A.

(1) Particulae לֹא, אֵין, בְּלִי, בַּל, בִּלְתִּי *non*, certis Verborum Temporibus, modisque junguntur. לֹא praeponitur Temporibus cunctis, Modisque, Imperativo excepto; אֵין vero Participio; ut תֶּבֶן אֵין נִתָּן *palea non data*. Exod. V. 16.

Hic adnotare ex usu est, negationes לֹא atque אֵין praepositas voci כֹּל *omnis* exponendas esse *nullus*; ut לֹא יִקַּח הַכֹּל *non sumet omnia*, hoc est *nulla* sive *nihil sumet*, Ps. XLIX. 18.

Reliquae tres particulae praeterito, & futuro conjunguntur.

(2) Praeponuntur quoque futuro tum אַל *ne* particula dehortandi, & deprecandi; ut אַל תְּיַגַּע *ne fatiges*. Jos. VII. 3. tum פֶּן *ne forte*, פֶּן־יִשְׁלַח *ne forte extendat*. Gen. III. 22.

Porro negatio antecedentis sententiae, saepe ad sequentem extenditur; ut *non recessit retro cor nostrum* וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ & *declinavit gressus noster a viis tuis*, h. e. *& non declinavit*. Ps. XLIV. 19.

(3) אִם *si* est particula conditionalis;

quae tamen in juramentis adhibita saepe negat; ut *vivit Dominus* אם si *erit ros*, *vel pluvia*, h. e. *non erit ros*, *neque pluvia*. I. Reg. XVII. 1.

In ejusmodi autem jurandi formulis saepe per Aposiopesin subauditur *peream*, *dispeream*, aut quid simile, ut Latinis mos est; nam hujusmodi verbis abhorrent Hebraei; ut *quibus juravi in ira mea* אם־ si *introibunt in requiem meam*, hoc est *dispeream*, *si introibunt* &c. Psal. XCV. 11.

Praepositiones.

(1) אֶל ad, in, ex, cum, *usurpat*; [2] *quae & sibi vindicat* אֵת cum, Per *quoque*, & adversum; [3] עַל *eadem non respuit*; [4] *ac* בְּ. [5] מִן *cum Infinito vim servat saepe negandi*.

E X E M P L A.

[1] Praepositio אֶל *ad* usurpatur etiam pro *in*, *cum*, *ex*, *super*; ut *sepelite me* אֶל־ cum *patribus meis* אֶל־ in *spelunca*. Gen.

Gen. XLIX. 29. *Tu exaudies* אֶל־מְקוֹם *e loco habitationis tuae*. I. Reg. 30. *Consilia, quae cogitavit Dominus* אֶל־אֱדוֹם *super Edom*. Jerem. XLIX. 20.

[2] Particula אֶת, quae communiter accusandi casum designat, adhibetur quoque pro *ab*, *ex*, *cum*, *ad*, *adversum*, *per*; ut *Confractus sum* אֶת־לִבָּם *a corde eorum*. Ezech. VI. 9. *Aedificavit* אֶת־הָאֲבָנִים ex lapidibus *altare*. I. Reg. XVIII. 32. אֶת־מִי cum quo *inivit consilium*? Is. XL. 14. *Accessit David* אֶת־הָעָם *ad populum*. I. Samuel. XXX. 21. *In tempore angustiae* אֶת־הָאֹיֵב *adversus inimicum*. Jerem. XV. 11. *Possedi hominem* אֶת־יְהוָה *per Deum*. Gen. IV. 1. item pro dandi casu; ut אֶת־מִי cui *annuntiasti?* Job. XXV. 4.

Aliquando significat pronomen *hic*; ut *Nonne* אֶת־הַדְּבָרִים *haec* (*sunt*) *verba*? Zac. VII. 7.

[3] Praepositio עַל *super* accipitur item pro *apud*, *adversum*, *ad*, *cum*, *in*, *pro*, *ob*, *eo quod*, *coram*, *ab*; ut *Spiritus Dei incubabat* עַל־פְּנֵי super faciem *aquarum*. Gen. I. 2. *Castrametantes* עַל־הַיָּם *juxta mare*. Ex. XIV. 9. *Murmuraverunt* עַל־מֹשֶׁה *contra Mosen*. Num. XIV. 2. *Ascendit*

עַל־ ad *tonſores ovium ſuarum*. Geneſ. XXXVIII. 12. *Non poſuit eos* אֶל־צֹאן cum grege *Laban*. Gen. XXX. 40. *Pones ea* עַל־סַל in caniſtro *uno*. Ex. XXIX. 3. *Offeret* עַל־ pro *peccato ſuo*. Lev. IV. 3. עַל־הַר propter montem *Sion*. Thren.V. 18. עַל eo quod *non iniquitatem fecerit*. Iſ. LIII. 9. עַל־אֲדוֹן coram Domino *univerſae terrae*. Zach. VI. 5. *Vna* עַל־שְׂמֹאלָהּ *a ſiniſtra illius*. Zach. IV. 3.

[4] Praefixum בְּ *in* ſumitur itidem pro *ex*, *de*, *ad*, *cum*, *ob*, *ſuper*, *contra*, *per*; ut *Fecit labrum aeneum*. . . . בְּמַרְאֹת e ſpeculis *excubantium mulierum*. Exod. XXXVIII. 8. *Quod supereſt* בַּבָּשָׂר de carne . . . . *igni combureti*s. Levit. VIII. 32. בֵּאלֹהֶיךָ ad Deum tuum *reverteris*. Oſ. XII. 7. *Etiam* בָּנוּ nobiſcum *locutus eſt* (*Dominus*.) Numer. XII. 2. *Serviam tibi ſeptem annis* בְּרָחֵל *ob Rachel*. Gen. XXIX. 18. *Onus* בַּעְרָב *ſuper Harabiam*. Iſ. XXI. 13. *Manus ejus* בַּכֹּל *contra omnes*. Gen. XVI. 12. *Jurate mibi* בַּיהוָה *per Dominum*. Joſ. II. 12.

[5] Particula מִן praefixa Infinito, cum quo conſtituit Gerundium in *do*, ut alibi diximus, fere exponitur per negatio-

nem

nem: *Me spreverunt* מִמְּלֹךְ a regnando [h. e. *ne regnem*] *super eos*. I. Sam. VIII. 7.

Nec secus videtur aliquando exponenda vel praefixa nominibus; ut *Vastata est* [*Tyrus*] מִבַּיִת מִבּוֹא *ne* (*sit*) *domus*, *ne introeatur*. Is. XXIII. 1.

Particula conjunctiva, causalis, & similitudinis.

[1] Nam, sed, uti, idcirco, ergo, aut
fert Vau copula vocum.
(2) כִּי quia, sed, tantum, ut, quando,
etsi, (3) *Infinitumque*
Designat. (4) כְּ velut, postquam,
vel quando *reponit*.

EXEMPLA.

(1) Particula conjunctiva וְ *&* fungitur etiam vicem conjunctionum *nam*, *sed*, *uti*, *idcirco*, *ergo*, *vel*; ut *Ecce tu iratus es*, וַנֶּחֱטָא *nam peccavimus*. Is. LXIV. 5. *An proferemus verbum ad te? aegre feres*: וַעְצֹר sed cohibere *sermonem quis poterit?* Job. IV. 2. *Vir perversus immittet litem*, וְנִרְגָּן uti susurro *separat duces*.

duces. Prov. XVI. 28. *Quod eum amaret pater eorum prae cunctis fratribus ejus*, וַיִּשְׂנְאוּ *idcirco odio habebant eum*. Genes. XXXVII. 4. *Ecce somniator ille venit:* וְעַתָּה igitur nunc *venite*, & *occidamus eum*. Ibid. 19. 20. *Maledicens patri suo*, וְאִמּוֹ *vel matri suae*. Exod. XXI. 17. quod ita a Matthaeo quoque redditur XV. 4. κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, *maledicens patri*, *vel matri*. Nonnunquam adhibetur pro *si* : וְאָמְרוּ־לִי si dicent mihi, *quod* (*est*) *nomen ejus*, *quid dicam eis?* Exod. III. 13. pro *tamen* ; ut *Formicae populus invalidus*, וַיָּכִינוּ tamen parant *in aestate cibum suum*. Prov. XXX. 25. & pro *sic*; *Sicuti transit turbo*, וְאֵין sic non [*erit*] *impius*. Prov. X. 25.

[2] Particula causalis כִּי *quia*, valet etiam *sed*, *tantum*, *ut*, *quando*, *etsi*; ut *Non moriar*, כִּי sed *vivam*. Ps. CXVIII. 17. *Et dixit :* כִּי tantum *sit pax*, & *veritas in diebus meis*. Is. XXXIX. 8. *Quae* (*est*) *forditudo mea*, כִּי ut *sustineam ?* Job. VI. 11. כִּי quando *coles terram*, *non addet dare fructum suum tibi*. Gen. IV. 12. *Confitebor tibi Domine*, כִּי quamvis *iratus fuisti contra me*. Is. XII. 1. Aliquan-

quando usurpatur pro *num*; ut כִּי־יֹאמַר num dicet *opus factori suo*? If. XXIX. 16.

[3] Est etiam haec particula nota Infiniti, non secus ac אֲשֶׁר, aut שֶׁ, quemadmodum apud nos italos *che*; ut *Cognovi*, כִּי quod *metuens Dei tu es*. Gen. XXII. 12. Quae particulae aliquando subaudiuntur; ut יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה *cognoscent gentes* [quod] *homo sint ipsae*. Ps. IX. 21.

[4] Quum duae res comparantur, utrique praefigitur particula כְּ *sicut*; tumque cum priore *sicut*, cum altera vero *ita* significat; ut כַּקּוֹנֶה כַּמּוֹכֵר sicut *emptor*, ita *venditor*. If. XXIV. 2.

At si praefigatur particulae שֶׁ, ut fiat adverbium כְּשֶׁ, significat *quando*; poscitque Daghesc forte in littera sequente; ut כְּשֶׁסָּכָל הֹלֵךְ *quando stultus graditur*. Ec. X. 3. *Quando* quoque significat, aut *postquam* quum praefigitur infinito; ut כְּכַלּוֹת quando desiverunt *moderatores loqui*. Deut. XX. 9.

Denique dictiones illae *in aeternum*, *in saeculum*, *in generationem & generationem*, *non ultra*, & similia, interdum non aeternitatem, sed diuturnum tempus significant.

CA-

CAPVT VII.

De Numeris Hebraeorum.

Numeratio per Litteras.

Monades		*Decades*		*Centen.*		*Millen.*	
א	1	י	10	ק	100	א̈	1000
ב	2	כ	20	ר	200	בא̈	2000
ג	3	ל	30	ש	300	גא̈	3000
ד	4	מ	40	ת	400	דא̈	4000
ה	5	נ	50	ך	500	הא̈	5000
ו	6	ס	60	ם	600	וא̈	6000
ז	7	ע	70	ן	700	זא̈	7000
ח	8	פ	80	ף	800	חא̈	8000
ט	9	צ	90	ץ	900	טא̈	9000

Alii

Alii Numeri demum, quum per solas litteras fit numeratio, componuntur adjiciendo Monadicum Denariis, Centen. & Millen. ut יא 11. כא 21. קא 101. אא 1001. & sic deinceps.

Sed Hebraei pro יה 15. usurpant טו, ne nomen Divinum יָה quodammodo profanetur.

De Numeris cardinalibus.

Tab. I.

Gener.	*Femin.*	*Generis*	*Masc.*	
Reg.	Absol.	Regim.	Absolut.	
אַחַת	אַחַת	אַחַד	אֶחָד	1
שְׁתֵּי	שְׁתַּיִם	שְׁנֵי	שְׁנַיִם	2
שְׁלֹשׁ	שָׁלֹשׁ	שְׁלֹשֶׁת	שְׁלֹשָׁה	3
אַרְבַּע	אַרְבַּע	אַרְבַּעַת	אַרְבָּעָה	4
חֲמֵשׁ	חָמֵשׁ	חֲמֵשֶׁת	חֲמִשָּׁה	5
שֵׁשׁ	שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	שִׁשָּׁה	6
שְׁבַע	שֶׁבַע	שִׁבְעַת	שִׁבְעָה	7
שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנַת	שְׁמֹנָה	8
תְּשַׁע	תֵּשַׁע	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעָה	9
עֶשֶׂר	עֶשֶׂר	עֲשֶׂרֶת	עֲשָׂרָה	10

Nu-

Numeri ab 11. ad 19.

עַשְׁתֵּי עָשָׂר vel אַחַד *undecim* mascul. שְׁנֵים עָשָׂר *duodecim* masc. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר *tredecim* masc. atque ita porro nectuntur Numeri cardinales reliqui masc. status absoluti cum עָשָׂר *decem*; quum Numeri masc. generis sunt exprimendi.

Feminini generis vero: עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה vel אַחַת עֶשְׂרֵה *undecim* Femin. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה *duodecim* Fem. & שְׁלשׁ עֶשְׂרֵה *tredecim*; & sic deinceps Numeri cardinales fem. generis regimini inservientes junguntur voci עֶשְׂרֵה *decem*: qui omnes & masc. & fem. generis tum statui absoluto, tum regimini inserviunt.

[1] Advertas velim, duorum Numerorum שְׁנַיִם שְׁתַּיִם, cùm conjunguntur aliis Numeris, terminationem ַיִם coalescere in ֵים ut שְׁנֵים עָשָׂר &c. uti modo vidimus: cum aliis autem nominibus, aut ם elidi a contracta terminatione ֵים; ut, שְׁנֵי אֲנָשִׁים *duo viri*, aut ֵים nihil mutari; ut שְׁנַיִם אֲנָשִׁים.

(1) *Hoc* Numerus *cardo reliquorum poscit*

ſcit Hebraeus,
Vt Tres, *atque* Decem, *& medii bis femella putentur:*
Femineum eorumdemque Genus quaſi maſcula proles
Deſinat: (2) *utque minor pluralibus adnectatur*
Nominibus: (3) *Numeris majoribus inſuper ante-*
Cedat qui minor eſt, cum una componier uſus.

E X E M P L A.

[1] Apud Hebraeos Numeri maſcul- generis a *Tribus* ad *Decem* uſque femininâ, quique feminini ſunt generis, maſculinâ deſinunt terminatione, ut שלשה maſc. *Tres*; שלש Fem. ששה maſc. *Sex*; שש Fem.

[2] Singularis Numerus Subſtantivis pluralibus copulatur; ſic חמש שנים *Quinque anni*; contra vero plurales Numeri cum ſubſtantivo ſingulari conjunguntur; ut חמשים שנה *Quinquaginta annus*, pro *anni*.

[3] Numeri minores in compoſitione potiſ-

potissimum majoribus praeponuntur ; ut אַחַד עָשָׂר *unus decem*, hoc est *undecim* &c.

Numeri Cardinales reliqui .
Tabula II.

אַרְבָּעִים	שְׁלשִׁים	עֶשְׂרִים
Quadraginta	Triginta	Viginti
שִׁבְעִים	שִׁשִּׁים	חֲמִשִּׁים
Septuaginta	Sexaginta	Quinquag.
מֵאָה	תִּשְׁעִים	שְׁמוֹנִים
Centum	Nonaginta	Octoginta
אֶלֶף	מֵאוֹת	מָאתַיִם
Mille	Pluries cent.	Biscentum
רְבָבָה	אֲלָפִים	אַלְפַּיִם
Decem mill.	Pluries mill.	Bis mille
רִבּוֹתַיִם	רִבּוֹ	רִבּוֹא
Bis decem millia	Decem millia	Decem millia
Hi communis sunt generis in infinitum	רְבָבוֹת vel in regimine	רְבָבוֹת Pluries decem millia

Nu-

Numeri Ordinales Masculini

Tabula III.

שְׁלִישִׁי	שֵׁנִי	רִאשׁוֹן
Tertius	Secundus	Primus
שִׁשִּׁי	חֲמִישִׁי	רְבִיעִי
Sextus	Quintus	Quartus
תְּשִׁיעִי	שְׁמִינִי	שְׁבִיעִי
Nonus	Octavus	Septimus
		עֲשִׂירִי
		Decimus

Feminini.

שְׁלִישִׁית	שֵׁנִית	רִאשׁוֹנָה
Tertia	Secunda	Prima

Atque ita porro addendo ת masculinis: qui numeri feminini Verbis conjuncti vicem Adverbii gerunt; ut *& respondi* שֵׁנִית *secundo*. Zach. IV. 12.

Vltra decem, ordinalis Numeri vicem fungitur Numerus cardinalis; ut אַחַד עָשָׂר *undecim* & *undecimus* &c. עֶשְׂרִים *viginti*, & *vicesimus*; atque ita deinceps.

Coronis.

Quidquid Grammaticae tractus complectitur omnis,
Hebraei sermonis tantum elementa docentis
Hactenus. Haec sat erunt tironibus. Absona multa bis;
[Ecquis enim finis, si quodque abnorme notetur?]
Atque alia occurrent, quae sollers edocet usus.

PRAEMONENDA

Ad Poësin Hebraeorum.

Quaesitum jamdiu est, quodnam Carmi-

minum genus illud sit, quod tum integri Scripturarum libri, tum disjectae hinc inde laciniae, in legentium aures leniter videntur ingerere. Hujus quidem quaestionis duplex per sapientissimos viros, idque diversum, perlatum est judicium. Alii enim, poësin illic Greca Latinaque non absimilem, pari illigatam pede metroque, pari decurrentem versu non solum in oculos incurrere, sed tentanti etiam palam se prodere decrevere. Aliis in alia omnia abitum est. Alterius quidem partis Hieronymus se monstrat patronum, qui arreptam a Philone, Josepho, Origene, atque Eusebio Caesaraeensi sententiam tanta fiducia propugnavit, ut ad illorum testimonia identidem provocare non dubitaverit; ubi quis a se productis in medium argumentis nollet adquiescere.

Longi sane laboris esset, & a libelli modulo prorsus alieni, quae sparsim ille in hanc rem disseruit, quaeque aliunde corrasit huc convehere. Satis esto nonnulla tantum, quae in ad Chronicon Euseb. praefatus fuit, & in Ep. ad Paullam perscripsit, heic compendifacta proferre.

Illic igitur Psalterium, in morem nostri Flacci & Graeci Pindari, nunc Jambo currere, nunc Alcaico personare, nunc Sapphico tumere, nunc semipede ingredi. Deuteronomii, & Isaiae cantica, Salomonis proverbia, ipsum Jobi librum versibus impariter junctis inclusa, Josephum, & Origenem sequutus, depraedicat. Heic vere Ps. CXI. CXII. CXIX. & CXLV. (juxta Hebraeos) quibus quatuor praefiguntur alphabeta; partim trimetro, partim tetrametro affirmat intertextos: Jeremiae itidem lamentationes quatuor & ipsas inscriptas alphabetis, Sapphico metro, (tertia dumtaxat trimetro innexa) intumentes; Proverbia Salomonis qua parte Alphabeto clauduntur tetrametris, Jobi librum hexametris confictum ab eo loci *pereat dies*, ad, *idcirco ipse me reprehendo*, pronuntiat.

Verum alii in ea versantur sententia, ut censeant Doctoris sanctissimi verba benigna esse interpretatione mollienda. Illum enim quandam potius similitudinem cum Graecis Latinisque carminibus, quam morosam illam syllabarum quantitatem, certaque tempora, in quae pec-

care

care nefas, illic agnovisse statuunt: rimatisque penitius verbis & sententiis, quas ille, in iis locis ubi haec pertractavit, passim interspersit, perfacile sibi inde colligere videntur S. Doctoris mentem a sua non esse alienam.

Nimirum Jobi Librum, quem hexametris personare dixerat S. Doctor: illos crebro recipere pedes alios propter linguae idioma ibidem subdiderat. Et Deuteronomii Canticum quod hexametro simul & pentametro in Praef. ad Chron. Euseb. compactum proposuerat: in Epist. ad Paullam tetrametro Jambico elaboratum testatus est. Huc accedat, quod ut ut Flacci carmina, ad quae Hebraicum exigit Hieronymus, legitimo procedant pede; Pindari tamen non ita sunt instructa, ut a Jambica, Alcaica, aut Sapphica (quod illa perlegenti patet) lege non deflectant. Placeat igitur ita rem conficere: Hieronymum, Hebraicam poësin Graecae Latinaeque ita fecisse parem, ut pares illa numeros modosque, non pari tamen pedum mensura contentos, imitetur. Quod si hexametra aut pentametra aut aliud quidvis in V.T. canticis deprehendantur;

ea quidem fortuito ab auctoribus effluſa putandum eſt.

Quas modo Doctorum virorum in D. Hieronymi placita protulimus animadverſiones non eae illae quidem ſunt, ut rem prorſus faciant indubiam. Illis tamen ſi aliunde praeſidium acceſſerit majorem ſibi adjicient firmitatem. Petendum ab Auguſtino Steucho Eugubino illud eſt Praef. in Pſ. cujus nos verba utpote prolixiora in ſummam redacta exhibemus. I. Hebraicum carmen Etruſci ritu fluere, ſimilitudinemque cadentium ſyllabarum ut in Italico ſequi. II. Nulli illic ſpondaei dactilique: quos ſi illic alioſque Hieronymus & Auguſtinus agnoverint, noveris non illos preſſe pedes, ſed ſimile quiddam deſignari. III. Nihil illic quam numeroſa oratio; quae a communi dicendi genere, verborum ſententiarumque ornamentis, ut plurimum recedit. Quae cum ita ſint non improbanda jure nobis videtur Scaligeri ſententia, *Hebraicam Poëſin in mere ſoluta oratione charactere poetico animata*, ſtatuentis.

DE

DE POESI HEBRAEORVM.

Prisca Chelys, Rubri qua Moses ae-
quoris undas,
Dum se collidunt Aegypti fraude
frementes,
Mulsit; quamque puer, Goliath qui
contudit ausus,
Pulsabat, Regisque levat praecordia
larvis
Percita, conticuit patriae perculsa
ruina,
Gentisque (hei miseris!) & clade
intercidit una.
Hinc aliam longo post tempore dulce
laborum
Solamen citharam Isacidum instruxere
Magistri;
Oblitique modos priscos nova pange-
re ritu
Carmina curavere novo. Hoc quoque
noscere paucis
Scribendi genus hic poterit studiosa
juventus.

Vetus Hebraeorum Poësis, qua Moses, David, aliique, quos Sacra Scriptura memorat, claruerunt, cum clade Israëlitarum pessum ivit. Nova prorsus est, quae modo apud Hebraeos usurpatur, & Rabbinorum inventum. Hanc ipsam pangendorum Hebraicorum carminum novam rationem, ne quid in hisce Rudimentis desideretur, paucis expediemus.

§. I.

De Metro.

(1) *Bino hemistichio modo claudit carmen*
Hebraeus,
Ut Latii Vates Elegos: (2) *sed tendere gressus*
Non pede eodem jussit. Namque Molossus, Iambus,
Spondeus quoque Bacchiusque, &
Creticus, aegrae
Ut gentis luctu par est, molimine tardo
Carmen agunt: (3) *languentque &*
Puncta, brevissima praeter.

(1)

(1) Hebraei Poëtae duobus versibus, quae nos vocamus hemistichia, sententiam complectuntur, quemadmodum apud Latinos Elegiaci consueverunt: quapropter primum quodque hemistichium cum altero, distichon appellari posset.

(2) Pedes, quos compingendis versibus adhibent, sunt praeter Jambum Spondeus, Molossus, Bacchius, & Creticus ob syllabarum longarum frequentiam, tardiusculi.

(3) Puncta omnia, praeterquam quatuor brevissima, longa putantur. Quare לְךָ *tibi* est Jambus: סֵפֶר *liber* Spondeus: כַּפַּיִם *manus* Molossus: דְּבָרִים Bacchius: עַבְדְּךָ *servus tuus* Creticus.

Tamen ו in principio dictionis, dum non sequatur Sceva, censetur breve; ut וּמָה *& quid?*

Hic adnotes velim, Sceva vel post vocalem longam metri causa sileri posse; mobile vero fieri, si opus sit, vel post brevem; ut מֹאזְנֶיךָ *mozneca*, pro *mozeneca*, *lances tuae*; תִּהְיֶה *thieje*, pro *thije*, *eris*.

Denique Sceva compositum, ut sim-

ſimplex & mutum, reſolvi poſſe; ut נַעְשָׂה, pro נַעֲשָׂה, *factum eſt*.

§. *II.*

De Rhythmo.

Praeterea numero, ſimilis quem clauſula gignit,
(Nempe ſono ſimili quum verba cadentia verſus
Claudunt) Rabbini ſe oblectavere canentes.

Numerus, qui ex clauſulis verſuum ſono ſimili ob eaſdem vocales, litteraſque deſinentibus exſiſtit, ab Hebraeis in eorum canticis adhibetur. *Rhythmum* Graeci appellant: Hebraei חָרוּז *Torquem*, unde שִׁיר חֲרוּזִי *carmen Rhythmicum* nomen invenit. Tribus autem modis uſurpatur.

I. Prior inſuavis eſt, nihilque fere artis obtinet; nam ſolae litterae ſive una, ſive plures, Punctis diſcrepantibus, in verſuum clauſulis conveniunt; ut

דבר

דָּבָר , דֶּבֶר *verbum* , *pestis* ; כַּס , כּוֹס *tributum* , *calix* .

II. Alter jucundior est ; duae siquidem Litterae , duoque Puncta concordant ; ut בֶּרֶךְ , דֶּרֶךְ *genu* , *via* ; estque usitatissimum omnium .

III. Tertius est suavissimus: nam tres consonae , tresque vocales similiter cadunt ; ut דְּבָרִים , גְּבָרִים *verba* , *viri* : hic autem ob paucitatem harum vocum non admodum frequens est .

In rem autem est nosse, litteras, vocalesque quamvis diversas , sono tamen & pronuntiatione similes in Rhythmi modis usurpari ; ut עֶת , אֶת , רֵה , רֵא

Porro solet Rhythmus usurpari ,

1. Vt singulae versuum clausulae in toto cantico similiter cadant : atque illud est proprie , quod *Carmen Rhythmicum* appellatur .

2. Vt bina quaeque hemistichia sic conveniant , ut unumquodque distichon proprio Rhythmo claudatur .

3. Vt in quaternis hemistichiis primum cum tertio , secundum cum quarto concordet .

4. Vt in hemistichiis octonis primum, alte-

alterum, & tertium, quinto, ſexto, & ſeptimo, quartum vero octavo reſpondeant peculiari Rhythmo. Hujus generis carmen dicitur שִׁיר מְחֻלָּק *carmen diviſum*:

§. III.

De Carmine Simplici, & Compoſito.

(1) *Simplex carmen erit, Spondei deſidis*
uno
Se quod itu oblectat: (2) *quod vero*
pergere cuncta
Pube ſtudet mixtim vario molimine
tendens,
Compoſitum appellant. Magna hoc
comitante caterva
Ingreditur; ſequimur ſed nos concin-
nius agmen.

(1) Carmen Simplex eſt, quod quatuor ſpondeis conſtat; appellaturque voce Rabbinica שִׁיר פָּשׁוּט *Carmen ſimplex*: uniuſque eſt generis; ut

צַדִּיק תָּמִים מָלֵא אֵימִים
מֵאִישׁ דָּמִים עַל לֹא פֶשַׁע
Justus integer repletus est terroribus
A viro sanguinolento sine iniquitate.

(2) Carmen compositum est, quod ex omnibus ante memoratis pedibus simul mixtis coagmentatur. Rabbinis dicitur שִׁיר מֻרְכָּב *Carmen compositum*. Hujus autem plura genera recensentur; at nos pauca auditu jucundiora seligemus.

I. Ex duobus Bacchiis componitur

אֱנוֹשׁ חָשׁ לְרָעוֹם
Homo properus ad mala.

II. Ex Spondeo, & duobus Bacchiis

וְבֵשׁ בְּקָרְאִי גְרוֹנִי
Exaruit in clamore meo guttur meum.

III. Ex alternis Jambo, & Spondeo

אֲנִי אֲגַלֶּה שְׁלשׁ אֵלֶּה
Ego revelabo tria illa,

IV. Ex Spondeo & Jambis alternis & Molosso

אצא

אֶשָּׂא לְבָבִי נָא אֱלֵי כַּפָּיִם

Levabo cor meum nunc cum manibus .

V. Ex Spondeo, & Jambo ter positis alternatim .

גֶּבֶר אֲשֶׁר תָּבֹא לְהִתְפַּלֵּל לְבֵית

Vir, qui venis ad orandum in domum.

Hactenus de Poësi Hebraeorum , quoad instituti nostri ratio ferre potuit . Qui plura cupit Thesaurum adeat Buxtorfii.

Satius tamen esse reor , ipsam Psalmorum versificationem imitari : quae quidem , ut curiose attendentibus palam fiet , versibus nullo sane rhythmo nisi fortuito concinentibus , sed tantum vario certarum syllabarum numero dimensis (ea saltem ratione qua nunc eos pronunciamus) continentur . Exemplum afferam duorum Psalmorum , quos in versiculos , quibus mihi constare visi sunt , dispescui ; eosque Italicis versibus cum eadem syllabarum , qua Hebraici decurrunt , dimensione compegi . Sentio equidem duriuscule nonnunquam

eos

eos procedere & languidiuſcule cadere, quam par eſt: ſed quum verbum verbo, quoad ejus fieri potuit, appendere ſtuduerim fidus interpres, id parvi omnino faciendum putavi.

Ex his exemplis poterit quiſquis hanc etiam Linguae Sanctae partem cupit excolere, ſua ſibi Hebraica cantica concinnare. Deliget enim ea versuum genera, quae ſibi videntur ſuaviora: ea vero vel unius generis in toto cantico adhibebit ſic, ut ſinguli verſus cum eadem ſyllabarum dimenſione decurrentes abſolvant canticum; ut verbi gratia Ode 1. apud Horatium Flaccum; quae monocolos eſt; conſtat enim unis verſibus Aſclepiadeis: vel duplicis generis, aut triplicis, aut quatruplicis &c. verſus uſurpabit, ut cantio ſit dicolos, tricolos, aut tetracolos &c. Tunc vero iidem verſus, ejuſdemque generis recurrent; poſt alterum verſum quidem, ſi cantio ſit dicolos: poſt tertium, ſi ſit tricolos; poſt quartum, ſi ſit tetracolos &c. atque eodem porro verſuum ordine canticum perficietur. Hujuſmodi cantionum commixtis verſibus conditarum, ordi-

ordinisque quo iidem recurrunt versus, exempla ab ipso Horatio peti possunt.

Denique eadem prorsus ratione, qua quis lingua sua vernacula solet, pangi possunt Hebraica carmina: nec enim caussa est ulla, cur Rabbinorum regulis adeo religiose obsequamur, ut nova Hebraicorum carminum genera excogitare piaculum judicemus.

Psalmi versibus Italis redditi, qui hoc in loco exarandi essent, post sequentem Exercitationem, aliis fortasse adjectis, invenientur.

EXER-

EXERCITATIO

Praeceptionum in hisce Rudimentis traditarum

In Gen. XXII. כב* *Abrabae Sacrificium.*

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־
אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃

Et fuit post res hasce ; & Deus tentavit Abraham : dixitque ad eum ; Abraham : & dixit : ecce ego .

* Est nota numerationis . pag.205.

וַיְהִי Futurum Formae *Kal* cum ו *Conversivo* : idcirco Praeteriti significationem obtinet , & ו Puncto (-) notatur . p. 55. deest vero Daghesc Forte in (י) sequente , nam Puncto (:) subscribitur. ibid. Praeterea יְהִי est Futurum contractum . p. 138. Ejus autem Radix patet per Reg. II. n.3. p.180. Nam , remoto priore ו Servili , remanent ה & alterum (י) , quae in media extremaque dictione possunt esse Radicales . Monit. p.178.

Quocirca, iis adjecto ה, exsistit Radix הָיָה fuit. Denique (:) hic silet, nam est post Punctum breve (-) p. 26. (י) vero silet in (·) p. 10.

אַחַר est Praepositio. p. 170.

הַדְּבָרִים hujus vocis ה est praefixum, articuli vicem gerens cum (-) & Daghesc For. in sequente littera. p. 52. ideo geminatur. p. 23. Reliqua vox est numeri plur. a singulari דָּבָר p. 38. idcirco penultimum (-) mutatum est in (:) p. 41. ultimumque immutatum mansit. p. 43. Radix est דָּבַר *loquutus est*, per Reg. I. p. 179. nam ב in medio dictionis est Radicalis. p. 177.

הָאֵלֶּה Praefixum ה habet (-) pro (-), ut compensetur Daghesc Forte p. 50. quod Gutturalis sequens explodit. p. 23. reliqua vox est Pronomen demonstrativum plurale utriusque generis. p. 61. Accentus (:) litterae א impositus est Sakeph-Katon, qui fere punctum & virgulam designat. p. 13. ל habet Daghesc forte, propterea geminatur, praeitque Punctum longum, sed accentu Grammatico notatum. p. 23.

וְהָאֱלֹהִים Prima littera est ו *copulativum*

vum ſuo puncto (:) uſitato inſtructum. p. 50. altera littera eſt articulus ה cum (ַ) ob Gutturalem ſequentem, ut modo diximus. Vox, quae ſupereſt, eſt numeri pluralis, cujus ſingularis eſt אֱלוֹהַּ *Deus*: effertur autem pluraliter, jungiturque ob rei praeſtantiam Verbo ſequenti ſingularis numeri. p. 183. n. 3.

נָטָה eſt perſona 3. ſing. maſc. Praeteriti Formae *Pihel*; hinc habet Dagheſc in ſecunda Radicali. p. 90. n. 1. deſinitque in (ָ); nam eſt verbum ex Quieſcentibus *Lamed-He*, quorum Praeterita cunctarum Formarum in (ָ) deſinunt. p. 129. n. 2. a נָטָה *ſuſpendit*; quae Radix invenitur per Reg. III. p. 180.

אֶת־ nota eſt Accuſativi. p. 45. habet (ֶ) pro (ֵ) ob Makkaph ſequentem p. 73. n. 5.

אַבְרָהָם nomen Patriarchae, unde per Iſaac & Jacob originem duxit Hebraeum genus. Componitur ex his vocibus אָב רַב הָמוֹן *pater magnae multitudinis*. p. 75. Accentus inferne adjectus ultimae ſyllabae eſt Athnach. p. 13.

וַיֹּאמֶר Prior littera eſt ו *converſivum* cum (-) & Dagheſc forte in littera ſe-

quente ; mutat enim Futurum in Praeteritum . p. 55. Futurum , quod sequitur est ex Verbis , quae vocant *Quiescentia Pe-Aleph;* idcirco Aleph quiescit in Cholem . p. 100. (quod Cholem superne impositum litterae א est pro (׳) p. 11. n. 2.) desinit vero in (ֶ) pro Pathach ob idem (ו) *conversivum*, accentumque retrahit . p. 55. Radix est אָמַר *dixit ;* quae patet per Mon. & Reg. I. nam א & מ in media dictione sunt Radicales . p. 177.

אֵלָיו Praepositio אֶל cum suffixo singulari cum nomine plurali; mutatque Punctum breve in longum affine . p. 174. (י) in hoc suffixo silet . p. 11. n. 3.

הִנֵּנִי Adverbium הִנֵּה abjecit ultimam syll. accepitque Verborum suffixum . p. 173. n. 2. Accentus apud ultimam syll. est Soph-Pasuk . p. 13. n. 1.

וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ
אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם
לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃

Et dixit : accipe nunc filium tuum unigenitum tuum , quem diligis Isaac ; &

vade

vade tibi ad terram Moria: & offer eum ibi in holocaustum; super unum montium, quem dicam ad te.

קַח est Imperativus *Kal* desinens in (ּ) ob Gutturalem . p. 87. n. 2. Radix est Verbum לָקַח; quod Formam sequitur Defectivorum *Pe-Nun:* ideo dimittit ל, p.104. n. 1. invenitur autem per Reg. II. n. 1. p. 180.

נָא est Adverbium temporis . p. 169.

בִּנְךָ coaluit ex suffixo 2. personam singularis num. indicante p. 64. & ex nomine בֵּן , cujus Punctum (ֵ) quippe ultimum , mutatum oportuit in (:) p. 70. ne vero duo Sceva concurrerent in principio , id in Chirek mutatum est . p. 40. n. 2. ejus Radix בָּנָה *aedificavit* patet per Mon. & Reg. II. n. 3. p.180.

יְחִידְךָ est a Radix יָחַד *adunatus est* per Mon. & Reg. I. p. 179. ; unde יָחִיד , cujus penultimum (ִ) ob suffix. mutatum est in (:) p. 69. n. 1. Vltimum (:) silet, nam praeit Chirek longum accentu Grammatico notatum . p. 26. I.

אֲשֶׁר est Relativum cujusvis generis ; numerique p. 62. a Rad. אָשַׁר *incessit*, per

per Mon. & Reg. I. p. 179.

אָהַבְתָּ est persona 2. generis mascul. Praeteriti *Kal* p. 81. Radix אָהַב *dilexit*, per Mon. & Reg. I. ibid.

יִצְחָק *Isaac*, vox hehemanthica a Rad. צָחַק *risit*. p.75. quae Radix praesto est per Reg. I. p. 179.

וְלֶךְ־לְךָ Vox ante accentum Makkaph constat ex ו *Copulativo* cum suo (:) usitato. p. 50. & ex Imperativo *Kal* Verbi יָלַךְ *ivit* Classis *Pe Jod* (quae Rad. invenitur per Mon. & Reg. II. n. 1. p. 180.); idcirco deest Jod *scevandum*, tantumque לֵךְ habet. p. 113. n. 2. At (..) mutatum est in (∵) ob Makkaph, p. 73. n. 5. siletque (:) sub Caph, p. 26. I. Reliquum est Pronomen in dandi casu. p. 60. quod pulchre tum Verbis tum nominibus apponitur. p. 192. Italoque more hoc comma verteretur: *vatti*, aut *vattene*.

אֶל־ est Praepositio. p. 171.

אֶרֶץ est Radix; nisi a רָצַץ *attrivit* dictam mavis.

הַמֹּרִיָּה est nomen collis (qui pars est Golgothae sive Calvariae montis) ad latus montis Sion, ubi Templum fuit

ſuit poſtea ab Salomone aedificatum. I. Paral. III. 1. De hujus vocis origine non convenit inter interpretes. Alii a מוֹר *myrrha* & יָהּ *Deus* dictam putant; quaſi *Myrrha Dei*, h. e. praeſtantiſſima: p. 188. ex eo quod collis hac planta conſitus eſſet. Alii a יָרֵא *timuit*, *reveritus eſt*; unde מוֹרָא eſt & מוֹרָה *reverentia*, *timor*; quod ibi Dominus colendus eſſet. Alii aliunde. Sed Symmachus a רָאָה *vidit* derivat; hinc *terram* ὀπτασίας *viſionis* vertit; quod Noſter vulgatus ſequutus eſt. Quae ſi vera ſit originatio, compoſitum hoc nomen eſſet ex decurtatis vocibus. p. 75. quae integrae ſunt יָהּ & מַרְאֶה h. e. φανερωθεὶς Θεὸς *Deus manifeſtatus*: nimirum *Jeſus Chriſtus*, qui in terra Morijae (quae proprie eſt Solymorum tractus) natus eſt & exceptus; in eaque docuit & crucifixus eſt & revixit. ה praefixum eſt cum punctis ſuis. p. 50.

וְהַעֲלֵהוּ haec vox, quae praefert ו *copulativum*, eſt Imperativus *Hiph.* qui ſine ſuffixo, eſſet הַעֲלֵה, quippe ex Claſſe Imperfectorum *Lamed-He* a Rad. עָלָה *aſcendit* ſecundum Mon. & Reg. II. n.

 3. quo-

3. quorum Verborum Imperativus per omnes Formas desinit in ה. p. 130. n.5. quae terminatio rejicitur ob affixum נִי p. 163. n. 1. quod affixum est proprium verborum. p. 146. nectiturque Imperativis per (-) p. 159. n. 5. altera Radicalis ע, quippe Gutturalis, pro Sceva simpl. habet compositum. p. 28. n.1.

שָׁם est Adverb. loci. p. 168.

לְעֹלָה Prior littera est praefixum. p. 50. reliquum est nomen a Rad. עָלָה *ascendit* ex Mon. & Reg. I.

עַל est Praepositio. p. 171. ab ead. Rad. עָלָה.

אֶחָד est monas in regim. p. 205.

הֶהָרִים Praefixum ה subscribitur Puncto (ֶ) nam situm est ante הָ penult. p. 53. n. 7. casus pluralis masc. sequitur ex singulari הַר (a Rad. הָרַר *mons* ex Mon. & Reg. II. n. 4.); ideo manet immutatum Kametz. p. 43. n. 1. punctum super ר est Rebhia. p. 13.

אֹמַר Persona prima Futuri *Kal* Verbi אָמַר *dixit*; idcirco Formativa sumit ֹ, abitque prima Radicalis. p. 100.

אֵלֶיךָ Praepositio אֶל cum suffixo 2. personae sing. masc. pluralibus conjungendo p. 174.

p. 174. de qua jam dictum est.

וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח
אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי
עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ
הָאֱלֹהִים׃

Et expedivit se Abraham diluculo, instravitque asinum suum, & sumsit duos servos suos secum, & Isaac filium suum: concidit autem ligna holocausti; surrexitque & ivit ad locum quem dixit ei Deus.

וַיַּשְׁכֵּם Futurum *Hiphil* cum ו Conversivo, a Rad. שכם per Mon. & Reg. I. unde est הִשְׁכִּים *paravit*, *expedivit se*: p. 93. n. 1. desinit in (‥), ut aliquando fit. Ibid.

בַּבֹּקֶר Prima littera est praefixum בּ *in*, quod excludit ה, ideo habet sub se (-) & Daghesc in consequente littera. p. 57. III. Vox reliqua est a Rad. בָּקַר *quaesivit*, ex Mon. & Reg. I.

וַיַּחֲבֹשׁ Futurum *Kal* cum ו conversiv. Formativa Futuri (י) habet (-) pro (.) ob Gutturalem sequentem, quae pro Sceva simplici poscit compositum, punctat-

ctatque se & praecedentem litteram. p. 28. n. 1. Punctum in שׁ usurpatur hic pro ׂ, in quod desinit Futurum *Kal*. p. 11. & 81. Radix חָבַשׁ *instravit* exsistit ex Mon. & Reg. I.

חֲמֹרוֹ Vox cum suffixo ו 3. personae sing. cum nomine sing. p. 64. a Rad. חָמַר *lutosum fieri*, secundum Monit. & Reg. I.

וַיִּקַּח Futurum cum ו convers. Formae *Kal*; de quo ante diximus.

שְׁנֵי numerus contractus a שְׁנַיִם; nam non cum alio hic numero conjungitur. p. 206. Radix שָׁנָה *iteravit*, ex Mon. & Reg. I.

נְעָרָיו Radix נָעַר *excussit* per Reg. II. num. 1. inde נַעַר *puer* sivé *famulus*. plur. נְעָרִים. p. 41. n. 1. mutatque penultimum (-) in Sceva p. 40. n. 1. ultimum vero in (ּ) p. 43. n. 3. pellit ים accedente suffixo. p. 66. n. 1. quod suffix. est ex singularibus cum nomine plur. p. 64.

אִתּוֹ Praepositio אֵת cum affixo nominis sing. p. 175.

בְּנוֹ Vox haec sine suffixo est בֵּן, ob quod mutat Tzere in Sceva. p. 70.

ויבקע

וַיְבַקַּע Futurum cum ו converſ. Formae *Pihel* quod in Pathach deſinit aliquando p. 92. Adn. 1. Radix בָּקַע *ſcidit*, ex Mon. & Reg. I.

עֲצֵי eſt nomen plur. in regim. p. 47. n. 1. ab עֵצִים; idcirco mutat Tzere in Sceva. p. 48. n. 2. quod ob Gutturalem eſt Sceva compoſitum p. 42. n. 2. ejus ſingularis, & Radix eſt עֵץ *lignum*.

וַיָּקָם Futurum Formae *Kal* Verbi קוּם *ſurgere* (ex Quieſcen. *Ain-Vau* ideo per Mon. & Reg. II. n. 2. invenitur) cujus Futuri terminatio eſſet ּוּ, ut in Paradig. p. 119. ſed ob ו converſ. accentumque retractum abiit in Kametz-Catuph. p. 56. n. 2. nam poſtremum (ָ) eſt o breve. p. 27. II.

וַיֵּלֶךְ Futurum Formae *Kal* Verbi יָלַךְ *ivit*; idcirco ſub ל ſcriptum oportuit (ֵ), ut in Futur. Paradig. p. 114. Verum (ֵ) ob accentum retractum & ו converſ. tranſiit in (ֶ) p. 55. n. 1.

הַמָּקוֹם Vox, dempto praefixo ה, confecta per adjectionem מ. p. 75. e Rad. קוּם *ſurgere*.

אָמַר *dixit*; de quo ante.

לוֹ dandi caſus a Pron. הוּא *ille*. p. 61.

בַּיּוֹם

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא
אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק׃

In die tertio ſuſtulit autem Abraham oculos ſuos, ac proſpexit locum e longinquo.

בַּיּוֹם De praefixo ב ſuperius. יוֹם *dies*. Radix ipſa.

הַשְּׁלִישִׁי Praefixum ה ſequitur numerus ordinalis p. 209. Tab. III. Rad. שָׁלֹשׁ *tres* numerus cardin. p. 205. Tab. I.

וַיִּשָּׂא Futurum cum ו converſ. Formae *Kal* Verbi נָשָׂא *tulit* utrinque imperfecti. p 143. Quocirca prior ejus pars, eam moderante Claſſe *Pe-Nun*, abjecit *Nun* ſcevandum, compenſavitque per Dagheſc in littera ſequente. p.101. n. 1. & 2. deſinit vero in (ּ), quia pars poſterior ad Claſſem Quieſcent. *Lamed-Aleph* pertinet. p.124. n. 1.

עֵינָיו Radix עַיִן *oculus*: Dual. עֵינַיִם p. 38. n. 3. nam ַיִ contrahitur in ֵי p.43. n. 4. & ob ſuffixum terminatio Dualis ִים abjicitur. p. 66. n. 1.

וַיַּרְא Futur. *Kal* cum Apocope peculiari. p. 138. II. Rad. רָאָה *vidit*, per Mon. & Reg. II. n. 3.

מֵרָחֹק Praefixum מ habet (-) pro (.) ob ר, quod explodit Daghesc. p. 23. n. 1. & p. 50. reliquum est a R. רָחַק *procul fuit*, ex Reg. I. p. 179.

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־
הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה
וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם׃

Aitque Abraham ad pueros suos, manete vos hic cum asino, ego vero & puer ibimus eousque, & adorabimus & revertemur ad vos.

שְׁבוּ Persona 2. masc. plur. Imperativi *Kal* Verbi יָשַׁב *sedit*, ex Quiescen. *Pe-Jod*. p. 114. quae Radix per Mon. & Reg. II. n. 1. praesto est.

לָכֶם Dativus plur. Pronominis personae 2. plur. p. 60. qui casus Verbis apponitur Hebraeo more p. 192. phrasis autem integra שְׁבוּ־לָכֶם felicius Italice verteretur *dimoratevi*: mihi vero *manete vos* vertere libuit, ut durities Hebraicae dictionis molliretur.

פֹּה עִם Particulae indeclinabiles, quarum altera *hic* p. 168. altera *cum* signi-

ficat

ficat . p. 171. R. עָפַם *texit*, per Mon. & Reg. II. n. 4.

וַאֲנִי Pronomen 1. perſ. ſing. p. 59. cum ו copul. quod accipit Punctum (ָ) a Gutturali . p. 28. n. 1.

נֵלְכָה Perſona 1. plur. Futuri *Kal* Verbi יָלַךְ *ivit*, cum ה parag. hinc (ֵ) ſub Lamed mutatum eſt in (:) p. 165. nam abſque eo eſſet , ſcriberetur נֵלֵךְ p. 113. n. 2.

עַד־כֹּה Itale , *Fin la* , intento digito in locum , quo quis ſe ſe perrecturum indicat . Ex עַד p. 170. a R. עָדָה *ornavit*, & Chald. *tranſivit*. Reg. II. n. 3. p. 168. & ex כֹּה p. 180.

נִשְׁתַּחֲוֶה Perſona 1. plur. Futuri *Hithpahel* Verbi שָׁחָה *inclinavit ;* quae Radix per Mon. & Reg. II. n. 3. extricatur . Hoc verbum in *Hithpahel* abnorme eſt; nam ultimam Radicalem ה mutat in ו, & aliud addit ה ſic , ut praeteritum ſit הִשְׁתַּחֲוָה p. 140. Praeterea ob primam Radicalem ſibilantem metatheſin patitur . p. 95. I.

נָשׁוּבָה Perſona 1. plur. Futuri *Kal* Verbi שׁוּב *reverti* per Mon. & Reg. II. n. 2. cum ה Parag. p. 165.

אלוכם

אֲלֵיכֶם Praepositio אֶל cum suffixo constructo p. 67. ideo mutat Punctum breve in brevissimum p. 174.

וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו׃

Sumsit ergo Abraham ligna holocausti, imposuitque super Isaac filium suum; sumsitque in manu sua ignem & cultrum: & perrexerunt ambo ipsi simul.

וַיִּקַּח Particula conjunctiva ו notat etiam *ergo*. p. 201. n. 1.

וַיָּשֶׂם Persona 3. sing. mascul. Futuri *Hiphil*; quod etiam in (..) desinit, praesertim ob ו conversivum. p.122. post n. 3. accentuque retracto, ut hic, abit in (ֶ) p. 55. n. 1. a Verbo שׂוּם, ex Mon. & Reg. II. n. 2.

בְּיָדוֹ Radix יָד *manus*, cujus Kametz, quia ultimum est, cum suffixo haud mutatur. p. 69. ב est praefixum cum Puncto suo. p. 50.

אֵשׁ *ignis*. Radix ipsa.

מַאֲכֶלֶת *culter* cibarius proprie seu coquinarius

narius: late gladius: Rad. אָכַל *comedit*: ex Mon. ibid.

יֵלְכוּ Persona 3. plur. mascul. Futur. *Kal* Verbi הָלַךְ *ivit*.

שְׁנֵיהֶם Numerus dualis, de quo supra; cum suffixo personae 3. plur. p. *61*.

יַחְדָּו Adverbium, quod scribitur etiam יַחְדָּיו p. *169*. Radix יָחַד *adunatus est*, ex Mon. & Reg. II. n. 1.

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי
וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים
וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה׃

Dixit autem Isaac ad Abraham patrem suum, aitque pater mi; & respondit, ecce me, fili mi: aitque, en ignis ac ligna; at ubinam (est) pecus ad holocaustum?

אָבִיו Radix אָבָה *voluit*, *acquievit*, ex Mon. & Reg. II. n. 3. unde אָב *pater*; quae vox interjicit י cum suffixis. p.*68*. n. 2. ac pro suffixo proprio הו sumit ו ibid.

אָבִי Vox eadem cum affixo 1. personae sing. p. *64*.

הִנֶּנִּי ex הִנֵּה *ecce*. p. 173. n. 2.

ואיה

אַיֵּה Adverbium loci. p. 168. ſub Rad. איה, ex Mon. cum praefixo ו, quod etiam *ſed* ſignificat. p. 201.

שֶׂה *pecus parva* proprie; tum *agnus*. eſt ipſa Radix.

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה
בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו׃

Reſponditque Abraham; Deus providebit ſibi pecudem ad holocauſtum, fili mi: proceſſeruntque ambo ſimul.

יִרְאֶה Perſona 3. maſc. ſing. Futur. *Kal* verbi רָאָה *vidit, providit.*

לּוֹ Dativus Pronominis Perſ. 3. ſingul. maſc. p. 61. cum Dagheſc euphonico. p. 24. n. 2. uſurpatur pro reciproco, quo carent Hebraei. p. 192. n. 2.

וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן
שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים
וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
מִמַּעַל לָעֵצִים׃

Devenerunt autem in locum, quem indicavit ei Deus, & ſtruxit ibi Abraham

altare ; composuitque ligna : & ligavit Isaac filium suum ; locavitque illum in altari super lignorum strue.

וַיָּבֹאוּ Futurum *Kal* Verbi בּוֹא *venire* ex Quiescen. *Ain-Vau*. p.120. n. 2. & Mon. & Reg. II. n. 2.

יִבֶן Futurum *Kal* cum Apocope . p. 137. I. Rad. בָּנָה *aedificavit* .

מִזְבֵּחַ Vox confecta per additionem מ a Rad. זָבַח *sacrificavit* . p. 75. ultimum Pathach est suffuratum . p. 9. n. 2. Hujus vocis , & sequentis Radix patet. per Monit.

וַיַּעֲרֹךְ Futurum *Kal:* est autem Pathach sub Formativa (י) pro Chirek ob Gutturalem sequentem . p. 28. n. 1. Radix עָרַךְ *disposuit* .

וַיַּעֲקֹד Futurum *Kal* Verbi עָקַד *ligavit*, proprie artus ; ut agni colligari solent quum mactantur . Haec Rad. in promptu est per Reg. I.

מִמַּעַל Adverbium loci p. 168. Radix עָלָה *scandit* .

וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט
אֶת־בְּנוֹ׃

Et

Et extendit Abraham manum suam; accepitque gladium ad jugulandum filium suum.

וַיִּשְׁלַח Futurum *Kal*, quod desinit in (-) ob Gutturalem. p. 88. n. 2. Rad. שָׁלַח *misit*, ex Mon.

לִשְׁחֹט Gerundium ex Infinito & praefixo ל. p. 83. II. quod praefixum pro (:) habet (.), ne duo Sceva initio concurrerent. p. 40. n. 2. Rad. שָׁחַט *mactavit*, ex Mon.

וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃

Tum clamavit ad eum Angelus Domini e caelo; aitque, Abraham Abraham: responditque, praesto sum.

וַיִּקְרָא Futurum *Kal* Verbi קָרָא *vocavit*, per Mon. & Reg. I.

מַלְאַךְ *nuncius* habet (-) in fine pro (־) ob regimen. p. 48. n. 1. Rad. לאך.

יְהוָה Dei nomen: significat ipsum *esse* a Rad. הָיָה *fuit*, ex Mon. dicitur Τετραγράμματον (*Tetragrammaton*) apud

Hebraeos, quod quatuor litteris יהוה constet: at vera ejus pronunciatio ignoratur. Cum enim ab eo proferendo abstinerent Judaei religione ducti; unusque Sacerdos in sollemni populi benedictione illud pronunciaret; factum est, ut, Templo everso, ejus quoque vera pronunciatio interciderit. Itaque Judaei ubivis in Scripturis occurrit יהוה, substituunt inter legendum אֲדֹנָי, hujusque vocis Puncta, postquam a Masorethis invecta fuerunt, ineffabilis divini nominis litteris subscripsere. Propterea invenitur aliquando in Scripturis לַיהוָה, eadem prorsus ratione, ac scribitur לַאדֹנָי, ut pag. 29. n. 5. traditum est. Nam etsi sub (י) divini nominis, cum Gutturalis non sit, Sceva simplex subdidere, tamen tamquam compositum, cum ei praefigunt Serviles, usurpare solent.

מִן Praepositio loci. p. 170.

שָׁמַיִם Vox conflata, ut quibusdam libet, ex מַיִם *aqua* & שָׁם *ibi*. Videsis Buxtorfii Lexicon sub Rad. שָׁם.

וַיֹּאמֶר אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר וְאַל־תַּעַשׂ
לוֹ מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים
אַתָּה

אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת-בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי :

Atque, ait, ne extendas manum tuam in puerum, neque facias ei quidquam: nam modo comperi, quod metuens Dei tu (es); neque ſubtraxiſti filium tuum unigenitum tuum a me.

תַּעַשׂ Perſona 2. maſc. Futuri *Kal* Verbi עָשָׂה *fecit* cum Apocope, & Puncto (-) ſub Formativa ob Gutturalem; quia vox integra eſt תַּעֲשֶׂה p. 138. Haec Radix, & ſequentes induſtriae lectoris per quaſnam ex traditis Regulis extricentur, quaerendum relinquimus.

מְאוּמָה *aliquid, quantulumcumque*. Rad. מאם.

כִּי Particula cauſalis. p. 202.

עַתָּה Adverbium temporis. p. 169. Rad. עָתַת *tempeſtive eloquutus eſt*.

יָדַעְתִּי Perſona 1. ſing. Praeteriti *Kal* Verbi יָדַע *cognovi*.

כִּי eſt hic nota Infiniti. p. 203. n. 3.

יְרֵא eſt Benoni *Kal* Verbi יָרֵא *timuit*; propterea forma hujus Participii convenit in *Kal* cum Radice, quia definit in (..) p. 87. n. 1. ſed (ּ) ſub (י) mu-

 tatum

tatum est in (:) ob Regimen. p. 48. num. 2.

לֹא Particula negans, p. 169.

חָשַׂכְתָּ Persona 2. sing. masc. Praeteriti *Kal* Verbi חָשַׂךְ *subtraxit*, *probibuit*.

וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל אַחַר
נֶאֱחָז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־
הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ׃

Et sustulit Abraham oculos suos, & respexit, & ecce aries post (se); qui detentus erat in implexu cornibus suis: accessitque Abraham & accepit arietem, obtulitque eum in holocaustum pro filio suo:

אַיִל, Rad. איל.

אַחַר Praepositio loci, p. 170.

נֶאֱחָז Participium Formae *Niphal*; cujus Formativa נ a Gutturali א Punctum (ֱ) accipit pro [.] p. 28. Rad. אָחַז *tenuit*.

סְבַךְ *implexus* (Itale *intrigo*) veprium scilicet, quo cornibus implicatus aries detentus fuerat, quo minus gregem, quicum pastum eo loci pridem venerat, inde

inde digredientem sectarerur . Radix סְבַךְ *implicatus fuit.*

בְּקַרְנָיו Praefixum בְּ *in* &c. p. 200. hic denotat caussam instrumentalem ; ideo vocem integram *cornibus suis* per auferendi casum , praepositione missa , reddidimus. Radix est קֶרֶן *cornu*, cujus Dualis קַרְנַיִם p. 38. cum suffixo, קַרְנָיו cum ead. Punctorum mutatione , p. 70.

תַּחַת Praepositio caussae, p. 170.

וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֶה
אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יֵרָאֶה׃

Appellavit autem Abraham nomen loci illius, Dominus videbit : ex quo dicitur hodie; in monte Dominus videbitur.

שֵׁם , Radix ipsa.

הַהוּא Pronomen personae 3. sing. masc. p. 61. cum praefixo ה, cui (·) subest ob aliud ה sequens, p. 52. 6.

יֵאָמֵר Persona 3. sing. mascul. Futuri *Niphal* Verbi אָמַר *dixit*, p. 81. sub Formativa est (‥) pro (.) ob Gutturalem sequen. p. 51. Est hic Enallage temporis ; nam Futurum usurpatur pro Indi-

cativo , p. 195. n. 2.

וַיֵּרָאֶה . Futurum *Niphal* Verbi רָאָה *vidit*. Sub Jod eſt (..) ob ר ſequens, quod explodit Dagheſc, p. 23. n. 1.

וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן־
הַשָּׁמָיִם׃

Et clamavit Angelus Domini ad Abraham iterum de caelo .

שֵׁנִית Numerus ordinalis ; qui Verbis conjunctus init munus Adverbii. p. 209. poſt Tab. III.

וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־
יְחִידֶךָ׃

Aitque ; per me juravi dicit Dominus : quod , eo quia feciſti rem hanc ; neque ſubſtraxiſti filium tuum unigenitum tuum.

בִּי Vox ex praefixo & ſuffixo coagmentata, p. 74. hic ſignificat *per me* . p. 200. n. 4.

נִשְׁבַּעְתִּי Perſona 1. ſing. Praeteriti *Niphal*

phal p. 81. ſub Rad. שֶׁבַע *ſeptem* .

נְאֻם־ Participium Pahul in regimin. Verbi נָאַם *dixit* ; idcirco mutavit (ָ) ſub נ in (:) p. 48. n. 2. mutatum item eſt ו in [ֻ] p. 111. n. 2. eſt vox frequens apud Prophetas , quae verti ſolet *dicit* vel *ait* .

כִּי Nota eſt Infiniti p. 203. n. 3. quae repetitur initio ſequentis verſus.

יַעַן eſt Conjunctio , quae ſola , vel cum Relativo ut hic, *eo quod* ſignificat. p. 171. eſt ipſa Rad.

עָשִׂיתָ Perſona 2. ſing. maſcul. Praeteriti *Kal* Verbi עָשָׂה *fecit* p. 135.

הַזֶּה Pronomen demonſtrativum p. 61. cum praefixo ה .

כִּי־בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃

Quod benedicendo benedicam tibi , & multiplicando multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas caeli ; & ſicut arenam , quae (eſt) in littore maris : & obtinebit progenies tua portam inimicorum ſuorum .

בָּרֵךְ Infinitus *Pihel* Verbi בֵּרֵךְ *benedixit;* habet (ֵ) pro (ִ) ſub ב ob ר ſequens. p. 50. uſurpatur hic pro Gerundio ſine praefixo; nam geminatur Verbum augendae rei gratia. p. 122. n. 3. nectitur enim cum voce ſequente.

אֲבָרֶכְךָ Perſona 1. ſingul. Futuri *Pihel* ejuſdem Verbi: pro terminatione (ֵ) ſub ר ſubſcribendum erat Sceva ob ſuffixum. p. 156. n. 1. at cum ſuffixum ךָ jungatur Verbis per (:) p. 160. n. 6. ideo mutatum eſt in (ֶ) p. 40. n. 2.

הַרְבָּה Infinitus *Hiphil* Verbi רָבָה *multiplicavit:* adhibetur hic pro Gerundio; hinc deſinit in ה p. 130. n. 4.

אַרְבֶּה Perſona 1. ſingul. Futuri *Hiphil* ejuſdem Verbi.

זַרְעֲךָ Radix זָרַע *ſevit;* unde זֶרַע *ſemen;* cujus Puncta mutata ſunt ob ſuffixum. p. 70. nam ſaepe Punctum [ַ] ob Gutturalem adhibetur pro Puncto (ֶ) p. 43. n. 3. ſceva vero ſimplex, quod praeit ſuffix. ךָ p. 64. verſum eſt in compoſitum ob Gutturalem, p. 42. n. 2.

כְּכוֹכְבֵי Prior littera eſt praefixum cum ſuo Puncto. p. 50. reliqua vox eſt in regim. pro כּוֹכָבִים p. 47. n. 1. Rad. כבב; unde

unde כּוֹכָב *ſtella* per adjectionem ו, p.75.

כַּחוֹל Praefixum כ expulit de more praefixum ה hujus vocis ; ejuſque Punctum ſumſit , p. 57. quod Punctum eſt (-) ob Gutturalem ה , p. 52. n. 6. Radix חול *doluit*.

שְׂפַת eſt in regimine p. 47. n. 2. pro שָׂפָה *labium*, *littus*, Rad. ipſa.

יָם Rad. ימם .

יִרַשׁ Perſona 3. ſingul. maſcul. Futuri *Kal* Verbi יָרַשׁ *jure hereditario obtinuit*; ex Quieſc. *Pe-Jod* : idcirco deſinit in (-) , ſimulque (י) Formativum & (י) Conjugationis in unum concreverunt, p. 115. n. 1.

שַׁעַר *porta* per Synecdochen , pro tota regione. Rad. שָׁעַר *aeſtimavit*.

אֹיְבָיו. Rad. אָיַב *odio habuit* ; cujus Benoni אֹיֵב p. 81. plur. אֹיְבִים p. 85. decurtatum eſt ob ſuffix. p. 66. n. 1.

וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר
שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי :

Et benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terrae : eo quod auſcultaſti voci meae.

הִתְבָּרְכוּ Persona 3. plur. Praeteriti *Hithpahel* Verbi בָּרַךְ *benedixit* . p. 95. habet sub ר Sceva compositum ; quod aliquando fit. p. 29. n. 5.

כל *omnis* vox omne genus, numerumque comprehendens . Radix כָּלַל *perfecit*.

גוֹיֵי est in regim. pro גּוֹיִם ; cujus singularis & Rad. גּוֹי *gens* .

עֵקֶב אֲשֶׁר est Conjunctio. p. 171. pulchre respondet Italae Conjunctioni *mercè che ;* nam עֵקֶב significat *merces mercè*, relativum vero Hebraicum, quicum conjungitur , idem prorsus est ac Italicum *che* . Ejus vocis Rad. עָקֵב *calcaneus*.

שָׁמַעְתָּ Persona 2. sing. masc. Praeteriti *Kal* Verbi שָׁמַע *audivit*, *obtemperavit*.

בְּקֹלִי Radix קוֹל *vox* cum suffixo בְּ , quod significat etiam *ad* . p. 200. n. 4.

וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו
אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע׃

Et rediit Abraham ad pueros suos ; & surrexerunt , abieruntque simul ad Bersabee: mansitque Abraham in Bersabee.

וַיָּשָׁב Persona 3. singul. mascul. Futuri *Kal*

Kal Verbi שׁוּב *regredi* : habet ו conversivum ; idcirco desinit in Kametz-Chatuph . p. 56. n. 2.

וַיָּקֻמוּ Persona 3. plural. mascul. Futuri *Kal* Verbi קוּם *surgere*, habet sub prima Radicali (ֻ) pro וּ ; id quod aliquando fieri solet . p.111. n. 2.

בְּאֵר שָׁבַע Proprium loci nomen , significatque *Puteus septem* ex eo , quod ibi Abraham , icto foedere cum Abimelech Rege Gerarae , septem agnas , quae jurati foederis monumentum essent , illi donavit . Gen. XXI. 28. 32. Prior vox est a בֵּאֵר *declaravit* ; altera est ipsa Radix שֶׁבַע *septem* , sed (ֶ) versum est in (ָ) ob Athnach p. 72. n. 4. nam ultimum (ַ) est loco Puncti (ֶ) ob Gutturalem . p. 43. n. 3.

וַיֵּשֶׁב Persona 3. singul. mascul. Futuri *Kal* Verbi יָשַׁב *sedit* , cum ו conversiv. hinc mutatum est ultimum (ֵ) in (ֶ) pag. 55. n. 1.

בִּבְאֵר Praefixum ב habet (ִ) pro (ְ) ne duo Sceva initio concurrerent : reliqua vox modo exposita est .

Salmo 63.

Dio, Dio mio ſei: te cerco in ſu'l mattino:
L'alma mia di te ha ſete:
E la mia carne langue
Ah! per deſio di te
In terren ſecco, ed aſpro, e ſitibondo.
Ben nel Tempio ti godea
Contemplando tua poſſa e tua gloria;
Che più dolce della vita
E' la tua benignitade:
Le mie labbra loderanti.
Così finche l'aura vitale
Vien ch'io ſpiri, ti benedirò:
Al tuo nome le mie mani
Te invocando ſolleverò.
Come nel pien nuotaſſe d'ogni bene
L'anima mia s'impingua e ſi ſatolla,
E'l labbro ſcioglie la mia bocca in canto.
Se ſovviemmi di te ſul mio letto,
Fin all'alba io penſo a te.
Perchè foſti il mio ſoccorſo:
E dell'ali tue ſotto l'ombra
Gioirò: l'alma mia poſa in te:
La tua deſtra mi ſoſtiene.
Per mettere in fondo
Coſtor la mia vita
A me ſi avventaro:
Della terra cadran nel profondo.
Al taglio del ferro m'urtaro:
Fian preda delle belve.
E'l Re gioirà nel Signore:
Glorieraſſi chi'n lui giura:
Poichè chiuſa è la bocca degli empj

מִזְמוֹר סג

אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ
צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי
בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם ׃
כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ
לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ ׃
כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים
שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ ׃
כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי
בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי ׃
כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי
וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל־פִּי ׃
אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי
בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָּךְ ׃
כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי
וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן ׃
דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ
בִּי תָּמְכָה יְמִינֶךָ ׃
וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה
יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי
יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ ׃
יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי־חָרֶב
מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ ׃
וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים
יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ
כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי־שָׁקֶר ׃

מִזְמוֹר

Salmo 128.

O felice chi Dio teme,
Che va per le sue vie!
Che 'l travaglio delle tue mani
Sarà tuo, tu lo godrai:
Beato! e buon per te!
Fia la tua consorte qual vite
Lieta accanto al tuo tetto:
I tuoi figli, come piante
D'ulivi, alla tua mensa
D'intorno: ecco che fia
Benedetto in tal guisa
L'uomo, che teme Dio.
Benedicati Dio da Sionne,
E de' ben di Gerusalemme
Sii lieto in tutt' i giorni
Di tua vita; e vegghi i figli
De' tuoi figli, e una tranquilla
Pace in Israello.

מִזְמוֹר קכח

אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה
הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃
יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל
אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃
אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה
בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ
בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים
סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃
הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ
גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃
יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן
וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃
וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ
שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

R מזמור

Salmo 137.

Su i fiumi di Babele
Là posammo e piangemmo ;
Rimembrando Sionne .
Su i salci in mezzo a lei
Nostre cetere appendemmo .
Poichè quivi ne domandaro
Coloro , che menavanne in bando
E n' avean ridotti in un mucchio
Canzoni di allegrezza e di gioja :
Deh (dicevano) de' carmi
Di Sionne a noi cantate .
O Dio ! come canteremo
I dolci inni del Signore
In stranio suolo ?
Ah ! se mai , Gerusalemme,
Prenderammi di te oblio
Metta ancora me in non cale
La destra mia .
Non si stacchi dal palato
La mia lingua , se in me manchi
Di te il pensiero :
Se il principio non sia Gerusalemme
Della mia gioja .
Signor ti sovvenga de' figli
D' Edom nel dì fatale
Ahi ! di Gerusalemme ;
Che diceano nel guasto :
Tal città si rovini ,
Si rovini ; che sparti
Se ne veggano ancora
I fondamenti
Tu , figlia di Babele ,
Un dì sarai distrutta :
Beato chi quel male
Renderatti , onde n' hai carchi ;
E' tuoi teneri fanciulli
Si torrà con dura mano ,
E gl' infranga ad una selce .

Sal-

מִזְמוֹר קלז

עַל־נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם
יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ
בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן ׃
עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ
תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ
כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ
דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה
שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן
אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה
עַל אַדְמַת נֵכָר
אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם
תִּשְׁכַּח יְמִינִי ׃
תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי
אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי
אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַם
עַל־רֹאשׁ שִׂמְחָתִי ׃
זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם
אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָם
הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ
עַד הַיְסוֹד בָּהּ ׃
בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה
אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־לָךְ
אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ ׃
אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ
אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע ׃

Salmo 131.

No, Signor, mai per orgoglio
Su levato s' è 'l cor mio:
Nè giammai furo alteri
Degli occhi miei gli sguardi:
Nè alla grande mi portai,
Nè con fasto, ch' all' umile
Stato mio sconvenisse.
Pera, se non composi e tacer feci
L' alma mia, come infante
Cui s' è tolta la poppa,
Innanzi alla sua madre:
Come spoppato infante
Contenni a me davante
Sempre mai l' alma mia.
Deh in Dio confidi Israello
Da quest' ora e in eterno.

מִזְמוֹר קלא

יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי
וְלֹא־רָמוּ עֵינַי
וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדוֹלוֹת
וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃
אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי
כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ
כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃
יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

Hic monitos lectores volo, a me his Pſalmis in Italicos verſus convertendis, interdum unum verſum Hebraicum duobus aut pluribus Italicis ejuſdem dimenſionis verſibus, cum unus illis ſententiam minime complecteretur, redditum eſſe.

Vtrum vero priſci Hebraeorum poetae ſyllabarum numero, ut nos Itali; an pedum quantitate, ut Graeci, Latinique faciunt, carmina ſua dimenſi fuerint, non equidem affirmare, nedum praeſtare auſim. Tamen incerta in re ex uſu eſſe arbitratus ſum, hanc Linguae Sanctae ſtudioſis ſcribendorum Hebraicorum verſuum rationem proponere. Cum enim eam minus operoſam, quam illam Rabbi-

binorum, esse intelligerent, facile mihi persuarsi, eos lubenter Psalmorum librum, inde sibi ut conficiendorum carminum exempla sumerent, esse versaturos: quod quidem cum linguae Hebraicae addiscendae, tum pietati fovendae plurimum conducturum nemo negaverit.

שַׁבַּח אֶת־אֵל מַחְכִּים פֶּתִי
לְעוֹלָמִים׃

F I N I S.

ERRATA CORRIGE.

pag. 14. l. 19. perinde efferuntur *cor.* sceva effertur -- 15. 8. huic *cor.* heic -- 34. 7. nimirnm *cor.* nimirum -- 53. 15. 16. *cor.* XVI. -- 89. ult. & ה illud quod inf. imp. & futur. *cor.* quod infinito, & imperat. 90. 18. עֲרַת *cor* כָּרַת -- 117. 23. *post* infiniti formativae *adde* &c. -- 110. 20. נַמֵּם *cor.* נָמַם -- 120. 15. חֲמֵ *cor.* מֵחַ -- 123. 7. serviles ל & ב *adde* &c. -- 132. 15. Kibutz *cor.* Kibbutz -- 136. 10. Punctatur *cor.* Cunctatur -- 161. 4. פִּקֻּדֶיךָ *cor.* פִּקֻּדֶיךָ *ibid.* 26. nonnula *cor.* nonnulla -- 191. 21. הֲבִינוֹתִי *cor.* הִתְבּוֹנָנְתִּי -- 236. 1. וַיִּשָּׁא *cor.* וַיִּשָּׂא.

INDEX

CAPITUM ET SECTIONUM.